

Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

Літаратура і Мастацтва

№ 30 (2921)
28 ліпеня 1978 г.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЎЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

Выдаецца з 1932 г.
Цана 8 кап.

«ЛІМ» ПРАЦЯГАЕ ПЕРАДСВЯТОЧНАЕ ПАДАРОЖКА ПА АБЛАСЦЯХ РЭСПУБЛІКІ
СЕННЯ ЕН—НА АРДЗНАНОСНАЯ ГОМЕЛЬШЧЫНЕ.

Маладыя гомсельмашаўцы ў хвіліны адпачынку.

ГЭТА ПАДЗЕЯ прыцягнула ўвагу многіх: непадалёк ад Мазыра, у пасёлку Крынічным, у адной з самых некалі тыповых глыбінак беларускага Палесся, якраз напярэдадні 60-годдзя Вялікага Кастрычніка ўрачыста адкрывалі карцінную галерэю. Як на свята, сабраліся на мітынг з гэтага выпадку жыхары пасёлка, шматлікія гошці. Было сказана шмат добрых, задушэўных слоў. Выступаючыя гаварылі аб вялікіх пераўтварэннях, якія адбыліся за гады Савецкай улады на Палессі, выказвалі сардэчную падзяку Камуністычнай партыі за пастаянны клопат аб павышэнні эканомікі і культуры края. А затым усе з цікавасцю аглядалі больш за сотню мастацкіх палотнаў і скульптур беларускіх майстроў, перададзеных на вечнае захаванне жыхарам пасёлка Беларускім дзяржаўным музеем і выстаўленых у дзевяці залах адвядзенага для галерэі асобнага будынка.

Карцінная галерэя за кароткі час стала ў нашай вобласці сапраўдным ачагом прапаганды дасягненняў сучаснай беларускай культуры. Тым больш, што нашых гасцей і турыстаў вабіць сюды ўсё: і новыя жылыя дамы з кватэрамі на двух узроўнях з усімі зручнасцямі, і выдатныя грамадскія будынкі, і творчыя поспехі вучоных, спецыялістаў эксперыментальнай базы «Крынічная» і Палескай вопытнай сельскагаспадарчай станцыі, размешчаных у пасёлку.

Цяпер актыўны карціннай галерэі, якая, дарэчы, стала філіялам дзяржаўнага Мастацкага музея БССР, старанна рыхтуюцца да 60-годдзя з дня ўтварэння нашай рэспублікі і Кампартыі Беларусі. Яны стварылі перасоўныя выстаўкі «Беларусь індустрыяльная», «Савецкая вёска», «Навука і культура БССР». Дзейнічае выстаўка мясцовага мастака П. С. Захарова, якая расказвае пра жыццё мазыран, пра цудоўную палескую прыроду, і выстаўка французскага жывапісу канца XIX — пачатку XX стагоддзяў.

Мы не выпадкова так падрабязна расказваем пра карцінную галерэю пасёлка Крынічны. Гэты прыклад ярскага сведчыць пра сённяшні дзень Палескага краю, які воляю і розумам савецкіх людзей узняты з векавой адсталасці і галечы да вяршынь сацыяльнага прагрэсу, шчасця і росквіту.

Усім вядома, якой забітай і цёмнай ускраінай царскай Расіі была Беларусь да 1917 года. За 10 гадоў да Кастрычніцкай рэвалюцыі, у 1907 годзе, выдатны класік беларускай літаратуры Янка Купала напісаў свой выдатны верш «А хто там ідзе?», які атрымаў высокую ацэнку Максіма Горкага. У гэтым вершы Купала паказвае беларусаў, якія нясуць усяму свету напак сваю крыўду. Нясуць яны яе на худох плячах, на руках у крыві, на нагах у папцях. Бяда і гора разбудзілі іх сон, і адзінае, чаго яны дабіваюцца — гэта людзьмі звацца.

З таго часу, як быў напісаны гэты ліоычны маніфест, прайшоў гістарычна не такі ўжо вялікі адрэзак часу. Дзеці і ўнукі тых, хто марыў толькі пра тое, каб «людзьмі звацца», цяпер відныя дзяржаўныя дзеячы, вядомыя на ўвесь свет дыпламаты і пісьменнікі, доблесныя палкаводцы, адважныя касманаўты, выдатныя дзеячы навукі і мастацтва. Беларусы нясуць на цэлы свет сёння не крыўду сваю, а вялікую праўду, і нясуць яе з годнасцю. Голас Савецкай Беларусі горда гучыць у Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, адным з членаў-заснавальнікаў якой яна з'яўляецца.

Але за гэты час нашаму народу трэ-

ба было прайсці праз многія нястачы і выпрабаванні, праз ачышчальную навальніцу Вялікага Кастрычніка і грамадзянскай вайны, закласці асновы новага грамадскага ладу на будоўлях пяцігодак і ў гады калектывізацыі, выстаць перад чорным нашэсцем нямецка-фашысцкіх катаў, нанова адбудаваць разбураную і разрабаваную імі народную гаспадарку.

Рэвалюцыя ў кастрычніку 1917 года

машынабудаўнічая. Далейшае развіццё атрымалі дрэвапрацоўка, лёгкая прамысловасць. Толькі адной нафты здабыта ўжо звыш 60 мільёнаў тон. У горадзе Мазыры чацвёрты год дае прадукцыю першакаласны завод па перапрацоўцы «чорнага золата». Узводзіцца яго другая чарга.

Цэнтральны Камітэт Кампартыі Беларусі паставіў перад намі задачу ў бліжэйшыя гады ператварыць палескія раёны ў

сцен інстытутаў выйшла звыш 11 тысяч высокакваліфікаваных спецыялістаў.

Вялікі ўклад у навуку ўносяць вучоныя нашага Інстытута механікі металалімерных сістэм АН БССР, філіяла Інстытута матэматыкі АН БССР, навукова-даследчага інстытута лясной гаспадаркі. Шэраг работ Інстытута механікі металалімерных сістэм, напрыклад, атрымаў сусветную вядомасць.

У вобласці налічваецца 22 сярэднія

ВЫСОКАЙ МЕРАЙ ЧАСУ

В. А. ГВОЗДЗЕУ, ПЕРШЫ САКРАТАР ГОМЕЛЬСКАГА АБКМА КПБ

абудзіла, выклікала да жыцця з народных нетраў вялікія патэнцыяльныя магчымасці нацыі і народнасцей, якія нясяляюць Расію. Яна даламагла і беларусам выявіць, зрабіць агульнавядомымі лепшыя духоўныя каштоўнасці, назапашаныя за шматвяковую гісторыю. Вось гэта і дае нам права гаварыць: 60 гадоў існавання Савецкай улады — эпоха беспрэцэдэнтнага ў гісторыі эканамічнага і культурнага адраджэння Беларусі.

Азіраючыся на мінулую гісторыю і ўглядаючыся ў цяперашнюю, з хваляваннем думаеш пра тое, што, бадай, адно з самых здзіўляючых цудаў XX стагоддзя — гэта ўзлёт беларускага народа, як і іншых нацый краіны, ад змрочных кайданой капіталізму да магутных новабудоўляў сацыялістычнага грамадства. Гэты ўзлёт, як яркая шматкаляровая вясёлка, цяпер сведчыць аб прагрэсе, дасягнутым Беларускай ССР у складзе СССР. Цяпер наша рэспубліка — часцінка свету, якая дынамічна развіваецца. Адбываюцца важныя змены ўсіх бакоў жыцця працоўных. За 60 гадоў Савецкай улады ў Беларусі адбыліся дзіўныя перамены, якія карэнным чынам змянілі ўвесь уклад людзей, адкрылі выдатныя перспектывы для новага росту эканомікі і культуры рэспублікі, для яшчэ больш шырокага раскрыцця творчых здольнасцей і талентаў народа.

Разам з усёй рэспублікай расцвітае і ардананосная Гомельшчына. Удумаіцеся самі, якой высокай пазіцыі гучаць радкі бясстраснай статыстыкі. Цяпер патрабуецца менш як месяц, каб атрымаць аб'ём усёй прамысловай прадукцыі, якая выпускалася ў вобласці за цэлы год напярэдадні Вялікай Айчыннай вайны, не гаворачы ўжо аб дарэвалюцыйным мінулым. Толькі за апошнія 10 гадоў прамысловы патэнцыял вобласці ўзрос больш чым у тры разы, аб'ём выпускаемай прадукцыі дасягнуў больш чым 3 млрд. рублёў.

Па шляху няўхільнага ўздыму ідзе сельская гаспадарка. З кожным годам шырацца прасторы высокаўраджайных зямель, адваяваных у балот. На гэтых землях будуюцца новыя саўгасы з пасёлкамі гарадскога тыпу. У іх, акрамя вытворчых памяшканняў, узводзяцца палатны культуры, школы, кінатэатры, сучасныя жылыя дамы з усімі зручнасцямі.

На Палессі, якое раней называлася не інакш як краем балот і лясоў, з'явіліся новыя галіны прамысловасці. Гэта нафтаздабываючая і нафтаперапрацоўчая,

магутную зону прамысловай жывёлагадоўлі. Падлічана, што ўжо ў бліжэйшае дзесяцігоддзе тут можна патроіць вытворчасць жывёлагадоўчай прадукцыі.

Так край адвечна прыгожай прыроды, якім з'яўляецца Палессе, здабывае сабе новую прыгажосць, якая прыносіць чалавеку шчаслівы лёс.

У нас у вобласці, куды б ні паехаў, заўсёды сустранеш новабудоўлі. Узводзяцца прамысловыя прадпрыемствы, аб'екты сельскагаспадарчага прызначэння, адбудоўваюцца, прыгажэюць гарады і сёлы. Асабліва вялікі ўздым капітальнага будаўніцтва ў гэтай пяцігодцы. У бліжэйшы час павінны ўступіць у строй і даваць прадукцыю шырокага ўжытку Жлобінская фабрыка штучнай футры, Добрушскі завод фарфаравага посуду, Мазырскі солевы завод. На вытворчасць першых у краіне самаходных кормаўборачных камбайнаў пераходзіць завод «Гомсельмаш».

Пералік лічбаў, прыкладаў і фактаў можна значна прадоўжыць. Але тэхнічнымі дасягненнямі ў наш час, бадай, мала каго здзівіш. Меркай агульнага развіцця ўсё больш становіцца ўзровень інтэлектуальнай культуры народа, задачы, якія ён ставіць перад сабой ва ўсіх сферах жыцця і дзейнасці.

Дасягненні ў развіцці эканомікі стварылі шырокія магчымасці для вырашэння задач культурнага будаўніцтва. Да Вялікага Кастрычніка самая нязначная частка насельніцтва Гомельшчыны ў яе цяперашніх граніцах умела чытаць і пісаць. У мястэчках і сёлах не было ніводнага клуба, ніводнай бібліятэкі. У самім горадзе налічвалася толькі тры клубы, якія прызначаліся для так званых «вышэйшага са-слоўя».

На бязрадасным фоне мінулага асабліва вылуча відаць тое, што дасягнута за 60 гадоў Савецкай улады. Гомельшчына стала вобласцю высокай адукаванасці, а Гомель — прызнаным культурным і навуковым цэнтрам. У 1969 годзе наш абласны цэнтр стаў другім у рэспубліцы ўніверсітэцкім горадам. Далейшае развіццё атрымаюць Беларускі інстытут інжынераў чыгуначнага транспарту, а таксама філіялы Беларускага політэхнічнага і Маскоўскага гандлёва-кааператыўнага інстытутаў, Мазырскі педагагічны інстытут. У нашых ВНУ навучаецца каля 18 тысяч студэнтаў, працуе 966 выкладчыкаў, у тым ліку 26 дактароў і 334 кандыдаты навук. За гады адной дзевятай пяцігодкі са

спецыяльныя навучальныя ўстановы, у якіх займаюцца звыш 20 тысяч юнакоў і дзяўчат. Па колькасці студэнтаў у разліку на 10 тысяч насельніцтва Гомельская вобласць пераўзышла самую развітую капіталістычную краіну.

Насельніцтва вобласці сёння абслугоўваюць 1111 дамоў культуры і клубаў, 1146 масавых бібліятэк, 1076 кінатэатраў і кінатэатраў. Заслужанай папулярнасцю карыстаюцца творчыя калектывы абласнога драматычнага тэатра, філармоніі, ляльнага тэатра. Дарэчы, два з іх — філармонія і драмтэатра — па выніках 1977 года з'яўляюцца пераможцамі рэспубліканскага спаборніцтва сярод тэатральна-відовішчых устаноў.

Немалыя крокі выдзяляюцца штогод на далейшае развіццё народнай адукацыі, культуры, аховы здароўя, фізічнай культуры і спорту.

За гады Савецкай улады Гомельшчына дала шэраг вядомых усеагульнаму чытачу літаратурных імёнаў. На Палессі, у мінулым у глухой вёсцы Глінішчы, нарадзіўся народны пісьменнік Беларусі Іван Паўлавіч Мележ. У сваёй слаўтай «Палескай хроніцы», за якую яму была прысуджана Ленінская прэмія, ён праславіў свой родны край, яго выдатных, працавітых, мужных людзей.

На Гомельшчыне нарадзіўся, вырас, пачаў сваю літаратурную дзейнасць і народны пісьменнік Беларусі Іван Пятровіч Шамякін, творы якога карыстаюцца вялікай любоўю не толькі ў нашай краіне, але і за рубяжом.

Шырока вядома ў краіне імя нашага земляка, выдатнага драматурга народнага пісьменніка рэспублікі Андрэя Ягоравіча Макаўна.

З берагоў Прыпяці, Дняпра і Сожа пачыналі свой жыццёвы і творчы шлях такія вядомыя пісьменнікі, як Раман Сабаленка, Іван Навуменка, Барыс Сачанка, Усевалад Краўчанка і многія іншыя.

Наш цудоўны край, баявы і працоўны гераізм яго людзей паслужыў невычарпальнай крыніцай натхнення для нашых землякоў-паэтаў Дзмітрыя Кавалёва, Паўлюка Пранузы, Міколы Гамолкі, Анатоля Грачанікава.

Напружаным творчым жыццём жыве абласное аддзяленне Саюза пісьменнікаў БССР. Плённа працуе над тэмай пра нашага сучасніка старэйшы празаік Гомельшчыны Міхась Даніленка. Яго апошні і апавяданні выходзяць не толькі ў Беларусі. Лепшыя творы пісьменніка выданы ў Маскве. На сямі мовах наро-

Унучка камунара, сакратар камсамольскай арганізацыі калгаса імя Тэльмана Брагінскага раёна Галіна Ганчарова.

«Януб Колас» на Прыпяці...

даў СССР апублікаваны аповесці Івана Сяркова.

Радасна адзначыць, што на літаратурнай ніве Гомельшчыны набіраюць сілу маладыя парасткі. Першым сваім зборнікам «Уваходзіны» паказаў сябе адным з таленавітых маладых паэтаў выкладчык Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта Віктар Ярац. Дзве кнігі — кнігу паэзіі і кнігу прозы — выдаў журналіст з Рагачова Мікалай Янчанка.

Цікава адзначыць, што ў літаратуру ўсё больш ідуць людзі не толькі з філалагічнай адукацыяй. Для прыкладу можна прывесці два імёны — Мікалай Сердзюкоў і Аляксандр Сопат. Першы з іх — інжынер, другі — экскаватаршчык на чыгунцы. А наогул, на Гомельшчыне цяпер жывуць і працуюць 20 маладых літаратараў, якія ўжо маюць першыя апублікаваныя кніжкі або рэгулярна друкуюцца ў рэспубліканскіх перыядычных выданнях.

Важным паказчыкам культурнага росту савецкага чалавека з'яўляецца і той факт, што з кожным годам усё больш і больш людзей розных па ўзросту, па сваіх прафесіях спрабуюць сілы ў літаратурных аб'яднаннях. Яны ёсць пры кожнай раённай газеце. Толькі ў Гомелі шэць літаратурных аб'яднанняў, у якіх займаецца больш чым 300 чалавек. І няхай не кожны з іх стане ў будучым пісьменнікам або паэтам, але гэтыя людзі пранясуць праз усё жыццё любоў да тых высокіх маральных ідэалаў, якімі прасякнуты наша савецкая літаратура і мастацтва, і будучы прывіваць гэтую любоў іншым.

XXV з'езд КПСС даў высокую ацэнку творчым дасягненням апошніх гадоў у вэліна мастацкай літаратуры і мастацтва, звярнуў вялікую ўвагу на іх далейшае развіццё, падкрэсліў іх велізарнае значэнне ў ідэйна-палітычным, маральным і эстэтычным выхаванні працоўных. А гэта такая справа, дзеля якой мы не павінны шкадаваць сваіх сіл.

Хочацца адзначыць, што беларуская культура, якая дамаглася за гады Савецкай улады сапраўднага росквіту, з'яўляецца састаўнай часткай адзінай, агульнай культуры савецкага грамадства — культуры сацыялістычнай. Гарманічнае спалучэнне інтэрнацыянальнага з нацыянальным — гэта той узровень сталасці, з якога пачынаецца, у якім карэніцца агульначалавечая свядомасць, прага быць зразуметым і разумеццём іншых, прага салідарнасці ў абароне справядлівасці, добра, прыгажосці, зарука паспяховага развіцця грамадства, яго непахіснасці. І таму ўсе мы ў нашай краіне беражом гэта адзінства, як абавязковую ўмову для далейшага прагрэсу шматнацыянальнай Радзімы. Вось чаму з асаблівай сілай гучаць для нас словы з пастановы ЦК КПБ «Аб 60-годдзі Беларускай ССР і Кампартыі Беларусі» аб тым, што працоўныя рэспублікі разам з усімі народамі СССР, пад кіраўніцтвам ленинскай партыі, чэрпаючы энергію з жыватворчай крыніцы непарушнага братэрства савецкіх людзей, паспяхова спраўляюцца з самай галоўнай і складанай задачай сацыялістычнай рэвалюцыі — стваральнай.

Ленинская дружба народаў, пачуццё сям'і адзінай, братэрства людзей працы — гэтыя паняцці для нас сталі неаддзельнымі, арганічна звязанымі паміж сабою. Ёсць жа ісціны, адкрытыя якія для сябе аднойчы, успрымаеш іх на ўсё жыццё.

Характэрны ў гэтых адносінах пастаянныя вузлы братэрскага яднання, якое ўстанавілася паміж працоўнымі Гомельскай і суседніх абласцей: Бранскай

(РСФСР), Чарнігаўскай і Жытомірскай (УССР). Стала традыцыйным узаемнае саборніцтва паміж абласцямі і асобнымі калектывамі ва ўсіх сферах дзейнасці. Гэтае саборніцтва ў наш час набыло асаблівую каштоўнасць як эфектыўны сродак узаемавыручкі і ўзаемадапамогі ў будаўніцтве новага грамадства, сродак матэрыяльнага і духоўнага ўзбагачэння як асобных людзей, так і цэлых народаў, аб'яднаных на аснове высокай камуністычнай ідэйнасці і сацыялістычнай інтэрнацыянальнай салідарнасці.

Такія выдатныя рысы, падкрэсліваецца ў пастанове ЦК КПБ, уласцівы савецкім людзям. І гэта не выпадкова. Нашай партыі давялося ажыццяўляць тытанічную работу, каб за перыяд, па сутнасці, меншы, чым працягласць жыцця чалавека, выхаваць у людзей тыя душэўныя якасці і рысы характару, якія ўзнялі іх цяпер да вышніх, нябачных у свеце. Савецкія людзі, прайшоўшы праз усе выпрабаванні, самі непазнавальна змяніліся, злучыўшы ў сабе ідэйную перакананасць і велізарную жыццёвую энергію, культуру, веды і ўменне іх ужываць. Іх нястомныя рукі пераўтвараюць родную зямлю, узводзяць новыя гарады і сёлы, вырошчваюць збожжа, будуць касмічныя караблі і дзівосныя машыны. У звычайных рабочых буднях яны твораць небудзённыя справы, пракладваючы чалавечую шлях да светлай будучыні.

Духоўная прыгажосць і сіла савецкага чалавека праяўляецца на кожным кроку.

Усёй рэспубліцы вядомы пачын нашых наватараў: ткачыкі Светлагорскага завода штучнага валакна З. П. Кіжнеравай і механізатара калгаса «Кастрычнік» Хойніцкага раёна Л. В. Сакоўскага. У адказ на рашэнні XXV з'езда КПСС яны прынялі асабістыя планы па дэтэрмінаваным выкананню заданняў дзесятай пяцігодкі і заклікалі ўсіх працоўнікоў горада і сяла пераняць іх прыклад. Толькі ў нас у вобласці гэты пачын, ухвалены абкомом партыі, падхапілі звыш 119 тысяч работнікаў вытворчасці. Сотні з іх, укараняючы перадавыя метады працы, дабіваюцца выдатных вынікаў.

Нядаўна мы з задавальненнем павіншавалі з выдатным працоўным подзвігам — дэтэрмінаваным выкананнем асабістага задання дзесятай пяцігодкі — адну з паслядоўніц гэтага пачыну, ткачыку Светлагорскага завода штучнага валакна Святлану Васільеўну Пекусаву. Абслугоўваючы 16 ткацкіх станкоў — удвая больш, чым па норме, — яна выпрацавала звыш плана з пачатку пяцігодкі 2 мільёны 410 тысяч лагонных метраў корднай тканіны. Закончыла сваю пяцігодку і Зінаіда Пятроўна Кіжнерава. Да канца 1980 года яна абавязалася выканаць яшчэ адно пяцігадовае заданне.

Аб дэтэрмінаваным выкананні пяцігадовага плана рапартвала таксама брыгада меліяратараў з Хойніцкага раёна, якую ўзначальвае А. Т. Радчанка, машыністы меліярацыйнай тэхнікі Н. Д. Малец, А. Н. Шкробат, А. А. Хамутоўскі з Ельска, І. Г. Пыркі з Калінкавіч, Н. Т. Голад з Капаткевіч і іншыя. Хіба можна не захапляцца іх працоўным подзвігам! Або возьмем такі прыклад. Ініцыятарам тысячных намалотаў збожжа адным камбайнавым экіпажам у нас у вобласці быў таксама механізатар калгаса «Кастрычнік» Хойніцкага раёна Л. В. Сакоўскі. Яго прыклад перанялі і сталі тэсячнікамі многія камбайнеры з іншых гаспадарак. А механізатар калгаса «Кастрычнік» Веткаўскага раёна Г. М. Катляроў у мінулым годзе ўпершыню ў рэспубліцы перавысіў двухтысячны рубж.

Небывалай у рэспубліцы прадукцыйнасці дабіваюцца ператары па адкорму буйной рагатай жывёлы на міжкалгасным комплексе «Урыцкае» Гомельскага раёна. І гэта не было навязана ім кімсьці зверху. Прапанова перайсці на вышэйшую падвоеную норму паступіла ад радавой работніцы комплексу Т. А. Лявонавай і была падтрымана ўсім калектывам.

Вось прыклад таго, як ва ўмовах сацыялізму самаададана праца на карысць грамадства ўсё больш ператвараецца ў першачарговую патрэбу чалавека. Набылі людзі жывуць і працуюць у такім асяроддзі, у такіх умовах, калі ёсць усе магчымасці ў самай поўнай меры праявіць свае здольнасці і таленты кожнаму. І яны штодзённа праяўляюць іх, аддаюць агульнай справе. У сваю чаргу патрыятычныя парывы аднаго чалавека, выкліканы імкненнем дасягнуць найлепшых вынікаў, становіцца нормай паводзін для ўсіх, калектывным здабыткам.

Так лёс эпохі, наш светапогляд адбіваюцца ва ўчынках, у жыцці асобных людзей, асабліва калі яны падыходзяць да сваіх учынкаў з высокай мерай сённяшняга часу. Спалучаюць гераізм выключных абставін з незвычайнай мужнасцю будзённага подзвігу — барацьбы працы. Дзякуючы такім творчым адносінам да справы, дзякуючы высокаму энтузіязму тысяч і тысяч працоўнікаў горада і сяла мы сёння з радасцю можам заявіць: працоўныя Гомельскай вобласці рыхтуюць дастойныя падарункі слаўнаму 60-гадоваму юбілею нашай рэспублікі і Кампартыі Беларусі. Работнікі прамысловасці і сельскай гаспадаркі паспяхова выканалі план двух з паловай гадоў дзесятай пяцігодкі па ўсіх асноўных паказчыках. З кожным днём пашыраецца саборніцтва па завяршэнню заданняў трох гадоў і бягучага года да першай гадавіны прыняцця новай Савецкай Канстытуцыі.

Ва ўсіх гэтых здзяйсненнях з паўнаважнай вострыняй і яскравасцю праяўляецца веліч духу, памкненняў савецкіх людзей, якія будуць на вачах усёй планеты светлае камуністычнае грамадства. Як пісаў у свой час Маркс, людзі абнаўляюць самі сябе ў такой жа меры, у якой яны абнаўляюць свет. Практыка сацыялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне поўнаасцю пацярджанае прарозлівае гэтыя слоў. Мы на справе пераканваемся, як марксісцка-ленинскія прынцыпы новых адносін паміж людзьмі фарміруюцца пад уплывам усяго ўкладу савецкага грамадства. Нашы поспехі ў развіцці эканомікі, навукі і культуры — такія аб'ектыўныя фактары, значэнне якіх для фарміравання духоўнага свету, высокіх маральных якасцей будаўнікоў камунізму цяжка пераацаніць. І як пры гэтым не ўспомніць крылатае выказванне Максіма Горкага: «Будзе час, калі людзі стануць любавачца адзін адным, калі кожны будзе як зорка перад іншым».

Сёння мы з'яўляемся сведкамі таго, як савецкія людзі, ажыццяўляючы гэтыя прарочыя словы, свяцілі і свеціць, як зоркі, адзін аднаму. Рысы камуністычнага жыцця і паводзін нашага чалавека — творцы і стваральнікі — прарастаюць з нашай сучаснасці, я прарастае зерне з зямлі, багатай заўтрашнім ураджаем. І не толькі прарастае, а ўжо дае свае важкія вынікі, прыносіць сапраўднае шчасце і сапраўдную свабоду працоўнаму чалавеку, у імя чаго і быў перакроены стары свет на новы лад.

ХРОНІКА

СВЯТА РОДНАЙ ВУЛІЦЫ

Клуб «Аднавясковец», які дзейнічае пры Яромінскім сельскім Доме культуры Гомельскага раёна, разам з камсамольцамі мясцовай сярэдняй школы і калгаса імя XXII з'езда КПСС правялі свята Камсамольскай вуліцы, прысвечанае 60-годдзю БССР і Кампартыі Беларусі, а таксама 60-годдзю ВЛКСМ.

Старшыня савета клуба Людміла Вярбіцкая расказала прысутным аб мінулым і сучасным вёсцы, якая непазнавальна змянілася за апошні час. Палепшыўся дабрабыт яе жыхароў, паўсюдна, у тым ліку і на вуліцы Камсамольскай, з'явіліся новыя дамы.

Больш чым 30 гадоў працуе даярнай Вольга Рыгораўна Гладіла. Многія дзесяткі тон малака надаіла яна за гэты час. І хаця жанчына зараз на заслужаным адпачынку, яна не пакідае любімай працы. Даярку павіншавалі сябры, жыхары вуліцы, пажадалі шчасця, здароўя. А салістка мясцовага ваяцка-інструментальнага ансамбля Наталля Зубарава выканала песні па залуцы Вольгі Рыгораўны.

Шмат добрых слоў было сказана на свяце пра старэйшага механізатара калгара ордэна Леніна Івана Акімавіча Бераснёва, Уладзіміра Пятровіча Красніцкага і многіх іншых заслужаных людзей вёскі, якія жывуць на вуліцы Камсамольскай.

Камсамольцы калгаса да юбілею рэспублікі, Кампартыі Беларусі і 60-годдзя ВЛКСМ вырашылі правесці свята ўсіх вуліц населеных пунктаў, якія ўваходзяць у гаспадарку.

ПАМЯЦІ ПАЭТА-ЗЕМЛЯКА

Праз два гады вядомаму рускаму савецкаму паэту Дзмітрыю Міхайлавічу Кавалёву споўнілася б 65 гадоў. Веткаўцы свята шануюць імя земляка-паэта — вырашылі адкрыць яго музей. Імем паэта будзе названа адна з вуліц горада. Кожны год у дзень нараджэння паэта будуць праводзіцца святае паэзіі. Пачатак ім пакладзены сёння.

Вечар, прысвечаны памяці Дзмітрыя Кавалёва, уступным словам адкрыла сакратар райкома партыі Н. Лямешка. З дакладам аб жыцці і творчасці паэта выступіў намеснік загадчыка аддзела прапаганды і агітацыі РК КПБ І. Анікевіч.

Успамінамі пра паэта-земляка падзяліліся вядомы веткаўскі зборальнік старажытнай кнігі Ф. Шкляраў і настаўнікі С. Кацуба, Р. Нячаеў, Ц. Кажамякі. З іх выступленняў перад прысутнымі паўстаў высакародны, добры чалавек, улюблены ў сваю родную Гомельшчыну, чалавек з адкрытым сэрцам і душой, таварыскі, бескарыслівы і добразычлівы.

Былі праслуханы вершы Дзмітрыя Кавалёва ў выкананні самога паэта (магнітафонныя запісы) і ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці.

На вечары прысутнічалі брат паэта Міхаіл Міхайлавіч Кавалёў і ўдава Антаніна Андрэеўна Кавалёва. Яна перадала для будучага музея Дзмітрыя Кавалёва наштоўныя дакументы і кнігі паэта з даравальнымі надпісамі.

ДАРОГАМІ СМАЛЕНШЧЫНЫ

Цэлы тыдзень агітбрыгада Гомельшчыны правяла на камсамольска-маладзёжнай будоўлі Нечарназем'ля — Смаленшчыне. Самадзейныя артысты, у склад якіх уваходзілі лаўрэат усеагульнай творчай эстафеты, прысвечанай XI Сусветнаму фестывалю моладзі і студэнтаў у Гаване, народныя жаночыя ваяцка-інструментальны ансамбль «Рэчанька» Гомельскага Палаца культуры ў працягненні бытавога абслугоўвання насельніцтва, ваяцка-інструментальны ансамбль «Вяселля галасы» Гомельскай філармоніі, народныя цырк шкловавода імя Ляманасава, выступілі перад маладымі рабочымі, калгаснікамі, воінамі Савецкай Арміі, студэнтамі будатрадаў у горадзе Гагарыне, Цёллымі словамі, сувенірамі, кветкамі ўсюды сустракалі беларускіх гасцей.

ГЕРОІ КНІГ РАСКАЗВАЮЦЬ...

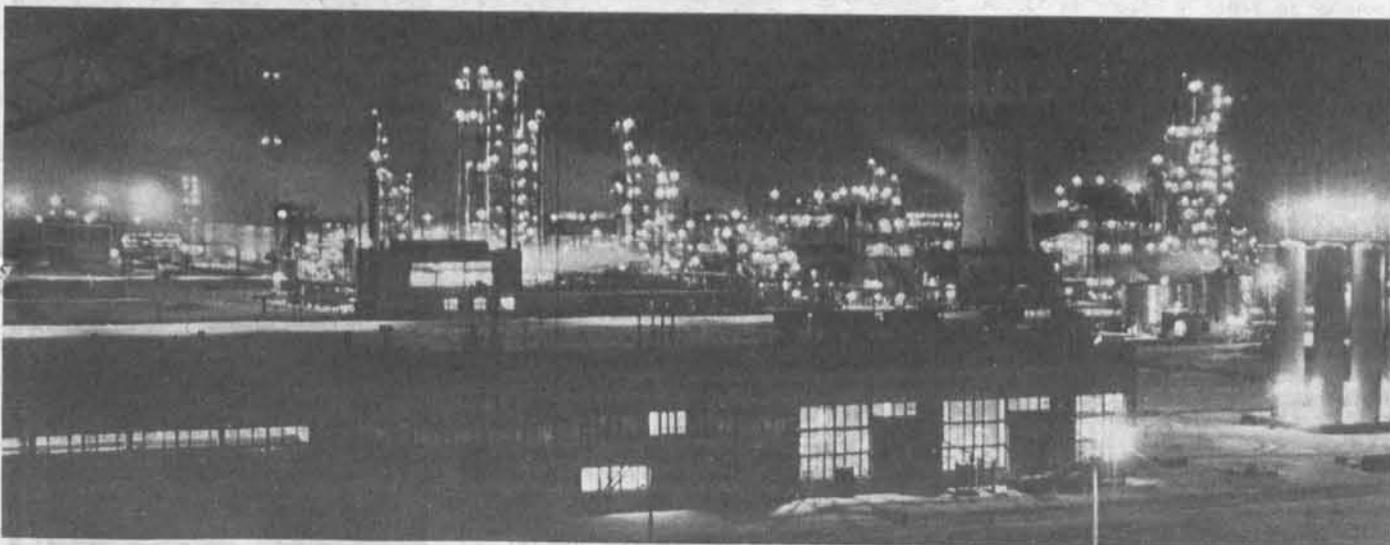
У Гомельскім парку культуры і адпачынку імя Луначарскага адбылося свята кнігі, прысвечанае 60-годдзю БССР і Кампартыі Беларусі. Перад гамільчанамі выступілі майстры мастацкага слова Анатоль Грачанікаў, Леанід Пронша, Яўген Каршукоў. На свяце быў праведзены вусны часопіс «Жывыя героі кніг расказваюць», у якім прынялі ўдзел ветэраны Вялікай Айчыннай вайны, Герой Савецкага Саюза В. П. Мухін — герой кнігі І. Кажадуба «Вернасць Айчыне» і І. Л. Друян — аўтар кнігі «Клятва стрымалі». Яны падзяліліся ўспамінамі аб гераічнай барацьбе савецкіх людзей супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

На свяце кнігі выступілі з канцэртамі дзяржаўныя народныя аркестр БССР імя І. І. Жыновіча і артысты самадзейных калектываў.

ПЕСЕННЫ КРАЙ

Жыткавіцкі раён — песенны край. Тут самадзейнай мастацкай творчасцю займаецца больш як 3000 чалавек — механізатары, жывёлаводы, палляводы, рабочыя і служачыя; створана толькі 40 харавых калектываў.

Цяпер самадзейныя калектывы рыхтуюцца да юбілею БССР і Кампартыі Беларусі, абнаўляюць рэпертуар, уключаюць у яго лепшыя народныя песні, песні беларускіх і савецкіх кампазітараў, выступаюць са справаздачамі перад працоўнымі іншых раёнаў.

Агни Палесся (Мазырскі нафтаперапрацоўчы...)

Фота І. ЮДАША.

ДРУЖБА МЕЖ НЕ ВЕДАЕ

Моцная дружба звязвае вось ужо 12 гадоў працоўных Гомельшчыны і Паўднёвай Чэхіі. І з кожным годам яна робіцца больш моцнай і непарушнай. Сяброўскія і дзелавыя сувязі дзвюх абласцей ахопліваюць самыя разнастайныя галіны эканомікі, навукі, тэхнікі, культуры.

9 гадаў і раёнаў. 52 прадпрыемствы Гомельскай вобласці з'яўляюцца пабрацімамі 8 раёнаў і многіх прамысловых і сельскагаспадарчых прадпрыемстваў, навучальных устаноў Паўднёва-заходняй вобласці. У кожным з іх створаны аддзяленні Таварыства саветаў чэхаславацкай дружбы, якія пад кіраўніцтвам партыйных органаў праводзяць вялікую работу па паліпаленню і ўдасканаленню саветаў чэхаславацкай дружбы, усебаковым абмене вопытам, дапамагаюць узаемнаму ўзбагачэнню культурнымі каштоўнасцямі.

Ужо ўвайшло ў традыцыю шырока праводзіць масава-палітычныя мерапрыемствы, прысвечаныя саветаў чэхаславацкай дружбы. Штогод абласное, раённыя і мясцовыя аддзяленні Таварыства саветаў чэхаславацкай дружбы праводзяць сотні лекцый, дакладаў, гутарак, чытаніяў, вечароў дружбы, сустрач з чэхаславацкімі сябрамі, якія прыязджаюць да нас у складзе дэлегацый і турыстычных груп, арганізуючы літаратурныя і музычныя вечары, урачыстыя зборы і многія іншыя мерапрыемствы.

Як свая ўласная святая працоўная Гомельшчыны адзначыла ў гэтым годзе 30-ю гадавіну гістарычнай лютаўскай перамогі чэхаславацкіх працоўных над рэакцыяй, 33-ю гадавіну вызвалення Чэхаславакіі ад фашысцкіх захопнікаў, гадавіну Дагавору аб дружбе,

супрацоўніцтва і ўзаемнай дапамогі паміж СССР і ЧССР. Гэтыя ўрачыстасці выліліся ў сапраўдную маніфестацыю дружбы.

Усё гэта дае магчымасць выхоўваць у працоўных дзвюх абласцей высокае пачуццё ўзаемадапамогі і таварыства, інтэрнацыянальную салідарнасць. Гэтану садзейнічаюць сродкі масавай інфармацыі. На старонках абласной, раённай і мясцовых газет, у перадачах тэлебачання і радыё значнае месца займаюць матэрыялы, прысвечаныя розным аспектам жыцця братняй Чэхаславакіі. Нашы аддзяленні таварыства дружбы накіроўваюць у Паўднёва-заходнюю вобласць у раённыя гарады пабрацімы разнастайныя інфармацыйныя матэрыялы, даведаную і мастацкую літаратуру, плакаты, фотавыстаўкі, выстаўкі дзіцячага малюнка, дыяпазітывы, грамплацінкі і магнітафонныя запісы твораў саветскіх кампазітараў.

Напрыклад, Мазырскае гарадское аддзяленне Таварыства саветаў чэхаславацкай дружбы ў 1977 годзе накіравала ў г. Страніца наборы грамплацінак з правамамі У. І. Леніна, М. І. Калініна, Н. К. Крупскай, запісамі беларускай музыкі, каларовыя дыяпазітывы пра месцы, дзе жыў У. І. Ленін, пра Брэсцкую крэпасць-герой, плакаты па матэрыялах дзесяціпяцігодкі, бібліятэку кніг пра БССР: калгас імя Дзяржынскага Рэчыцкага раёна выслалі сваёму пабраціму — нааператыву імя Саюза чэхаславацка-саветскай дружбы Сепенаў Пісецкага раёна фотавыстаўку пра дасягненні калгаса, набор інфармацыйна-даведанай літаратуры пра нашу рэспубліку, творы беларускіх народных умельцаў, выстаўку дзіцячага малюнка.

Развіццю шырокіх культурных сувязей дзвюх па-

радных абласцей служыць практыка ўзаемнага правядзення дзён культуры, выставак і іншых мерапрыемстваў. Штогод Гомельская вобласць прадстаўляе экспанаты на традыцыйную агульнадзяржаўную выстаўку «Зямля-карміцелька», якая адбываецца ў жніўні ў Чэске-Будзевіцах. Паўднёва-заходняй вобласці.

З году ў год мацнеюць культурныя сувязі паміж Гомельскім краязнаўчым і Паўднёва-заходнім музеямі, а таксама музеем рабочага рэвалюцыйнага руху ў Паўднёвай Чэхіі. Калі раней іх сувязі заклучаліся толькі ў прадстаўленні экспанатаў на выстаўкі, то зараз кантакты пашырыліся. Штогод работнікі музеяў дзвюх абласцей выязджаюць адзін да аднаго на стажыроўку, дзе падрабязна вывучаюць перадавы вопыт работы. Пашырыўся абмен перасоўнымі выстаўкамі. Выстаўкі «60 гадоў Вялікага Кастрычніка» і «Прыкладная народная творчасць Гомельшчыны» павявалі ў многіх гарадах Паўднёва-заходняй вобласці.

У нашай вобласці цяпер экспануецца 39 твораў графічных работ мастакоў Паўднёвай Чэхіі. Іх наведвала ўжо многа тысяч гамельчан.

Устанавіліся трывалыя культурныя сувязі паміж тэатральнымі калектывамі абедзвюх абласцей. Пачаліся яны з паездак канцэртных брыгад на Дні культуры Беларусі ў ЧССР. Пазней паміж тэатрамі завязаліся самыя шчырыя, творчыя кантакты. Практыкуюцца абмен спектаклямі і творчыя сустрачкі. Гомельскі драматычны тэатр выязджаў у Чэске-Будзевіцы са спектаклем Горына «Забывіце Гератрата», а чэхаславацкія сябры ў гэтым годзе паказалі працоўным Гомеля п'есу «Белая хвароба» Карла Чапека, пісьменніка, чыё імя вядома ўсяму свету. За-

раз наш тэатральны калектыў зноў рыхтуецца выехаць да сваіх пабрацімаў. Больш разнастайнымі робяцца сувязі паміж роднымі прадпрыемствамі. Пачаліся яны з заключэння дагавораў на сацыялістычнае спаборніцтва, з абмену рабочымі дэлегацыямі, проста з перапіскі, а цяпер паміж імі пашырыліся і культурныя сувязі.

Даўно парадніліся ордэна Леніна завод «Гомсельмаш» і завод «Аграбуд» у Паўднёвай Чэхіі. У іх сніталіся моцныя не толькі вытворчыя, але і сяброўскія сувязі паміж сем'ямі, дзецьмі. Штогод з Гомельшчыны накіроўваецца па 150 школьнікаў у летнія піянерскія лагеры Паўднёвай Чэхіі, а чэшскія піянеры адпачываюць у лепшых нашых піянерскіх лагерах.

У пэўнай меры садзейнічае далейшаму ўмацаванню дружбы паміж піянерамі. Іх інтэрнацыянальнаму выхаванню і клуб інтэрнацыянальнай дружбы гомельскага Палаца піянераў, які сумесна з Палацам піянераў у горадзе Чэске-Будзевіцы праводзіць завочныя віктарыны «Ці ведаеш ты нашу краіну?», завочныя спаборніцтвы юных авіямадэлістаў, абмен выстаўкамі дзіцячых малюнкаў, лепшых піянерскіх сценгазет.

У цяперашні час у сваёй практычнай рабоце па культурных сувязях абласное, раённае і мясцовыя аддзяленні Таварыства саветаў чэхаславацкай дружбы кіруюцца вывадамі і прапановамі Сумеснай заявы аб далейшым развіцці братняй дружбы і ўсебаковага супрацоўніцтва паміж КПСС і КПЧ. СССР і ЧССР, прынятага ў час наведання ЧССР партыйна-ўрадавай дэлегацыяй СССР на чале з таварышам Л. І. Брэжневым, М. АНІПКА. старшыня абласнога савета прафсаюзаў.

Віктар ЯРАЦ

Воблакі беларускага неба

Калі Масква салютавала Мінску — у Беларусі кожны пыльны шлях яшчэ не ведаў варты абеліскаў, а дыхаў дымам стомленых атак.

Яшчэ ішлі на Волгу пахаронкі, яшчэ ў Сібіры многія з жанчын жылі учарашняй весткай паштальёнкі, што іхні родны вернецца жывым.

Яшчэ руіны горбілі кварталы, на папялішчах попел не ачах, а радасць вочы небу

адкрывала, каб зноў жыло святло ў людскіх вачах...

Жывуць сягоння ў беларускім небе аблокі, прыляцелі што сюды з усіх нябёс Радзімы — праз гады — зямлян сваіх магілы пераведаць.

Іх пасылалі сэрцы мацярок, напоўненыя векавой журботай. Іх нараджалі слёзы мацярок...

І я малюся кожнаму з аблокаў.

Мікола ЯНЧАНКА

Зелянеюць густа пожні, Палатняны вырай знік. На цвіку вісіць апошні, Маці вытканы ручнік. Твар старанна выціраю Прахалодным палатном І ў дзяцінства пазіраю, Што было даўным-даўно. Чую-бачу-адчуваю: У небе звоняць жаўрукі, У лузе лотаць зацвітае, Пахне вольхай ля ракі. У вясёлках-росах далі І вярбы густы каснік... Многа сэрцу нагадае Маці вытканы ручнік.

ГДУ: ПОШУКІ, ПЛАНЫ...

ГОМЕЛЬСКИ УНИВЕРСИТЕТ. 1 мая будучага года рыхтуецца адзначыць сваё першае дзесяцігоддзе. Чым адметны пройздены шлях, якія задачы стаяць перад маладой навучальнай устаноўнай на будучае? З такім пытаннем звярнуўся наш карэспандэнт да рэктара Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта, доктара фізіка-матэматычных навук, прафесара, члена-карэспандэнта АН БССР, дэпутата Вярхоўнага Савета БССР Б. В. Бокута.

— Наш ўніверсітэт створаны на базе педагагічнага інстытута імя Чкалава, біяграфія якога пачыналася ў 30-я гады. Так што з аднаго боку мы маладыя, а з другога — маем немалы працоўны стаж. Рэарганізацыя патрабавала вырашэння складаных задач — універсітэт павінен быў стаць навуковым, метадычным цэнтрам Беларускага Палесся, кузняй кадраў не толькі для школ рэспублікі, але і для многіх вядучых галін народнай гаспадаркі, навукі. Гэта і вызначыла напрамак нашай работы, нашых пошукаў.

Зараз ва ўніверсітэце восем факультэтаў, дзе займаюцца больш як 7 тысяч чалавек. Падрыхтоўка вядзецца па 11 спецыяльнасцях. У рэспубліцы толькі наш ўніверсітэт выпускае кадры па гідргеалогіі і інжынернай геалогіі, арганізацыі механізаванай апрацоўкі эканамічнай інфармацыі, эканоміцы працы. Асаблівую ўвагу мы ўдзялілі спалучэнню вучобы і навукі — даследчай работы студэнтаў, ператварэнню іх у адзіны непарушны працэс. Гадоўнае — не проста падрыхтаваць дыпламаванага спецыяліста, даць яму нейкую суму ведаў, а выхаваць або яшчэ больш развіць ва ўчарашняга абітурыента цягу да творчасці, пошуку.

Узяты напрамак дапамог нам вырашыць і вельмі важнае ўнутранае пытанне — стварыць моцны калектыў выкладчыцкіх кадраў. З іх больш як палова з'яўляюцца нашымі былымі выхаванцамі. Колькасць кандыдатаў навук, дацэнтаў вырасла ў два з паловай разы, а дактароў навук, прафесараў — з двух да 18. З кожным годам паліпшаюцца ўмовы для эфектыўнай навучальна-выхаваўчай работы. Лабараторыі ўсіх чатырох вучэбных корпусоў пастаянна

паўняюцца дасканалымі прыладамі, абсталяваннем. Наша бібліятэка — адна з буйнейшых у Гомелі і вобласці. У гэтым годзе пачынаецца будаўніцтва чацвёртага па ліку студэнцкага інтэрната, ёсць свой санаторый-прафілакторый, стадыён.

— Які арсенал сродкаў вы выкарыстоўваеце пры выхаванні ў будучага спецыяліста імкнення да творчасці, пошуку?

— У нас уведзены спекурс — асновы навуковых даследаванняў, дзе студэнты знаёмяцца з азамі навуковай творчасці, авалодваюць яе механізмам, атрымліваюць першыя навыкі. Навукова-даследчая работа праводзіцца па двух напрамках: па вучэбнай лініі — тут яна абавязкова — і пазаўдзятарнай. Студэнтамі выконваецца больш як 10 працэнтаў гаспадарча-дагаворных тэм.

Самыя цесныя сувязі ў нас наладзіліся з Акадэміяй навук БССР, МДУ імя Леманосава, БДУ імя У. І. Леніна, многімі іншымі вышэйшымі навучальнымі ўстановамі краіны. Калі ў 1971 годзе было ўсяго 3 дагаворы аб творчай садружнасці, то зараз іх больш як 55. А гэта — арганізацыя студэнцкіх навуковых канферэнцый, шырокі абмен вопытам, навуковай інфармацыяй. Не першы год мы заклочаем такі дагавор з Гомельскім аддзяленнем Інстытута матэматыкі АН БССР. Тут пад кіраўніцтвам акадэміка С. А. Чуніхіна ўзнікла школа алгебраістаў, якая стала вядомай не толькі ў нашай краіне, але і за мяжой. Дзякуючы гэтаму ва ўніверсітэце выхавана шмат здольных матэматыкаў. Адбываецца своеасабліва канцэнтрацыя намаганняў, карысная як для навукі, так і для навучальнага, выхаваўчага працэсу. Даследчая работа нашых выхаванцаў у дэдазеным выпадку набывае практычную каштоўнасць. Гэта ўсведамляецца студэнтамі, дае станоўчы псіхалагічны імпульс, прымушае сур'ёзна падыходзіць да справы. На шэрагу прадпрыемстваў і акадэмічных інстытутаў арганізаваны філіялы нашых спецыялізаваных кафедраў.

— Навукова-тэхнічны прагрэс выклікае нараджэнне новых спецыяльнасцей, патрэбнасць у адных кадрах расце, а ў іншых зніжаецца. Ці ўлічваецца гэта пры арганізацыі навучальнага працэсу?

— Гэта адна з найсур'ёзных праблем, і мы пастаянна трымаем яе ў полі зроку. Вынікам мэтанакіраванай работы ў гэтым напрамку з'явілася зацвярджэнне Міністэрствам вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі СССР індывідуальнага вучэбнага плана для фізічнага факультэта ГДУ. У рэспубліцы нам першым прадстаўлена такое права. Індывідуальны план дазваляе найбольш разумна ажыццяўляць навучальны працэс, выпускаць менавіта такіх спецыялістаў, у якіх мае найбольшую патрэбу народная гаспадарка. Напрыклад, увага да пытанняў якасці, якая ўзраста апошнім часам, патрабавала спецыялістаў па фізічнай метралогіі. Намі адразу ж была створана адпаведная кафедра. У цяперашні час паменшылася патрэбнасць у педагагах-біёлагах, таму на біяфаку прадугледжваем падрыхтоўку спецыялістаў з пэўным ухілам — прамысловае кветказнаўства, паляваннезнаўства, кормавытворчасць. Гэта якраз тыя галіны, якія адчуваюць патрэбу ў кадрах.

— Барыс Васільевіч, у вашым кабінэце знаходзіцца праект комплексу прыгожых, сучасных будынкаў. Напэўна, гэта будучыня ўніверсітэта?

— Менавіта так. З наступнага года ў раёне вёскі Волатава, у вельмі прыгожай мясцовасці, побач з ракой Сож пачынаецца будаўніцтва галоўнага корпуса будучага ўніверсітэта. Улічаны ўсе патрабаванні горадабудаўніцтва — студэнтам і выкладчыкам наменана стварыць максімум выгод для вучобы і работы. 12 тысяч квадратных метраў будзе адведзена пад бібліятэку на 1,5 млн. кніг, чытальныя залы. Прадугледжаны светлыя, прасторныя аўдыторыі, выдатная актывая зала, спартыўны комплекс. Пачалі ўжо закладку вялікага батанічнага саду. Тут будзе прадстаўлена ўся флора Беларускага Палесся. Выдзяленне нам такіх вялікіх сродкаў, адкрыццё ў год 60-гадовага юбілею рэспублікі новага Гродзенскага ўніверсітэта — усё гэта як кравое сведчанне вялікага клопату партыі, урада аб развіцці вышэйшай школы, усё больш узростаючых магчымасцей саветскіх людзей у рэалізацыі канстытуцыйнага права на адукацыю.

Інтэрв'ю правёў В. СІНЕНКА.

Глыбокая Плынь Жыцця

І Шамякін, першы сакратар Гомельскага абкома партыі В. А. Гвездзеў, старшыня калгаса імя Урыцкага Гомельскага раёна А. А. Паташкін, А. Макаёнак і А. Грачанікаў на калгасным полі.

Дарогі... Яны выдуць у незнаёмае, будучае, да новых сустрэч, знаёмстваў. І яны ж вяртаюць нас у мінулае, асабліва, калі гэта дарогі бацькоўскага кута, па якіх некалі хадзіў і радаваўся, аддаючы нейкай хваляючай патаемнасці дарожных думак.

Такія згадкі не пакідалі нас у час нядаўняй паездкі па дарогах Гомельшчыны, па родных мясцінах народнага пісьменніка рэспублікі Івана Шамякіна...

Творчая група Беларускага тэлебачання, якую ўзначальваў пісьменнік Валянцін Мыслівец, здымала дакументальны фільм пра Івана Пятровіча. Гэта будзе фільм з цыкла «Мой родны кут...», прысвечанага жыццю і творчасці народных пісьменнікаў рэспублікі. Але для самога Шамякіна гэта была справаздача перад землякамі ў юбілейным годзе рэспублікі і Кампартыі Беларусі. Справаздача на той зямлі, на якой рос, набраў сілы талент пісьменніка, на якой жыўць героі яго твораў, добра знаёмыя і любімыя чытачамі.

Разам з Іванам Шамякіным у яго родны мясціны прыехалі таксама ўраджэнцы Гомельшчыны — драматург, народны пісьменнік БССР Андрэй Макаёнак і паэт, лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі Анатоль Грачанікаў.

Хлебасольна сустракала Гомельшчына сваіх дарогіх гасцей, аддаючы гэтым дадому іх таленту, нялёгкай пісьменніцкай працы...

Карма. Вялікая, больш за 600 двароў, вёска, непадалёку ад Добрушы, прыгожая вуліца, у зеляніне садоў ха-

Праз гады Іван Шамякін вярнуўся да гэтага матэрыялу і на суд чытачоў вынес аповесць аб тым, як у Добрушы і яго ваколіцах змагаліся байцы Макоўскага чырвонагвардзейскага атрада, і як яны разам з мясцовымі партызанамі адбілі ў 1918 годзе ў кайзераўскіх войскаў браняпоезд «Таварыш Ленін».

На гэтай зямлі героі пісьменніка змагаліся за Савецкую ўладу. Маладыя, прыгожыя душой і верай, мужныя — для нас яны засталіся такімі назаўсёды. Многія з іх не дажылі да сённяшняга дня. Хто дажыў — успамінаюць гэтыя гады з глыбокім разуменнем таго, што зроблена ў далёкім семнацятым, а потым і пазней, каб наступіў сённяшні дзень, сагрэты радасцю, шчасцем, свабодой.

Непадалёку ад станцыі Добрушы аўтара «Браняпоезда «Таварыш Ленін» сустрэлі ўдзельнікі тых векапомных падзей, ветэраны рэвалюцыі Андрэй Дарафеевіч Парукаў, камуніст з 1918 года, і Пётр Дарафеевіч Марозаў, які прымаў удзел у штурме Зімяняга.

Людзі, на якіх гады і нялёгка лёс паклаў свой адбітак, нібы вярнуліся на імгненне ў сваю вірлівую, неспакойную маладосць. Успаміналі падрабязнасці баёў з кайзераўскімі войскамі ў Добрушы і ў раёне вёскі Карма, разказвалі...

Родная пісьменніку Гомельшчына — галоўная гераіня большасці твораў Івана Шамякіна. Гэта натуральна — што можа быць бліжэй да сэрца, чым зямля бацькоў тваіх, чым людзі, якія жы-

вайной, шукалі адзін аднаго. У цяжкай, галоднай пасляваеннай гады Шапятавіч марыў вольна гэту раку збудавань мост — ажурны, лёгкі, казачны. Прыгожы сімвал Шапятавіча — мост надзеі — ужо збудаваны і па ім бягуць імклівыя машыны ў светлае будучае міру і шчасця. Так, на гэтай зямлі прайшло «трывожнае шчасце» таго пакалення, на плечы якога лёг увесь цяжар вайны, і многія яго надзеі, задумы прадоўжылі пазнейшыя пакаленні нашых людзей, пазнейшыя героі мастацкіх твораў Івана Шамякіна.

Сустрэча на «Гомсельмашы». Сустрэча з людзьмі, якія «робяць» сённяшні дзень, ствараюць навішныя машыны, стаяць у авангардзе навукова-тэхнічнага прагрэсу. Выступае сакратар камсамоўскай арганізацыі інструментальнага цэха слесар-лякальчык Віталій Бандарэнка.

— ...Раманы і аповесці Івана Шамякіна не могуць не хваляваць моладзь. Праўдзівыя карціны нашай рэчаіснасці, вобразы сучаснікаў — людзей сумленных, з чыстым сэрцам вучаць нас знаходзіць адказы на шматлікія супярэчлівыя жыццёвыя пытанні...

Побач са мной сядзяць маладыя дзяўчаты, відаць, учарашнія школьніцы, сядзяць у рабочых спіцоўках — не паспелі пераапрацуваць. У руках па томіку Шамякіна — хочучы атрымаць аўтограф. Шырока адкрытымі вачамі глядзяць на сцэну, дзе пісьменнік разказвае аб развіцці беларускай літаратуры, аб сваёй працы, дзеліцца сваімі творчымі планами, адказвае на пытанні.

Пытаюся ў адной з іх:

— Любіце беларускую літаратуру?

Кінула галавой:

— Вельмі... Шамякіна тым больш.

— Ваш любімы твор?

— Чакаў, што назаве «Глыбокую плынь» або «Трывожнае шчасце» — чамусьці падалося, што гэта больш падыходзіць да яе ўзросту, а пачуў:

— «Атланты і карыятыды»...

Моладзь выбірае Карначу.

Літаратурынага героя? Не, чалавека, які недзе побач — рабочы, інжынер, механізатар, — чалавека не ардынарнага, які не ўмее жыць «як усё». Не жадае. Яго духоўна багатая, сумленная, непасрэдная душа не выносіць мяшчанскай бездухоўнасці, абьякавасці. Максім Карнач — старэйшы таварыш сённяшняй моладзі. Па ім маладыя хлопцы і дзяўчаты вывараюць сваю жыццёвую пазіцыю. Вось ён няўрымслівы, прамалінейны рвецца ў бой за пакрыўджанага чалавека, з усяе сілы адстойвае нешта новае толькі таму, што людзям ад гэтага будзе лепш. Ён не ўмее думаць аб сабе, бо «...усе радасці жыцця кароткія, усё хутка праходзіць, акрамя адной — радасці працы».

Тая дзяўчына заўважыла, відаць, здзіўленне на маім твары і рашуча дадала:

— Хочацца, каб больш такіх было, як Карнач. На іх усё трымаецца...

Моладзь імкнецца да Атланта, толькі не міфічнага, які на галаве і руках трымае купал неба, а новага, сучаснага, які трымае ў сваіх руках жыццё.

Плынь сённяшняга жыцця па-сапраўднаму глыбокая. За час сустрэч у калгасе імя Урыцкага Гомельскага раёна, на кормпрадпрыемстве «Прыпяць», эксперыментальнай базе «Крынічная» Мазырскага раёна, на Мазырскім нафтапрадпрыемстве заводзе — усюды адчувалі гэтую глыбіню, шматбаковасць, бачылі, як палеская зямля змяніла і мяняе сваё аблічча, бачылі людзей, па-карначоўску адданных і таленавітых, улюбёных у сваю справу.

І пісьменнік, для якога родная зямля

з'яўляецца жыватворнай крыніцай натхнення, для якога гора і радасць, няўдачы і перамогі народа непадзельна знітаваны з яго асабістым жыццём, не можа не гаварыць аб гэтым праўдзівым і сумленным голасам. У творах Шамякіна — жыццё. І таму ўспрымаецца яго сучаснікамі натуральна, як натуральна збіраецца ўраджай у час жыва.

Заклучная сустрэча ў Мазырскім педінстытуце. Тут быццам былі падведзены вынікі шматлікіх паездак, сустрэч, разоў і таму асабліва ярка і моцна праявілася тая сіла ўздзеяння на чалавека, якую нясе ў сабе літаратура.

У перапоўненай зале — цішыня. Ужо выступілі госці, гаспадары, а зараз студэнтка Людміла Працкевіч чытае ўрываек з апавядання Івана Шамякіна «Дзеці настаўніцы». Чытае шчыра, з душой. Вільгатнеюць вочы ў аўтара, у прысутных. Тое, іншае жыццё раптоўна ўварвалася сюды ў залу, пачуцці ад яго запоўнілі нашы душы, узбудзілі нашы думкі, чорным крылом захінула нашу радасць. Яскрава ўявілася яно. Не, то была не ўспышка сентыментальнасці. То было нешта жыватворнае, разам з якім ў душы чалавека адкалалася штосьці вялікае, добрае — чалавек падрос. Але то была і плата за талент, які ўвасобіў у творы праду жыцця.

Выступаючы на гэтай жа сустрэчы, Андрэй Макаёнак вельмі добра гаварыў аб высокім грамадзянскім гучанні нашай літаратуры, аб актыўнай пазіцыі пісьменніка ў адлюстраванні злабэдзенных, актуальных праблем, вырашэнні складаных жыццёвых канфліктаў. Гэта ўласціва творчасці Шамякіна, сказаў ён.

Такія словы ў поўнай меры стасуюцца і да творчасці самога Макаёнака — аб чым гэтак жа цёпла выказваліся студэнты і выкладчыкі інстытута. І гэта, відаць, адна з галоўных прычын таго, што п'есы драматурга жывуць доўгім і паўнакроўным жыццём на сцэнах многіх дзясяткаў тэатраў нашай краіны. І калі зараз гавораць, што Макаёнак «ставіцца» ў Берліне, Варшаве, Сафіі, то гэта сведчыць аб вялікай грамадзянскай адказнасці драматурга перад жыццём, аб вялікай праўдзе яго мастацкага ўвасаблення. Без гэтага, думаецца, нельга сказаць нешта важнае і значнае.

...На зямлі бацькоў асабліва адчуваецца імклівая плынь жыцця. Раней тут была вузкая палявая дарога з глыбокімі разбітымі каляінамі, а зараз на гэтым месцы пралёгла стужка асфальту.

На палатках кормаўборачныя камбайны, выцягнушы доўгія крывыя шыі, не таропка «плывуць» па травяністаму мору. А побач, о, дзіва жыцця! — важна прагульваюцца буслы: яны пасябравалі з новым.

Зялёная жытнёвая ніва, што мяккімі лёгкімі хвалямі калышацца пад ветрам, неўзабаве парадзе людзей высокім ураджаем.

Таму на ўзбочыне таго жытнёвага поля, я, падалося, пабачыў заклапочанасць на твары Івана Пятровіча. З чаго яна? Мо падумалася пісьменніку, што вольна дыдзе жыво, хлебаводы збіруць ураджай з гэтай нівы і дадуць людзям хлеб. А што дасць той, хто зерне ў зямлю не сеяў? Але чаму, Іван Пятровіч, тады зямлякі зноў і зноў так дапытваюцца: чым парадзец? Што пішаце? Не, мусіць, без зярнят дабраты, пасяных у душы чалавека, і хлеб цяжка вырасціць.

Будзе чарговы ўраджай і з яго нівы — раман «Дажынкi», які неўзабаве ўбачыць свет. І зноў, я ўпэўнены, гамельчане — ды ці толькі яны! — пазнаюць сябе, сваю зямлю — і ў горы мінулых гадоў, і ў радасці жыцця сённяшняга.

Алесь КАЗАННІКАЎ.

І. Шамякін сярод землякоў у вёсцы Карма Добрушскага раёна. Фота У. КРУКА.

ваюцца дабротныя дамы. Трохпавярховая сярэдняя школа, музычная школа, Дом культуры... У вайну амаль уся вёска была спалена. Успамін аб мінулым — помнік жыхарам Кармянскага сельсавета, загінуўшым у гады Вялікай Айчыннай вайны. Тут не сустрэла радасць Перамогі 360 чалавек.

У гэтай вёсцы нарадзіўся Іван Шамякін.

На гэтай зямлі малады дубовы гай, што раскінуўся непадалёку ад вёскі, маркотна шэпчацца над магіламі яго бацьгоў.

Калісьці тут будучы пісьменнік упершыню пачуў расказ маці пра яе брата, камандзіра партызанскага атрада Андрэя Калініна, які «хадзіў у Добрушу — памагаў вызваляць таварыша Леніна».

суць на гэтай зямлі, якіх ты ведаеш з дзяцінства, з якімі працаваў разам і ніколі не парываў сувязей! Відаць, таму і не пакідала нас пастаяннае прадчуванне сустрэчы з нечым знаёмым, добрым і блізкім.

Бяжыць акаймаваная зеляніна і залітая шчодрым летнім сонцам дарога на поўдзень ад Гомеля. І здаецца, што вольна тут, за паваротам, зараз выплыне зялёная палеская вёска, дзе калісьці Пятро Шапятавіч, закаханы, няўпэўнены і паюнацку задзірлівы, шукаў сваё шчасце. А ў гэтым лесе, што адступіў ад дарогі, і дрэвы ў разнабой, быццам навывперадкі рынуліся на адхону да рачулікі, ды так і супыніліся над самай вадой, ён і яго жонка Саша змагаліся з нямецка-фашысцкімі захопнікамі і, раскіданыя

СВЕТЛАГОРСКУ — 16 гадоў. Многа гэта ці мала? Калі ўлічыць тое, што ён вырас на месцы хваёвага бору, дзе праходзілі жорсткія баі ў гады вайны, то — зусім нямнога. А калі супаставіць працоўныя справы светлагорцаў, то ўклад іх у памнажэнне росквіту Радзімы вялікі.

Сёння юны горад на Бярэзіне называюць горадам энергетыкаў, хімікаў, нафтавікоў, будаўнікоў. Самае сталейшае ў горадзе прадпрыемства — Васілевіцкая ДРЭС. Выпрацавана ёю сёлета звыш плана больш за 3 мільёны кілават-гадзін электраэнергіі, сэканомлена каля 900 тон умоўнага паліва.

Сацыялістычнае спорніцтва па дастойнай сустрэчы юбілею рэспублікі набывае шырокі размах на заводзе штучнага валакна імя 60-годдзя Вялікага Кастрычніка. Ткачыха Святлана Васільеўна Пекусава яшчэ ў маі выканала асабістую пяцігодку. Выраблена ёю 6 мільёнаў 815 тысяч квадратных метраў корднай тканіны. На прадпрыемстве свае асабістыя заданні чатырох гадоў пяцігодкі выканалі 30 чалавек, трох гадоў — больш за 500.

Цэлюлозна-папяровы завод выпусціў першую прадукцыю дзесяць гадоў назад. Сёння гэта калектыў, які сем квартаў запар завяўвае пераходны Чырвоны сцяг гаркома КПБ, гарадскога і раённага Саветаў народных дэпутатаў у сацыялістычным спорніцтве.

Выдатную перамогу на юбілейнай вахце атрымалі і нафтавікі. 22 чэрвеня калектыў узраўнення буравых работ рапартаваў аб выкананні паўгадавага плана.

Горад жыве, будуюцца, набірае тэмпы для больш яркіх здзяйсненняў заўтрашняга дня. Рабочая цэха гафратарыя цэлюлозна-папяровага завода 3. Маршына расказвае:

— У нас цалкам вырашана пытанне забяспечанасці дзяцей

садамі-яслямі. За 10 гадоў існавання завода для рабочых, ІТР і служачых пабудавана 45 тысяч квадратных метраў жылля, 3 дзіцячыя сады, маладзёжны

работы за 1977 год яго калектыў узнагароджаны дыпламам і прэміяй ВЦСПС.

— Збіраюцца вечарамі ў палаты да 600 чалавек. Тут ство-

ва «Трыбунал» А. Макаёнка. Да 60-годдзя Вялікага Кастрычніка была падрыхтавана драма «Апошняя інстанцыя» М. Матукоўскага, а да 60-год-

ўзнагароды — дыпламы і медаль лаўрэатаў першага Усесаюзнага фестывалю самадзейнай мастацкай творчасці «Мастакі — Радзіме» — уручаны М. Андыку, Л. Алімпіеву, А. Ярашэўскаму.

Вялікай папулярнасцю ў жыхароў горада карыстаюцца левінскія чытанні, вечары дружбы народаў, святы працоўных калектываў, вечары-партрэты «Людзі, якія анярэджваюць час», святы вуліц.

З ліпеня па снежань у горадзе будзе праходзіць фестываль самадзейнай мастацкай творчасці працоўных «Квітней, родная Беларусь».

Цвёрдым поступам у будучыню крочыць юны Светлагорск. Жыхары яго, людзі больш за 25 нацыянальнасцей, ажыццяўляюць велічную праграму XXV з'езда КПСС. Многае будзе зроблена і ў юбілейным годзе: пабудавана каля 800 кватэр, зладзена ў эксплуатацыю паліклініка, пачнецца будаўніцтва сярэдняй школы № 8 у трэцім мікрараёне і г. д.

Дык квітней у вяках, наш слаўны Светлагорск, горад светлага будучага Краіны Саветаў!
П. МІХАЛЮК.

ПАКЛОН ТАБЕ, ЮНЫ ГОРАД!

інтэрнат, тры дамы для маласямейных, санаторый-прафілакторый. Дарэчы, тут адпачывала ўжо 314 чалавек. А кошт пушчэкі — 16 рублёў. На сацыяльныя патрэбы сёлета будзе выдаткавана 129 тысяч рублёў.

У горадзе дзейнічае сем сярэдніх школ і школа-інтэрнат, дзе вучацца 10350 вучняў, 22 дзіцячыя сады-яслі, для паслуг светлагорцаў — 35 магазінаў, у якіх працуе 1760 чалавек, некалькі атэльэ і г. д.

Для хімікаў, энергетыкаў, нафтавікоў створаны ўсе ўмовы для адпачынку. У горадзе працуе 6 клубных устаноў, парк культуры, музычная школа, 9 масавых бібліятэк.

Палацам радасці называюць Палац культуры хімікаў завода штучнага валакна. Па выніках

раны ўсе ўмовы для заняткаў мастацкай самадзейнасцю, — гаворыць загадчыца тэхнічнага аддзела завода Д. Гарбачова. — 80 чалавек займаецца ў хоры, працуе юнацкі тэатр «Равеснік», 35 чалавек удзельнічаюць у народным тэатры. У асобным пакоі спевакі ўдасканалюць сваё майстэрства пад кіраўніцтвам хормайстра В. А. Вярэніча.

Многа старання аддае справе падрыхтоўкі самадзейных артыстаў рэжысёр і мастакі кіраўнік народнага тэатра А. Кузьмянкова. Першая прэм'ера гэтага творчага калектыву адбылася ў лютым 1970 года — была пастаўлена аднаактовая п'еса «Любоў да чалавека». З таго часу ім пастаўлены «Званок у пустую кватэру» Д. Угрума-

дзя БССР і Кампартыі Беларусі рыхтуецца «Таблетка пад язык» А. Макаёнка.

Асаблівай папулярнасцю карыстаецца ў светлагорцаў аматарская кінастудыя завода штучнага валакна. Яна ўзнагароджана дыпламам першай ступені на рэспубліканскім конкурсе фільмаў за 1977 год. Яшчэ адна ўзнагарода гэтага праслаўленага калектыву — дыплом лаўрэата Усесаюзнага фестывалю самадзейнай мастацкай творчасці працоўных за фільмы «Светлагорскі цуд» і «Сябры і ворагі Бярэзіны».

Неаднаразова экспанаваліся на абласной і рэспубліканскай выстаўках, у сталіцы нашай краіны Маскве творы светлагорскіх мастакоў. І кожны раз яны адзначаліся журы. Сёлета

Палац культуры хімікаў у Светлагорску.

Яны, дырэктар завода і сакратар парткома, ішлі бергам Сожа. Крочылі нетаропка, нялёгкай стомленай ходою. Маўчалі. Ішлі, і абодвум, мусіць, хацелася, каб гэтым берагу не было канца, каб рака заўсёды так спакойна плёскалася хвалямі каля ног. Цёплы надвечорак быццам таіў у сабе глыбокую таямніцу, якая была прадвесніцай нечага цудоўнага ў заўтрашнім дні.

Мікалаю Іванавічу думалася спакойна, неяк урачыста-ціха. Яму нават падалося, што ён упершыню так запаволена думаў пра завод. Усё роўна як клаў свае думкі на вагі. То на адну шалю, то на другую. Пра сустрэчы з людзьмі, якіх ня мала было штодня, пра рэканструкцыю прадпрыемства, пра самы галоўны ўсіхны клопат — самаходны камбайн. Цяпер, калі ўжо ня мала зроблена, можна было і азірнуцца, акінуць думкамі: што ж — ня мала?

Рэканструкцыя... Такое рана ці позна здараецца з многімі прадпрыемствамі. Але так многа патрабуецца рашучасці і дальнабачнасці ад партыйнай арганізацыі завода ад яго, дырэктара, каб правесці такую рэканструкцыю, якая звязана з велізарным аб'ёмам тэхналагічнай падрыхтоўкі вытворчасці і карэнным змяненнем яе аб'ёму, з укараненнем новых арганізацыйных мадэляў кіравання вытворчасцю! Задача сельмашаўцаў ускладнялася тым, што адначасова з перабудовай прадпрыемства па новых прынцыпах, неабходна было ў сіцільны тэрміны асвоіць выпуск самаходнага кормаздабываючага першынца. Патрабавалася навучыць выкананню новых працэсаў многіх рабочых. Асабліва — пры зборачных аперацыях, выпрабаваннях машыны, пры рабоце з рухавіком і гідраўлікай. І хаця ў народзе кажуць, што вопыт — справа нажывуная, аднак сельмашаўцы разумелі: для іх вельмі важна як найхутчэй узбагаціцца вопытам.

Калісьці, як толькі пачынаў працаваць дырэктарам, Мікалаю Іванавіч пабойваўся: ці зможа ён утрымаць «Гомсельмаш» на ранейшай вышыні? Да яго ўзначальваў завод Іван Пракопавіч Кацянок, чалавек энергічны, які меў вялікую сілу волі і валодаў добрымі арганізатарскімі

здольнасцямі. Ён карыстаўся павагай сярод рабочых і меў аўтарытэт у грамадскасці горада. «Перад ім усюды расчыняць дзверы, куды б ні пастукаў, а «мне будзе?» — думаў Афанасьеў. Тады ён яшчэ і не мог здагадацца, што на яго долю выпадзе куды цяжэйшая ноша. Былі ў яго і крытычныя моманты, калі яму здавалася, што, магчыма, для справы было б лепш, каб ён сказаў: «Хета іншы ў такой складанай сітуацыі

рэшце, становішча з будаўніцтвам сто першага корпуса. А гэта вялікі аб'ект — дваццаць дзевяць тысяч квадратных метраў. І па плошчы вялікі, і па свайму творчаму значэнню. Заканчваецца будаўніцтва інтэрната для маласямейных.

Сцяжынка па берагу то падымалася ўгору па палогаму адхону, то спускалася да самай вады. Пад нагамі ціха адгукваўся на нетаропкія крокі ўтаптаны дол. У прыбрэжных кустах залівалася вясё-

Аляксандр КАПУСЦІН

НЕ АБРЫВАЙСЯ, СУВЯЗЬ СЭРЦАЎ...

Нядаўна я зноў сустрэнаўся на «Гомсельмашы» з многімі яго працаўнікамі. Шмат чаго цікавага пачуў ад іх, шмат чаго пабачыў на свае вочы. Шчыра, захоплена расказвалі аб прадпрыемстве, аб людзях дырэктар завода М. І. Афанасьеў і сакратар парткома І. Д. Кавалёў. І клпатлівыя думкі, і светлыя мары свае выказвалі яны ў задушэўных гутарках. Пра ўсё гэта я напісаў дакументальную аповесць.

Прапаную чытачам «ЛіМа» ўрывак з аповесці.

Аўтар.

змога рабіць яе лепш чым ён. Але пасля ён дужа злаваўся на сябе за гэта. Стаць уцекачом? Не, такое з ім ніколі не здарыцца. І ўлягаў у працу яшчэ больш заўзята, чуючы ў сабе толькі адно: завод, яго людзі, яго справы. Цяпер ён, як сам іншы раз думаў, «выраўняўся». Ішоў напружана, як ідуць па дарозе ўгору, але адной ступою. Не прыпускаяўся, рвануўшы раптам на штурмаўшчыну, і не прыціскаў крок. А калі вымагалі абставіны, наспявала патрэба, каб яго паскорыць, ён стараўся пільна ўгледзець гэта здаля і, каб не нагнаць дышавіцу, намагаўся паступова, хаця часам, як здавалася яму, і з усіх сіл.

Сёння ў Мікалаю Іванавіча была падстава думаць спакойна. Выправілася, на-

лым звонкім посвістам нябачымая птушка. «Што гэта за пясоча так шчыруе? — пудумаў Мікалаю Іванавіч. — Не ведаеш, Мікалаю? А трэба ведаць. Чалавеку неабходна знацца і з травамі, і з дрэвамі, і з птушкамі — з усім цудоўным светам прыроды. Для душы неабходна. Яна тады і да людзей больш чуйная, і да машын... От шчыруе, от заходзіцца пясоча!»

Яны, як згаварыўшыся, разам спыніліся. Іван Дзмітрыевіч схіліў набок галаву, пачаў падсвітваць птушцы. Спачатку памалу, быццам далікатна крануўся гучней, з пералівамі. То браў высокую ўгору, то зусім зніжае тон, акурат як тая апантаная салістка. У вачах яго запалі-

ліся гарачыя агеньчыкі. Мікалаю Іванавіч ужо слухаў не столькі самую птушку, колькі незвычайна прыгожую імітацыю яе спеву. З патаемнай зайдрацаю падзівіўся: і калі ён так спасціг гэтае цудоўнае мастацтва імітацыі! Хацеў пажартаваць: «Ты, мусіць, пасля кожнага пасяджэння бюро ездзіш сюды рэпеціравацца», ды не здолеў парушыць у сабе такую светлую ўрачыстасць душы, слухаў.

Потым, калі пайшлі далей, яму закарцела азірнуцца на парторга, паглядзець, усё так свецяцца яго вочы, ці патухлі?

— Я вось і кажу, ці даўно мы «КСК-100» асвоівалі, а эксперыментальны цэх ужо стварыў «КСК-250», — азваўся Іван Дзмітрыевіч. — Падумаць, дык калі толькі паспяваюць людзі!

— Ты не гаварыў гэтага, — кінуў Афанасьеў, адчуўшы ў сабе ні то крыўду да яго, што так хутка пра птушку забыўся, ні то незразумелае здзіўленне. — Ты, значыцца, акампазіраваў той крылатай салістцы, а сам пра вытворчыя справы думаў? Нядобра так рабіць, Іван Дзмітрыевіч, нядобра, — пажартаваў, імкнучыся схваць за гэтым жартам няпрошаннае пачуццё.

— Як не гаварыў?.. Ага, ну дык вось цяпер гавару. Машына прызнанне знаходзіць, міжнародны залаты медаль атрымлівае, а яе тым часам перапрабляюць... Калі выходзілі з прафілакторыя, бачыў — на базэ з вудамі сядзіць канструктар. Аляксандр Баранаў? Дык я і кажу: ці ён там акунуў паддурвае, ці птушак слухае, ці мудрагеліць нешта ў камбайн — здагадайся.

І зноў закарцела Мікалаю Іванавічу дзіўнае — сказаць: «Іван, пасвішчы яшчэ». А ў галаву ўжо пацяялі, напорыста, няспынна, думка пра «КСК-250». Адна пацягнула за сабой другую, трэцюю...

Асноўная перавага новай мадэлі машыны ў тым, што гэты камбайн больш магутны: на ім устаноўлены рухавік дзевяціцяткі конскіх сіл. Прывод такіх сістэм агрэгата, як хадавая частка, здрабняльны апарат і жніварка, ажыццяўляецца з дапамогай гідраўлікі. Многія ланцуговыя перадачы заменены гідраўлічнымі. Адною з характэрных асаблівасцей

Герой Сацыялістычнай Працы Іван Фёдаравіч Хмарун.

Дэлегат XVIII з'езда ВЛКСМ, ткачыха завода штучнага валанна імя 60-годдзя Вялікага Кастрычніка Ніна Мірановіч.

Алея Герояў у Светлагорску.

Фота А. ХАМІЦЭВІЧА.

Пісьмы да людзей

«Трэба сумленна жыць, шмат працаваць і моцна любіць і берагчы гэтую вялікую шчаслівую зямлю, якая завецца Савецкай краінай».

А. ГАЙДАР.

— Пісьмы — як людзі! Як жыўяя блізкія таварышы, родныя, сябры. Прыемна іх атрымліваць. Цяжэй — пісаць, патрэбныя людзям, сабе, дзецям і ўнукам. Для гэтага неабходна не толькі грамаце навучыцца, а кожны дзень, кожны час крочыць у нагу з сучаснасцю. Удасканаленню няма мяжы. Кожны з нас, людзей, павінен памятаць гэта і расці, расці заўсёды. Жыву марай і пішу пісьмы людзям...

Усевалад Яўгенавіч задумваецца, адсунуўшы стос папер. Вось і лшчэ адна кніжка закончана. Прысвяціў яе самаму дарагому чалавеку — жонцы Марыі.

— Ідзе паўнаўладным гаспадаром па зямлі 1978 год. Пакаленне пакаленню перадае эстафету памяці аб тым, як у гады смяротнай небяспекі для Радзімы змагаліся на франтах і ў тыле савецкія людзі. Толькі удумайцеся ў гэтую лічбу: 33 гады жыў наш народ у міры і шчасці! Зноў і зноў радуся сонечным дням, станаўленню юнага Светлагорска, светлым, упэўненым тварам людзей. І вельмі хочацца быць знаёмым з усімі. А — не магу...

«Не заказныя пісьмы» — кніга Усевалада Яўгенавіча Мігаля аб шчасці, вечнай памяці пра тых, што ў сэрцы пранеслі франтавыя дарогі, кніга аб сябрах, блізкіх яму людзях, хто дапамог пасля той страшнай чэрвеньскай раніцы 1950 года, калі нечакана параліч — вынік ранення на фронце — прыкаваў яго да ложка, паверыць зноў

у жыццё. А так хацелася тады выйсці на балкон, усміхнуцца людзям, прыйсці ў цэх, папрацаваць добра.

І ўзяўся ён за пісьмы. Свой першы матэрыял накіраваў у рэдакцыю раённай газеты «Ленінская перамога». Называўся ён «Гэта было ў Парычах». З дапамогай сяброў сабраў матэрыял пра Міхаіла Пушчына, які жыў у мястэчку.

— Я быў шчаслівы сярод людзей, — расказвае Усевалад Яўгенавіч. — Яны дапамаглі выжыць, не скарыцца лёсу...

У. Я. Мігаю, члену Саюза журналістаў СССР, многа дапамагаюць чырвоныя следзпытчы сярэдняй школы № 3. 179 адрасоў сваякоў загінуўшых устанавілі вучні з атрада «Пошун».

Убачыў нека Усевалад Яўгенавіч на фотаздымку васемнаццацігадовага юнака, які закончыў кароткатэрміновыя курсы мінбраў і працаваў па размініраванню раёна адразу пасля вайны. Усевалад Яўгенавіч знайшоў некаторыя з іх: Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР за самаадданую работу ў той час узнагароджаны Сцяпан Малойчык, Дзмітрый Лапешнін, Антон Панцэвіч.

У сваёй апошняй кнізе, якую мы называлі вышэй, выпушчанай выдавецтвам «Молодая гвардыя» ў 1977 годзе, У. Я. Мігаля расказвае і аб сваіх таварышах, якія дапамагалі яму і ў працы, і ў жыцці. Гэта будаўнік Аляксандр Кохна з міжкалгаснай перасоўнай механізаванай калоны № 86, Аляксандр і Юлія Прокція, заслужаныя артысты рэспублікі Мікалай Цурбакоў. Гэта і людзі той вуліцы, дзе жыў аўтар. Расказваецца пра салдата, будаўніка, мастака І. П. Сіманенку, Героя Сацыялістычнай Працы І. Ф. Хмаруна,

былога партызана І. С. Калюка.

Усеваладу Яўгенавічу цяпер за пяцьдзесят. Выраслі дзеці, гадуюцца ўнукі. Але і сёння памятае тыя страшныя дні. Вучнем шостага класа трапіў у акупацыю. Жыў разам з бабуляй. Кожны дзень бачыў, як вялі на расстрэл дзяцей.

У лістападзе 1944-га юнак перайшоў лінію фронту, прыбавіў сабе гадоў і аказаўся сярод вайнаў. Аднак яму не пашчасціла — трапіў у шпіталь.

Урачы прызналі годным да нестравнай службы. Часць дагнаў у Седляцы, польскім гарадку. А потым была Германія, нанеў вайны. Прыехаў дамоў у Парычы. Тут атрымаў паперу з ваеннамата, дзе паведамлялася, што яго бацька прапаў без вестак.

Так і пасяліўся франтавік са сваёй жонкай у бабуліным доме. Працаваў кінамеханікам, а потым той чэрвеньскі дзень...

Калі пачаў узводзіцца новы горад на Бярэзіне, намсамольцы будоўлі вырашылі на сходзе ў свабодны ад работы час з сжаномленых матэрыялаў пабудаваць Мігаю дом з усімі выгодамі. На прапанову адгукнуліся сотні юнакоў і дзючатаў, прытым незнаёмых сям'і Мігаёў. І дом быў узведзены.

А дом бабулін аддаў франтавік вытаному пасялковага Сякена.

...Павольна рухаецца па вуліцы нашага маладога горада «Запарожца». Гэта Усевалад Яўгенавіч з жонкай накіроўваецца да сваіх сяброў. Аб чым ён думае сёння? Толькі не аб тым, што «жыць стаміўся». Аб прыгожым небе, роднай зямлі, цеплыні сэрцаў тых, хто так шодра падаліўся ён з ім, Савецкай уладзе, якая робіць усіх людзей таварышамі.

Э. ПАРМОН.

машыны з'яўляецца тое, што шырокае прымяненне гідраўлікі на ёй дае магчымасць бесступенчата пераходзіць з аднаго рэжыму работы на другі. Гэта вельмі важна і ў тым, што аблегчае работу механізатара, і ў тэхнічным сэнсе: павялічвае зносаўстойлівасць механізмаў і сістэм. А новая травяная жніярка? Шырыня яе захвата пяць метраў! Павелічэнне магутнасці рухавіка і якаснае змяненне некаторых сістэм павышае прапускную здольнасць машыны ў параўнанні з «КСК-100» на дваццаць пяць працэнтаў. А калі задумацца, што хавецца за гэтымі працэнтамі? За секунду скошваецца і здрабняецца зялёная маса кукурузы на восем кілаграмаў больш, чым «сотнікам» — да трыццаці васьмі кілаграмаў. Але што найбольш усцешвала Мікалая Іванавіча — дык гэта людзі. Як самі яны ў працэсе вырашэння складаных вытворчых задач узбагаціліся духоўна і маральна! Як вырасла і ўзмацнілася ў іх пачуццё таварыскай салідарнасці да хлебабарбаў! Асабліва ярка працявілася гэта ў стараннасці ўсіх, і канструктараў, і інжынераў, і рабочых, стварыць максімум зручнасцей для механізатараў. Вельмі многія прапанавалі розныя тэхнічныя рашэнні, горача іх абмяркоўвалі — крытыкавалі, ухвалялі, спрачаліся. І ўсе шчыра, сардэчна радаваліся кожнай удачы, кожнаму нават нязначнаму поспеху.

Пяцьдзесят гадоў таму назад «Гомсельмаш» выпусціў першы свае машыны для жывёлагадоўлі — саламарэзкі. Тады таксама завадчане жылі вялікім рабочым энтузіязмам. І сёння добрыя традыцыі завода адтуль бяруць свае вытокі, у тым часе, у тых справах караняцца яны. Але жыццё, няёмольна, штодня набіраючы імклівае, гадуе новых людзей, усебакова адукаваных і духоўна ўзбагачаных, стварае новыя чуды тэхнікі, даводзячы яе да вышэйшай і вышэйшай дасканаласці. Праз пяцьдзесят гадоў прадпрыемства таксама будзе вырабляць машыны для народнай гаспадаркі краіны. Якія яны будуць? Якімі будуць сельмашаўцы таго часу? У адным быў цвёрда перакананы Мікалай Іванавіч: іхнім справам таксама добра пас-

прыяюць поспехі сённяшніх завадчан, як сёння стваральнікам самаходных камбайнаў добра спадарожнічае самаадданасць тых, хто рабіў саламарэзкі.

Думкі яго былі ў заўтрашнім дні завада. З вопыту работы сваіх папярэднікаў, а таксама са свайго ўласнага ён ведаў: нельга скрываць ад людзей рэальных цяжкасцей. Аднак разам з тым трэба абгрунтавана гаварыць і аб магчымасцях для іх пераадолення. У гэтым і заключаецца стыль адкрытага кіраўніцтва, калі людзі ведаюць усё, адчуваюць сябе гаспадарамі даручанай ім справы.

І на пачатку станаўлення прадпрыемства, і цяпер, і ва ўсе будучыя часы галоўным у калектыве, што забяспечвае поспех, было, ёсць і будзе яснае ўсведамленне ўсімі яго высокай грамадскай мэты. Чым больш значная гэтая мэта, тым большую энергію нараджае яна ў людзей. Дык якім жа будзе ён, родны «Гомсельмаш», праз пяцьдзесят гадоў?

Яны ўжо далёка адыйшлі ад заводскага прафілакторыя, куды прыехалі каб адпачыць колькі гадзін у выхадны дзень. Спыніліся на высокім абрывістым беразе, дзе рака загіналася вялікай, не дужа крутой дугою. Сонца садзілася, і доўгі цень ад крывой сасны, што навісла над размывам, згаліўшы сваё пруткае карэнне з аднаго боку і ўчэпіста заглыбіўшы яго ў зляжалы жвір з другога, даставаў да іхніх ног. Разамлелае ў дзённай гарачыні неба пачынала сінець, толькі на захадзе яно адлівала мяккай цёплай ружовасцю. Шырокі зарэчны луг стаіўся ў задумным спакоі, шчодра выдыхаючы ў наваколле мядовы пах сваіх непаўторных прасек. Мікалай Іванавіч глядзеў на луг, далёка-далёка, як ахапіць зрокам. У водсветах яго зрэнак разгараўся нейкі глыбокі ўнутраны бляск. З дзяцінства любіў ён у пагодлівыя прыгожыя дні доўга, неадрыўна пазіраць удалачыны. Пазней, калі ўжо быў вучнем, у такіх мінуты думаў: што там, за палямі і лясамі, за вёскамі і невядомымі яму загадкавымі гарадамі?

Добра знаёмы, неаднойчы бачаны Афанасьевым краявід на гэты раз паказаўся яму як бы нейкім абноўленым, багацейшым на адценні святла і колеру.

Мабыць, таму, што прыглядаўся Мікалай Іванавіч да ўсяго па-асабліваму — чуючы ў сабе ўзнёсласць і ад гэтага навакольнага характа, і ад сваіх заглядных, хай сабе крыху мітуслівых, але пэўна акрэсленых, у нечым абнадзейлівых думак. На момант неспадзявана, па звычцы дзелавага чалавека ён памкнуўся асэнсаваць, як суадносяцца ў яго ўзнёсласці элементы лірызму і грамадзянскага, можа, нават у нечым і службовага практыцызму, але памкненне гэтае само па сабе, без якіх бы ні было яго намаганняў, адрозна знікла. Яму было хораша, бо ён убіраў у самую глыбіню душы спрадвечна чароўны свет прыроды, і здавалася, як ніколі ясна разумеў веліч і ўчарашніх, і сённяшніх, і заўтрашніх людскіх спраў.

— Табе, Іван Дзмітрыевіч, ніколі не хацелася паглядзець за гарызонт? — спытаў ён, павольна павярнуўшы галаву да Кавалёва.

Сакратар парткома, відаць было, не здзівіўся гэтаму незвычайнаму пытанню. За той час, што працавалі разам, ён прывык да розных нечаканасцей ад Мікалая Іванавіча. Адказаў не адрозна, як бы ўспамінаў.

— Здаецца, не. — А якое гэта ўзрушлівае жаданне — паглядзець за гарызонт, пабачыць там бяскрайняе мора жыцця! — Афанасьеву быццам да нечага падахвочваў Івана Дзмітрыевіча ўважлівым гарачым позіркам. — Там і тваё, і чужое жыццё...

— Паслухай, што я табе пачытаю. — Кавалёў дастаў з кішэнкі складзены ў чатыры столкі аркуш, разгарнуў яго. — «Добры дзень Марціна. Я хачу з табою пазнаёміцца. Мяне завуць Вячаслаў, ці Славік. У нас у школе многія рабаты перапісваюцца з рабяткамі з Польшчы, Балгарыі, ГДР і некаторых іншых краін. Мне ўжо дванаццаць гадоў. А колькі гадоў табе? Я збіраю маркі пра спорт і космас. Магчыма, і ты захапешся маркамі, дык я высылаю іх табе. У нашай школе, а я вучусь ў шостым класе, некаторыя ўрокі праводзяцца па тэлебачанню. У нашым горадзе на плошчы Паўстання стаіць танк «Т-34», ён першым уварваўся ў Гомель у 1943 годзе

ў час Вялікай Айчыннай вайны. Яшчэ пра школу. Я вучуся англійскую мову. А якую замежную мову вучыш ты?» — Іван Дзмітрыевіч зрабіў паўзу, паглядзеў на дырэктара.

— Наколькі мне вядома, ты не Славік з шостага класа. Дык па якому праву чытаеш чужое пісьмо? Дзе ты яго ўзяў? — Воны Мікалая Іванавіча ўсміхаліся.

— Хай даруе мне Славік, але я не мог не прачытаць табе яго шчырую хлапечую споведзь. А знайшоў я пісьмо ў лесе пад дубам. Хлапчук, мусіць, у нашым піянерскім лагера адпачывае. Напісаў і згубіў. Я адшукаю яго і аддам, хай пашле.

— Добра, не мог. Толькі — чаму?

— Не разумееш? Захацелася прачытаць і табе, і заадно сабе яшчэ раз: Славік, відаць, таксама прагне паглядзець за гарызонт. Дык слухай далей. «Надвор'е ў нас сонечнае. А якое надвор'е ў вас? У нас цяпер у лясках расце многа грыбоў. Я вельмі люблю збіраць іх. Яшчэ вось што скажу табе. Калі скончу школу, я пайду працаваць на «Гомсельмаш», буду слесарам, як мой бацька. А ты кім будзеш? Чакаю твайго пісьма».

Іван Дзмітрыевіч акуратна склаў аркуш, з мінутой патрымаў яго ў руцэ, пра штосьці напружана думаючы, і паклаў у кішэню. У наваколлі было ціха. Цішыня аж звінела ў вушах. Толькі недзе высока-высока ў небе ледзь чутна гуў магутнымі рухавікамі самалёт. З-за ракі дыхнуў лёгкі ветрык.

Няхай сцяжынка абрываецца і рэчка недзе ўсё ж канчаецца — не абрывайся, сувязь сэрцаў, і не згасай агонь крыві! —

прыгадаў Мікалай Іванавіч словы з верша гомельскага паэта Віктара Яраца, які некалі чытаў і перачытваў у часопісе «Полымя».

Яны пайшлі назад. Павольна крочылі, пазіралі на луг, раку, лес. Яны адчувалі: у гэтай сённяшняй прагульцы падужалі перад звычайнай жыццёвай таямнічасцю заўтрашняга дня — каб «не абрывалася сувязь сэрцаў і не згасай агонь крыві».

РАЗВІТАННЕ СЛАВЯНКІ

Ен любіў стаяць на гэтым мосце ў дні, калі ад прычала адчалваў экскурсійны цеплаход «Емяльян Барыкін».

Тыя, хто адпраўляліся на экскурсію, бесклапотна перагаворваліся на палубе, шчасліва смяліся. Усе будзённыя клопаты гэтых людзі пакідалі тут, на беразе. Іх чакала цудоўнае падарожжа — Сож з яго завадзямі і баравінамі на пагорках, шырокае рэчышча Дняпра. Сюды, у расчыненыя ілюмінатары, веснавы ветрык будзе прыносіць пахі лугавага разнатраўя, а на вечарах з ніжэйшых мясцін — чаромхі. А потым на высокім дняпроўскім беразе сонца адаб'ецца тысячамі зайчыкаў у шыбах шматпавярховых дамоў старажытнага і вечна юнага горада. Таму не дзіўна, што тыя, хто ад'язджаў у шматдзённую экскурсію, адчувалі сябе святочна, радаваліся адкрытай радасцю.

Міхась ДАНИЛЕНКА

Кароткія апавяданні

На гэты раз чалавек праводзіў у экскурсію сваю дачку — дзесяцікласніцу. Як толькі яна ў лёгкай сукенцы перабегла па сходах на цеплаход, то быццам і забылася на яго — зашчабятала з сяброўкамі, памчалася ў каюту ўладкоўвацца.

— Шчасліва табе, — сказаў ёй бацька, калі яна праз нейкі час паднялася на палубу. — Я пайду, пастаю на беразе, пакуль не адыдзе цеплаход.

— Добра, тата, — кінула дачка галавой і адразу забедала, што забылася ўзяць акулары ад сонца.

— Такой бяды, — супакойў ён яе. — Купіш у Кіеве. Добрая памяць аб паездцы застанеца.

— І праўда, — абрадавалася дачка. Ен яшчэ некаторы час паглядзеў, як яна аб нечым заклапочана перашэптвалася з аднакласніцай, а потым паціху падняўся на мост, што перакінуўся праз раку.

Ля прычала стаялі «Ракеты» на падводных крылах. Буксір штурхаў перад сабой дзве баржы, нагружаныя пяском. Ад хваляў, што з плёскатам накатваліся на бераг, уздрыгвалі галіны ніцай вярбы. Бліскаўкі скакалі на дробных хвалях. На таполях, што раслі на беразе, пакрыквалі каля гнёздаў гракі. Чалавек чакаў.

Нарэшце капітан у шапцы з бялюткім верхам і залацістым «кравам» падаў праз перагаворную трубу каманду ў машынае аддзяленне. Мацінай загудзелі дызелі, цеплаход пачаў здаваць назад. І адначасова над ракой загрымела музыка марша «Развітанне славянкі».

Колькі б разоў ні слухаў ён гэты марш, усё роўна на сэрцы ў чалавека ў такія хвіліны пачынала пащымліваць.

...Ен быў тады яшчэ зусім зялёны юнак, калі прыходзіў ваенную падрыхтоўку ў запасным палку ў далёкім паўночным Казахстане. Стаялі такія маразы, што ноччу трэскалася швёрдая, як бетон, зямля. Праз тоўсты лёд на рэчцы відзеліся доўгія бароды водарасцяў. Жылі ў даўжэзных зямлянках, складзеных з тоўстых бярвенняў. Кожны тыдзень ад маленькай станцыі адыходзіў чарговы эшалон з салдатамі. Іх абмундзіроўвалі шчодрэ: шапкі-вушанкі, ватнія штаны, шынялі, ватоўкі. І грывела шчымлывая мелодыя так добра знаёмага марша...

Ен рваўся на фронт. Недзе грывелі баі, яго родная старонка была занята ворагам, а ён разам з сябрамі-татарамі поўзаў па-пластунску па настывлым стэпе, вывучаў прыёмы штыкавага бою, кідання гранат...

Цеплаход разварнуўся кармой да моста і ўзяў курс уніз па цячэнню. Над палубай грывеў марш «Развітанне славянкі». Адсюль чалавек, вядома, не мог ужо адрозніць, дзе была яго дачка. Але ведаў: яна стаяць з сябрамі на палубе і махае з цеплахода яму пунсвай хусцінкай...

ІМЯ НА ГРАНІЦЕ

Яе прывыклі бачыць на гэтай вуліцы ў канцы кастрычніка.

Пажылая жанчына ў цёмнай кашміроўцы доўга стаіць каля шматпавярховага дома, ля якога растуць ліпы. Золкі вецер зрывае з дрэў лістоту, крапуюць раннія пазалоты, і ўсцілае тратуар. Ад лі-

сця нясе гаркаватым, быццам настывым на спірце, пахам. Жанчыну падтрымлівае пад локаць дачка — ёй недзе гадоў пад трыццаць.

— Можна, пойдзем далей, мама? — ціха гаворыць дачка. — Ты ж у вагоне амаль не самкнула вачэй.

Але маці, здаецца, не чуе слоў дачкі. Задумлена глядзіць яна на прымацаваную да сцяны дома мармуровую дошку. На ёй напісана: «У памяць аб подзвігу лейтэнанта міліцыі Васіля Пятровіча Юдзіна вуліца названа яго імем».

... Антаніна Міронаўна да падрабязнасцей можа аднавіць падзеі апошніх гадоў Васевага жыцця. Сын не любіў хавацца за чужыя спіны. І жартаваў, калі вярнуўся пасля вучобы з міліцэйскай школы;

— Да высокага звання, мама, даслужуся. А калі ніводнага нягодніка не застанеца ў нашым горадзе, пайду ў адстаўку.

Антаніна Міронаўна з дачкой Аленай жыве ў Прыбалтыцы. Вася, калі прыязджаў да іх, клікаў да сябе.

— У нас — рака пад бокам, — хваліўся ён. — Вяскоу салаўі ля самага пляжа ў кустах заліваюцца.

Дачка падтрымлівае маці за локаць. Яны ціха даходзяць да наступнага дома. На ім — шыльдачка: «Вуліца імя В. П. Юдзіна». На першым паверсе тут дзіцячы сад. Выхавацелькі выдуць хлопчыкаў і дзяўчынак у палітончыках з башлычкамі (маленькія гномікі, дыя годзе!) на прагулку. Дзеці пабраліся за рукі, тэпаюць паўз Антаніну Міронаўну і Алену. Амаль кожнае гаворыць:

— Добры дзень!

— Добры дзень!

Дзеці ідуць па вуліцы яе Васі. Іх павядуць гуляць у гарадскі парк. На тратуары пад нагамі яны збіраюць лісце, ажыўлена шчабечуць.

— Божа мой, — ціха гаворыць Антаніна Міронаўна. — Цяпер і ў яго былі б такія дзеці...

— Мама, — кратэе яе за рукаў Алена. — Ну, што ж ты, мама?

Але Антаніна Міронаўна не чуе, што гаворыць дачка. Яна ў думках з ім, дарагім Васем, у тым — цяпер ужо далёкім — асеннім дні, калі ён схпіўся на беразе ракі насмерць з бандытам. «Калі ніводнага нягодніка не застанеца ў нашым горадзе, пайду ў адстаўку», — чуе Антаніна Міронаўна сынавы словы.

— Як жа ты так, Васілёк? — прыпадае маці галавой да дачкі. Алена папраўляе цёплую кашміроўку. «Божа, як пабялела яе галава!» — зазначае яна сама сабе. Пад Аленінымі рукамі калоціцца ў бязгучных рыданнях маці. «Цяпер ёй будзе трохі лягчэй», — думае дачка.

МАЦВЕЙ БАРАНСКІ

Гады не прыгнулі Мацвея Баранскага. Ен яшчэ памаладому стройны, плечы ў яго шырокія і спорны крок. Але ж усё менш застаецца валасоў на галаве. Іх бязлітасна пасерабрыў час. Баранскі даўно на пенсіі. Ды не парывае сувязі з родным заводам — часцяком прыязджае туды, ходзіць па цэхах, слухае, што гавораць яму майстры, інжынеры. Праўда, меней і меней застаецца тых, хто ведае Баранскага і каго ведае ён. Ды і не дзіўна: столькі гадоў мінула, калі ў ваеннае ліхалесце эвакуіраваў пад бомбамі ён станкі, аснастку, машыны.

Баранскі ў каторы раз перачытвае словы на запрашальным білеце, які яму сёння прыслалі з завода: «Запрашаем Вас прыняць удзел ва ўрачыстым вечары, прысвечаным прыходу новага рабочага папаўнення».

«Новае папаўненне — гэта добра», — думае Мацвей Барысавіч і павязвае непрывычна пярэсты гальштук, які купіў яму зяць. Вядома, трэба ехаць. Трэба сказаць некалькі слоў гэтаму «новаму папаўненню» аб рабочым гонары, аб заводзе, на якім даўдзецца працаваць юнакам і дзяўчатам; аб тым, як пад свіст бомбаў адыходзіў іхні апошні эшалон, а недзе на ўсходзе гарэў горад і вецер прыносіў пах гары, у паветры насіліся перапалоханыя галкі.

Зала заводскага Палаца культуры была па-святочнаму ўтульнай. На засланым аksamітам стала ў гарлачах чырванелі шольпаны. Аднекуль нават прынеслі букет бэзу, хоць, як ведаў Мацвей Барысавіч, цвісіні яму было ранавата. Ад суквецця даносіўся далікатны хвалючы пах.

— Як здароўе? — запытаўся ў Баранскага сівавусы дзядок, які некалі быў разам з ім у эвакуацыі.

— А нічога. Топчам зямлю памаленьку. Моладзь вась сустрэкаць прыйшоў.

У зале сядзелі ўчарашнія вучні прафтэхвучылішча — хлопцы ў старанія адправаваных каспюках. У валасах дзяўчат амаль у кожнай красаваліся пышныя банты. Баранскі падумаў, што, відаць, па столькі ж вась гадоў было і тым, хто тады з ім, маладым начальнікам цэха, у далёкім Кургане наладжвалі завод. Пры цьмяным электрычным святле твары тых падлеткаў і дзяўчаткаў былі бледнымі. Часта Мацвей Баранскі спыняўся каля якога юнака і моўчкі глядзеў, з якім намаганнем той устанаўліваў на станку чарговую стальную балванку.

— Пачакай, дапамагу, — звычайна не вытрымліваў Баранскі.

Іх у яго цэху было больш за тысячу чалавек. І амаль усе такія вась — як раннія парасткі, што выраслі без сонца ў сырм падвале. Недзе малола непажэўнымі жорнамі вайна. Фронт патрэбны былі міны. А потым пачалі выпускаць асобныя дэталі да славурых «Кацюш». Часта і спалі тут, у халодным цэху, дзе праз шклянныя пралёты пераліваліся настывыя зоркі. Як шмат даўнолася рабіць тым — па сутнасці яшчэ дзіцячым — кволым рукамі! І як у душы шкадаваў Баранскі тых хлопчыкаў і дзяўчынак!

Цяпер ён глядзеў на вясёлых хлопцаў і дзяўчат, што прыйшлі сёння ў гэты цудоўны палац, і радаваўся за іх. Слаўна гэта, што ў іх — інакшы лёс, і яны не зведаюць нават і тысячнай долі таго, што перажылі ў свой час Мацвей Барысавіч і яго юныя рабочыя. Але ж і яны былі шчаслівымі. Тая сталь, якую абтачылі на станках слабыя хлапечыя і дзявочыя рукі, знішчала на фронце фашыстаў — набліжала жадааны дзень Перамогі. «Мусіць, ад гэтым вась шчасці і трэба будзе расказаць ім», — думаў Баранскі, непрыкметна прыглядваючыся да залы. Цяпер эстафету прымуць яны — тыя, хто яшчэ зусім нядаўна сядзеў за школьнымі партамі, хто пра тым цяжкія гады ведае толькі з кніг, кінафільмаў. Дык няхай з гонарам нясуць яны эстафету...

— А зараз перад вамі ветэран завода, — сказаў старшыня заўкома, які вёў вечар. — Ен, можна сказаць, наша новая гісторыя.

Баранскі падняўся.

Ёсць на Палессі Курані

СУСТРЭЧА

Іван Паўлавіч, я ўсё яшчэ не веру, што ў жыцце даспелага жніўня жалобна-горка, чуючы беззваротную ростань, крычала перапёлка на раніцы. Няўжо? Зямля, якая так шчодро спяліла зярняты Вашых дум, не дачакалася свайго сейбіта на дажынку.

Не і не. І сёння зноў і зноў хочацца верыць, што пачуюцца нетаропкія крокі тут, на колішніх балацінах Палесся пад Юравічамі, што з густа ўскалошанай жытнёвай вечнасці выйдзеце насустрач Вы, і наша адзіная сустрэча прадоўжыцца.

...— Адкуль?— вочы пазіралі ўсмешліва. Іх добразычлівым цяплом было сагрэта не адно сэрца.

— З Бабчына, — нясмела адказаў палескі юнак, студэнт-філолаг.

— Пішаш?.. — удумліва, як бы са спачуваннем, запыталі.

Анатоль Ільіч Вярцінскі падаў Вам стос паперы — маю паэму пра суседнюю вёску, спаленую фашыстамі:

— Перапявае...
Вы строга пазірнулі на Вярцінскага, нібыта спыталі: як можна ставіцца гэтак да палешукоў? Потым прамовілі суцэсальна:

— А ты працуй і не вельмі сярдуі на Анатоля Ільіча. — І заключылі ўжо на поўным сур'ёзе: — Паэт павінен быць упартым.

— Дык, кажаш, з Бабчына... — Вы ў думках прыйшлі на роднае Палессе. — Быў... І лес там, здаецца, відзён... — пакартавалі. — А я з Глінішчаў. — Хітра цікавалі за студэнтам, які трымаў у сваім жыцці самы складаны экзамен па роднай літаратуры. — Ці чуў?

— Чуў, — адказаў я.

І... растальнае цяпло Вашага поціску. Я не дасылаў Вам на суд сваёй першай кніжкі, як мой аднагодка Павел Марціновіч. Я яшчэ не маю яе. Не спытаўся да Вас на сустрэчу, адчуваў і адчуваю: мы, маладыя, замала нясем на сваіх плячах. А колькі хацела сказаць Вам і пачуць ад Вас маё пакаленне.

Шырокі, агорнуты голлем старэчых кацярынінскіх бяроз Юравіцкі шлях, узеджаны за стагоддзі. Яго кіламетры да недалёкіх Глінішчаў неаднаразова мeralі і Вашы ногі. Абапал, забітыя нізкарослымі непраходнымі ланькамі, няскорана драмалі балоты, чапляліся за пясчаныя лапіны выспаў. За імі — хаты былі на востраве. Віднеюцца Юравіцкія прысады, густая зеляніна іх садоў, прытуленых да ўзгор'я, дзе паспелі ўжо налівы і жытнікі. І зараз там цэлымі днямі толчуцца каля хат сівабародыя дзяды, пільнуюць, каб мурзатыя падшыванцы не абабралі яблынь. Сама гарэ, дзе даўным-даўно — сцвярджаюць старажылы (вучоныя таксама на іх баку) — знаходзілася першабытная стаянка людзей. Яна — гонар палешукоў. З гэтых мясцін — мо і праўда? — паходзяць усе славяне. А значыць, і мова наша, і песня наша справіла тут свае радзіны. Віхлявая стужка прыляці ў лугах за Бярозайкай. Хвойнікі, — змрочныя, як сама мінуўшына гэтай зямлі.

Палессе... Мне не ўявіць яго мудрай, суцішанай удумліваці без Вас. Яму, захмаранаму і разгоджанаму, час дае вернае азначэнне — мележаўскае. І не адно пакаленне, як ваду з калодзежа, будзе чэрпаць для сябе ў гэтым слове, адкрываючы невычарпальнае характаво душы палешукоў. І ніколі не страціцца адчуванне Вашай прысутнасці сярод яго бароў і палёў, сярод яго людзей. Хай у натхнёных буднях мяняе яго сваё аблічча, прыгажэ і харашэ, аддаючы буйным коласам бялізіну скарбы, затаёны ў балотах, ды ўсё ж адно імгненне яго жыцця застаецца непадуладным плыннаму часу. На Вашых бяссмертных старонках пакінута на паказ цэламу свету яго адвечнае гора і яго першая радасць.

І сягоння тут, на Юравіцкім бальшаку, я зноў сустракаюся з Вамі, Іван Паўлавіч, каб сказаць недагаворанае.

— А я з Глінішчаў... Ці чуў? — Не гасне з гадамі ва мне Ваш паляшукі жарт. І я таксама па-паляшукі запярэчу Вам, Іван Паўлавіч, удакладню Ваш сягонняшні адрас — скажу:

— Вы з Куранёў.

Іван Паўлавіч Мележ у родных ваколіцах...

КУРАНИ

Палессе цёпла атуліў туманны адвяхчорак. Над яго грыбасейнай цішай ярка ўспыхнулі недасяжныя зоркі. Хітравата падміргваюць ім агеньчыкі навакольных вёсак — Юравічы, Глінішчы, Бярозайка. Яшчэ адзін дзень Палесся падаўся на спачыны.

А дзе яны, Курані? У які бок падацца гэтым старажытным бальшаком, каб апазнаць сэрцам іх знаёмыя ваколіцы?

Мне запярэчаць, скажуць: гэта ж пісьменніцкі вымысел. Куранёў — няма. А тыя, каму сёе-тое вядома пра гісторыю іх літаратурнага станаўлення, ахвотна паряца: «Гэта ад Каранёўкі пайшло. Яна непадалёк, па лесам». Толькі ў вечаровай стонасці падасца неверагоднае: гэта іх агеньчыкі на даяглядзе. З прыцемкаў, быццам з гісторыі, з'яўцацца хаты — Чарнушкава, Дзяглава, Глушакова... І гэта будучы Курані.

Іх месцазнаходжанне — мінулае, сучаснае, будучае. Як бы далёка ні разбегаліся нашы дарогі, у якіх бы гасцях ні бывалі мы, нам не забыць Куранёў — свой дом, свой край, свой народ. Яны не раз паклічуць да сябе самым родным — матчынай мовай і матчынай песняй. Іх не адмовіць наш напружаны век, як бы ні выбіваўся ён у інтэлектуалы: без радзімы чалавека няма. І як гэта хораша, што нам, дзесяцімі касмічнага веку, ёсць куды вяртацца. У Каранёўку, у Глінішчы, у Алексічы... У тысячы вёсак Палесся, якія спаўна паквіталіся з горкай мінуўшынай. Асушылі балоты сваёй нядолі, аднак збераглі, не асушылі духоўныя скарбы гэтага краю.

Глінішчы... Пачатак Куранёў. Тут упершыню пачуў пісьменнік «гук слова роднага», — мову народа. Палюбіў яе, матчыную, не падобную да іншых гаворак наваколля. Сабраў да драбніц яе першароднае характаво, абясмерціў: шчодро раздаў героям «Палескай хронікі». Тут упершыню, на гістарычным зломе дзвюх эпох, ён, цыбаты хлапчук, сустрэў суседзяў-вяскоўцаў, убачыў, якія яны не падобныя ва ўсім. І ўжо праз гады, будучы пісьменнікам, праўдзіва

ахрысціў іх на цэлы свет — Чарнушкі, Дзятлы, Сарокі, Глушакі... Тут пачуў ён упершыню песню пра вербы ў канцы грэблі, што шумелі над ягоным маленствам, і ўжо ў апошні красавік жыцця прасіў землякоў на аўтарскім вечары ў Мінску:

— Праспявайце.
І ўсяго гэтага стала яму, знявечанаму вайной, хвораму, каб штодня тварыць хвалюючую праўду Куранёў.

У Глінішчах любяць расказваць пра Мележа. Ведалі яго тут і старыя і малыя. Старыя памятаюць віхрастага Паўлюковага хлапчука Іваньку — вынаходніка глінішчанскага веласіпеда (на колы ўладзіў свавольнік матчына калаўрот), пасля ўжо страчальні цыбатага, падцягнутага юнака — «у саміх Хойніках школу канчае», потым быў ён для іх Іванам-інструктарам, пагаворвалі: «У райкоме камсамола робіць», чыталі яго першыя творы, што друкаваліся на старонках раённай газеты. А потым усёй глінішчанскай раднёй пакавалі пасылкі — хто кавалак сала, хто арэхаў, — слалі ў далёкую Маскву Івану-студэнту. І праз гады ваеннага ліхалецця ўжо не ўсе страчальні яго на спаленай вясковай вуліцы, запятальна, па-паляшукі шчыра спачувалі: «Дзе ёго руку так знявечыла, Іванько?» І зноў збіралі ў няблізкую дарогу, верылі: ён выйдзе ў людзі. А потым ужо да яго, вядомага пісьменніка, слалі свае просьбы: расстарацца лесу, каб хату перасыпаць, паказацца доктору ў горадзе, пабудаваць школу ў Глінішчах.

У маладых свая памяць пра Мележа. Мурзатыя хлапчкі абступалі яго на вуліцы разам з маткамі, важна падавалі руку, знаёміліся. Раслі, асілівалі яго кніжкі, палахліва віталіся пры сустрэчы, перашэптваліся ў сваім гурце: «А пра любоў піша як... Ганна і Васіль... Пад грушамі». Удакладнялі, дзе гэта магло быць.

— Не забываў нас Іван Паўлавіч, — дзеліцца ўспамінамі Любоў Рыгораўна Чарняк, дырэктар глінішчанскага Дома культуры, — прыехаць не паспее, а ўжо да нас у сельсавет. Цікавіцца: як мае-

цеся, песні якія спяваеце? Збіраем увечары хор, маўляў, у нас рэпетыцыя якраз, яго запрашаем. І мужыкі нашы за намі ўслед да клуба, пабачыцца хочучы. Вось і збіраюцца, бывала, усе Глінішчы на нечаканы канцэрт. І так амаль кожны ягоны прыезд. А потым неяк сама сабой гаворка ўсчынаецца. Мужыкі пытаньнямі назалюць яму: адкажы, Іван, з каго Карча спісаў? Пра Ганну ўсё ведаем... Ой глядзі ж. А ён з гумарком гэтак таму ці іншаму — з твайго дзеда. І тут пачынаюць дзеда ўспамінаць талакой. Чаго хочаш, нагадаюць: і каня аднаму пашкадаваў, і зямлі праг урэзаць у суседа... Глядзіш: Глушак выкапаны...

Так жылі Глінішчы ў часы сустрэч з Іванам Паўлавічам. З паляшукі сваянасцю не жадалі землякі падзяляць ягоную славу з ваколіцамі. Усе героі — з іх вёскі родам. Васіль, Міканор, Хоня... — імёны Іванькавых сяброў. Хіба што адны Глушакі не тутэйшыя. Нешта не памятаюць падобных глінішчанскія старажылы: «Не было такіх, наблытаў нешто Іванько», — адмаўляюць.

Ён мала расказваў ім пра свае кнігі. Часцей за ўсё даводзілася адбівацца жартам ад іх патрабавальных пытанняў. Ды і што ён мог гаварыць ім пра напісанае: многае па-свойму асела ў іх памяці. Любаваўся сваімі Глінішчамі. Дамы палешукі стаўляць умеюць: прасторныя, светлыя, вокнамі да сонца. Дзеля гэтага і да вуліцы часам глухой сцяной адварочваюцца. Марыў, пэўна, «дацягнуць» лёсы герояў «Хронікі» да гэтых, умытых сонцам дзён. Рабіў шматлікія накіды, зноў і зноў перапісваў цэлыя раздзелы з будучых кніг-працягаў, не спынаўся задаволяць адну толькі чытацкую цікаўнасць, — што будзе з ягонымі героямі далей. Турбавала іншае: толькі б не страціць гістарычную праўду Куранёў, дзеніць яе, супярэчліваю, векапомную, сумленна ўзраць літаратурную цаліну Палесся. Ведаў: яно забрала яго ў палон на ўсё жыццё. Нялёгкімі шляхамі — і жыццёвымі і творчымі — ішоў да яго. Абуджалася яно ў ім раз-пораз. У свой час прымусіла нават адмовіцца ад працы ў «Полымі», вярнуцца ў родныя Глінішчы. Жыў сярод палешукоў, тварыў іх «Гарачы жнівень» на знявечанай вайной зямлі. Потым не давала спакою вайна, якая і прымусіла яго ўсур'ёз узяцца за пера, паведаць суровую праўду тысячам. Яна, цяпер ужо літаратурная тэма, уварвалася ў яго творчы лёс гэтак жа стыхійна, як і ў жыццё. Адыходзіў «у вайну», зноў пакідаў тэму роднага Палесся, вызначаў яе «Мінскі напрамак». А яно, Палессе, чакала наступнага вяртання Мележа. Нават не ўявіць — не мела сваіх «Людзей на балоце». 1961 год. У рэспубліканскай перыёдыцы друкуюцца ўрэзкі з палескага рамана Мележа, а неўзабаве ён цалкам публікуецца на старонках «Полымя». І на гэты раз палескае вяртанне было паходзячым. Адчуў: яго баразна. І шчодро сеяў з сяні...

Над Глінішчамі летнія прыцемкі. Адпачывае хлебадарная радзіма Мележа. На вуліцы вёскі многалоса. Жанчыны абхадзіліся па гаспадарцы, іх шумныя гурты каля платоў на лавачках.

— Дык сёння ж у клубе вячоркі ставяць, — напамінае нехта. — Ето ж трэбо, як у былыя часы, точ у точ. І адзежа такая.

...Спрытна ходзяць кросны. Нітка да ніткі, тчэцца дыван. Увішны дзед — не лыкам шыты — хвацка прымярае да бабінай нагі толькі што сплеченыя лапці:

— Насі на здароўе, Сарока!
Гучна рыпцяць дзверы. У хату звонкагалосай гурмой заяўляюцца дзядзючаты. На іх — клятчатая андаракі і вышываныя кофты. У кожнай з сабой занятак для рук: кудзеля, вязанне, вышыўка, рэштата з пер'ем...

Ды дзе тут схаваешся ад хлапцаў-зухаў! Іх пасланцы — цыбатыя падшыванцы — даўно гоісаюць пад вокнамі хат, высочваюць, у каго сёння вячоркі. І вась з дружным рогатам пад звонкі пераліў гармоніка ўрываецца іхняя хейра ў Сарочыну хату. Дзядзючаты, згледзеўшы іх, прыхарошваюцца. А тут нехта з хлапцаў «уздыкнуў па бацьку» ды так, што пер'е з Хадосьчынага рэштата аж пад столь узвілося. У самы цёмны кут коцяцца маткі нітак. Падчапурышыся, жартуныца-Сарока аб'яўляе вячоркі...

Не! Гэта не сцэна... Гэта — Курані.
(Заканчэнне на стар. 10).

А ЯШЧЭ — І ЦЮЛЬПАНЫ...

«Забытая богам» — такія словы пра сваю вёску самі неглюбчане ўспрымаюць з паблаглівай усмешкай — маўляў, чулі ўжо! — і з усведамленнем таго, што гэтую «забытую» ведаюць сёння не толькі ў нашай рэспубліцы і краіне, але і далёка за яе межамі. Толькі старыя згодна ніваюць сівымі галовамі:

— Была, была і забытая, і закінутая...

Ад Веткі да Неглюбкі — дарога няблізкая: чатыры дзесяткі кіламетраў. І ўвесь час не пакідала нас нейкае ўнутранае хваляванне сустрачы з ужо вядомай нечаканасцю. Так, відаць, бывае, калі едзеш упершыню ў месца, аб якім наслухаўся, але не пабачыў яго ўласнымі вачамі.

Неглюбна — вёска вялікая, патанае ў зялёніне. Вуліцы роўныя, дагледжаныя. Хаты ўсё больш новыя, з прыбудовамі. І сады... сады... Вёска — як вёска, як дзесяткі, сотні іншых на Гомельшчыне.

І ўсё-тані тут ёсць сваё, адметнае, што ў іншых месцах не сустранеш. Трэба толькі прыгледзецца. Вось, калі ласка. Раптам заўважаш, што Неглюбна нейкая нібы веселая, задзірліва святочная. Вонны хат, акаймаваныя мудрагелістай, адмыслова выразанай ліштваю, глядзяць на вуліцу... з лагоднай, крыху гарзлівай усмешкай. Менавіта з усмешкай, бо яны ў такім прыгожым уборы не могуць сумаваць. Гэтак жа малюніча расфарбаваны вароты, якія часам упрыгожваюць імклівыя фігуркі аленяў ці яшчэ якіх звяроў і птушак.

Кідаецца ў вочы прага тутэйшых людзей да прыгажосці. І асабліва ярка, выразна бачыцца гэта ў ткацтве, у тых арыгінальных, па-свойму непаўторных па малюнку, вобразу, сакавітых па фарбах «неглюбскіх ручніках», якія зараз вядомы на паўсвеце.

Адуль гэта? З чаго пачалося? Чаму тут і сёння ў хатах стаяць кросны?

— А заўсёды так было, — гавораць неглюбцы. — І бацькі нашы, і бацькоў бацькі — усе ткалі. Прыгожа ткалі.

— Ведаеце, што я вам скажу, — дзеліцца думкамі адна са старэйшых ткачых вёскі Ганна Рыгораўна Грынькова. — Я з васьмі гадоў пачала вышываць, ткаць. Маці навучыла. Ды і сама яна гэтак жа, з дзяцінства... Ад гора, беднасці нашай пачалі ткаць. Трэба было адзецца, а купіць няма дзе — бездарма, магазінаў не было, ды і не было за што. Жылі самі па сабе, далёка ад свету, жылі бедна і гаротна. А людзі і ў горы хочучы жыць прыгажэй...

У імкненні жыць прыгажэй хавалася, відаць, тая рухаючая сіла, якая даравала людзям сапраўдныя творы мастацтва. Ніводная дзяўчына не выходзіла замуж без вытанкага для сябе вясельнага ўбрання і маладзённай сарочкі з манішкай — для суджанана. Відаць, нідзе ў іншых мясцінах не сустранеш такіх адмысловых галаўных убораў з вытанкага палатна, якія рабілі тут, у Неглюбцы. І так з пакалення ў пакаленне. Зараз тая вясельная строі сталі мастацкай каштоўнасцю — іх набылі многія музеі краіны.

Апошнім часам не ткуць у Неглюбцы арыгінальнай вясельнай апраўкі. Толькі ў некаторых жанчын сталага ўзросту тое-сёе захавалася. Няма такой патрэбы. І Неглюбка не тая. Нам паказвалі на адну хаціну — нізенькую, крывабокую, якая да самых падслепаватых, сумных, забітых дошкамі, акон залезла ў зямлю, а саламяная страха, парослая зялёным мохам, спаўзла на трухлявы паркан. Паказвалі і гаварылі:

— Вось гэта і ёсць Неглюбна. Тая самая, забытая.

І ўсё-тані кросны стаяць у хатах. Традыцыі працягваюцца, набываюць іншыя формы. Зараз у Неглюбцы працуе базава пункт па развіццю мастацкіх промыслаў Гомельскай фабрыкі мастацкіх вырабаў. Тут стаяць тая ж самыя кросны, якія стаялі ў неглюбскіх хатах з даўняга часу. І ткуць гэтак жа, уручную. І прадукцыя амаль тая ж, традыцыйная — ручнікі, сувеніры... Аднаўляюцца забытыя ўзоры, шукаюцца новыя. Мараць неглюбскія жанчыны на фабрыцы рабіць колішнія «неглюбскія ручнікі», што набылі такую папулярнасць у свеце. Яны экспанаваліся на выставах дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва не толькі ў нашай краіне, але і за рубяжом — у Японіі, Бельгіі, Францыі, Канадзе, ЗША.

Ідуць на фабрыку працаваць вядомыя майстры ткацтва. Тая ж Ганна Рыгораўна Грынькова не адной маладой работніцы перадала свой вопыт — яна працуе запраўшчыцай кроснаў. Улюбёныя ў сваю справу Тацяна Федараўна Дзеранюк, Марыя Паўлаўна Калтунова, Настасся Ільінічна Хрушчова, Марыя Аляксандраўна Прыходзька, Валлянціна Аляксандраўна Халюнова і многія іншыя. А побач — моладзь.

Ёсць, відаць, нейкая сіла ў гэтым харакце мастацкага ткацтва, якая прыцягвае да сябе, аб'ядноўвае зачараваных у прыгожае людзей старэйшага пакалення і моладзь. Прыехалі ў Неглюбку з Сярэдняй Азіі маладая жанчына Кацярына Шаўцова. Ніколі не бачыла кроснаў. А паглядзела і... «захварэла» ткацтвам. Гэтак жа лёгка расталася з работай прадаўшчыцы і Настасся Рэвуцкая — зараз

Ткачыха Ганна Грынькова са сваёй вучаніцай...

яна тут на дыпломнай практыцы з Гомельскага вучылішча народных мастацкіх промыслаў.

Дык ці не адсюль, ад кроснаў, без якіх ніхто не помніць Неглюбку, і пачалася тут цяга да незвычайнага, прыгожага, непадобнага на іншае? Як бы там ні было, а ўсё ў Неглюбцы не так, як дзе-небудзь. Неглюбцы шыюць сваё, неглюбскія, кросномы, па-свойму мудрагелляч над упрыгожаннем хат, па-свойму спяваюць і нават сваю «музыку робяць». Пявучыя неглюбскія гармонікі, зробленыя ўмельнымі рукамі Ягора Іванавіча Кавалёва, Пятра Рыгоравіча Прыходзькі, Аляксандра Акіндзінавіча Мельнікава, Івана Васільевіча Савасцёнка, хацелі бы кожны, нават самы прыдзірлівы гарманіст.

Па нейкай выпадковасці, але выпадковасці цудоўнай, мясцовы саўгас «Дружба», акрамя жывёлагадоўлі і палводства, займаецца яшчэ і вырошчваннем насення морквы, буракоў і... цюльпану. Адрозна за вёскай вялікая плантацыя гэтых цудоў-

ных кветак. Выпадковасць такая даспадобы людзям, якія ўмеюць шанаваць прыгажосць і падзіцячы радавацца ёй.

Неглюбна сёння — гэта камбінацыйны абслугоўвання, сярэдняя школа, Дом культуры, бібліятэка, бальніца, аптэка, дзіцячыя яслі-сад, тры магазіны... І хоць любяць неглюбцы спяваць «Чаго, салавейка, смуцён і нявесел», «Развяжыце вы мне крылы» і многія іншыя песні аб жыцці нялёгкім, аб цяжкім долі на зямлі, некалі забытай богам, аднак жа гэта — толькі як успамін аб дні учарашнім, успамін людзей, свабодных крылы якіх нясуць іх у светлае будучае. І традыцыі, народжаныя працавітасцю, талентам гэтых людзей, жывуць і будуць жыць.

Чалавек імкнецца да прыгожага...

А. РОГАУ.

Мастак з Каменкі

Чорную вестку прынесла светлая веснавая раніца 1961 года. Па радыё перадалі, што кубінскія контррэвалюцыянеры высадзілі на поўдні Кубы і ядуць баі на подступах да Санта Клары. Высадзілі з адзінай мэтай — патапіць у крыві кубінскую рэвалюцыю, пагасіць яркі факел свабоды, які ўспыхнуў усяго ў 90 мілья ад цытадэль імперыялізму — Злучаных Штатаў Амерыкі.

Гэта вестка глыбока ўзрушыла Дзмітрыя Сталярова. Ён, як і ўсе савецкія людзі, захапіўся першымі поспехамі рэвалюцыйнай Кубы, з хваляваннем слухаў песні, прысвечаныя яе мужыкам народу. І вось над Кубай занесена сякера імперыялістычных наймітаў.

Гарачае сумленне мастака падказала: ён павінен стварыць вобраз, у якім, як у кроплі расы, адлюстраваліся б і рэвалюцыйная Куба, і яе непахіснае імкненне да перамогі. Гэтым вобразам стаў правадзь кубінскай рэвалюцыі Фідэль Кастра.

Задума ўдалася. Так апанілі скульптурны партрэт самадзейнага разьбяра па дрэве «Фідэль Кастра» ўсе, хто бачыў яго. І аднавіліся ўспомні, і наведвальнікі выставак, на якіх паказвалася гэта работа. Ды і сам Фідэль Кастра, якому была падаравана скульптура, адгукнуўся цёплым пісьмом:

«Паважаны таварыш Сталяроў!»

Я атрымаў вашу цудоўную скульптуру, зробленую з дрэва, якая ўсіх нас усхвалявала. Вяземна ўдзячны Вам! Шлю Вам самае братняе прывітанне!

Фідэль Кастра Рус».

Тэма рэвалюцыі — адна з вядучых тэм самадзейнага мастака, жыхара вёскі Каменка Рагачоўскага раёна, загадчыка мясцовага клуба Дзмітрыя Сталярова. Ён імкнецца паказаць людзей моцных, самаахвярных, гераічных. Шырокую вядомасць набылі яго работы, прысвечаныя Уладзіміру Ільічу Леніну, Георгію Дзмітрову, Луісу Карвалану, Мікалаю Астроўскаму.

Другой тэмай, якая прайшла праз сэрца самадзейнага мастака, з'яўляецца тэма вайны. Удзельнік усеагульнай барацьбы з фашызмам, ён захаваў у сваёй памяці вобразы байцоў-таварышаў. Жывых і мёртвых.

Так, глыбокае ўражанне робіць скульптура партызана. Ворагі жахліва катавалі яго, скруцілі калочым драгам руці. Але не скаралі. Гэта відаць і па яго рашучай постаці. І ў горда закінутай галаве, і ў поўнакрылым, поўным нянавісці да ворага.

Добра вядомы аматарам мастацтва і трыпціх разьбяра: «Перад боем», «Смага», «Пасля бою». Рэпрадукцыя першай часткі трыпціца змешчана ў Беларускай Савецкай Эцыклапедыі.

Творчасць Дзмітрыя Уладзіміравіча Сталярова высока ацэнена ў нашай краіне і за рубяжом. Аб гэтым гаворыць хатка б першай прэмія на Усеагульным аглядзе творчасці самадзейных мастакоў. А самай высокай ступенню яго прызнання з'яўляецца прысваенне яму ганаровага звання заслужанага работніка культуры БССР.

М. ЗАБАЛОЦКІ.

Ёсць на Палессі Кургані

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 9).

СТАНЦЫЯ НАШЫХ НАДЗЕЙ

Палессе... Якое ты сягоння?

Душы, «апошняя паляшчучы», нялёгка абвыкнуць на новым гістарычным злеме. Аглушае першабытная цішыня, у якой з надрыўнай пакутай стогне кнігаўка, крапаючы імклівым крылом каласы — тут было балота. І памяць імгненна выхапіць яго: гнілое, гіблае, забітае джунглямі аэру. Здаецца, канца і краю не мае яго. Неадольнай была ягона ўлада над чалавекам. Ды ўсё ж канчаецца і яго, балота. Канчаецца не за пахмурнымі барамі, што густа атулілі высокія прыпякція стромы, канчаецца ў часе, імя якому — звышмагутны, тэхнічны. Ён глыбока падняў яго адвечны гнілазём. Жаг-

нуўшы старое, дбайна сыпануў у глыбую раллю адборнае зерне, і пад небаю хлебадайнага жніўня паклаў на мазольную далонь палешука важка наліты колас:

— Цуд!

Зямля Палесся. Я ўзіраюся ў твае жытнёвыя далечыні, поўныя самай дзівоснай навізны. Тваё жыта, як памяць, б'е мне пад сэрца. І ў нейкую мінуту не прызнанне ў любові, а словы гнёўнага папроку адрасую табе:

Плаці, зямля! Ты хмарамі вякоў Дарогу захінала да святла. Вяселлем катавала, як магла, Па большаках вадзіла жабракоў.

Ці ж не ты, зямля, выхоўвала стагоддзямі ў мужыцкіх душах упартую дзялаўскую ўчэпістасць? Сваім моракам зацёмніла іхнія мары, часта не ў тое рус-

ла вылівала іх бунтарскі гнёў? З якой асалодай, да мазалёў, пераміналі цябе Глушаковы пальцы. І яго крыважэрнасць здавалася тут многім неадольнай, як і балоты, што гнілі з веку ў век.

І толькі мая чырваназорная Радзіма адужала палескую ціліну — душы і балоты, густа ўскаласіла іх.

Будзь вольным хлебадарам, зямля Палесся. Штодня будзь на жытнёвай вахце маёй хлебасольнай Радзімы.

Плаці, зямля! Плаці за чорны пот. За мазалі напрацаваных рук. За песню тую, што спяваў жаўрук. Па-над абшарам пустак і балот.

Радзіма Мележа — 1800 гектараў асушаных тарфянікаў — землі калгаса «Ленінскі шлях». Гэта бяскрайнія сенажаці і нівы, торфанарыхтоўкі — угнаенні для пясчаных выспаў-палёў і сыравіна для брыкетнага заводу. У лік паляшчучых прафесій надзейна ўпісалася яшчэ адна — прафесія меліяратара. Палессе сягоння мысліць па-дзяржаўнаму, маштабна. Зніклі балоты — знікла неабходнасць гаспадарыць адасоблена. Узбуйніліся калгасы і саўгасы, эканамічна акрэплі наступ на Палессе вядзецца шырокім гаспадарчым фронтам.

Падобныя турботы ўсклала на свае па-сялянску дужыя плечы і мележаўская

Хойнікшыня: гаспадарчым вокам азірае асушаныя балоты. Галоўныя будоўлі раёна — камбінормавы завод на былых балотах ва ўрочышчы Майдан і свінагадоўчы комплекс на 24 тысячы галоў непадалёк ад яго пад шатамі векавага бору. Планаўца будаўніцтва пасёлка для рабочых заводу і комплексу. Гэты новы населены пункт раёна ўзніме свае дамы там, дзе раней у камарыным перагудзе гібелі балоты. Атуляць яго задумлівыя лясы, авяняныя легендарнай славай партызан-каўпакоўцаў, што тут вясной 43-га вырываўліся з калыца фашыскай блокады, так званая «мокрага мяшка». Падступяць да яго празрыстыя хвалі штучнага возера, у якім адаб'ецца распагоджаны блакіт высокага палескага неба.

А ў невакольных вёсках і зараз здзіўляюцца старажылы:

— Падняліся б дзяды — не пазналі б гэтай зямлі...

Гоіць Палессе раны «хірургічнага» ўмяшальніцтва веку, робіць звыклымі ніўныя краявіды для чыйгося маленькага. Светлая жытнёвая радзіма Мележа — станцыя нашых надзей.

Мікола МЯТЛІЦКІ.

ДА МАЙСТЭРСТВА— ЯК ДА ВЯРШЫНІ

У мастацтве трывала ўстана-
вілася такое паняцце, як мала-
ды мастак, малады паэт, мала-
ды акцёр. І тут у адно зліваецца
ўзрост чалавека, перыяд
творчага станаўлення (які за-
канамерны і неабходны для ма-
ладых) і час, аддадзены на на-
быццё права заявіць аб сабе.
У тэатры шмат каму даводзіць-
ца прайсці перыяд своеасабліва-
га «каранціну» або нават
«прышчрання» да калектыву.
Даводзіцца іграць не заўсёды
тое, што хочаш і можаш, а час-
цей тое, што бачыць у табе рэ-
жысура. Яна ж, звычайна, лі-
чыць, што малады спецыяліст,
толькі прайшоўшы непасрэдна
школу тэатра (вытворчасці),
становіцца акцёрам. Права
«стаць на адну дошку» з больш
вострымі калегамі трэба за-
ваяваць.

У гэтым сэнсе творчы лёс ар-
тыста Гомельскага абласнога
драматычнага тэатра У. Карака
не быў выключэннем. Адслужыўшы ў
арміі, ён вярнуўся ў тэатр, куды яго
размеркавалі пасля заканчэння інстытута
ў Мінску. Калектыву ў той час
працаваў над спектаклем па

п'есе Р. Горына «...Забывць Ге-
растрата!», і Улад падаў твор-
чую заяўку на галоўную ролю.
Герастратам ён стаць... не здо-
леў. «На мяне своечасова вылі-
лі цэбар халоднай вады,—гаво-
рыць Улад.— У інстытуце былі
набыты толькі асновы акцёр-
скага майстэрства. Лабараторыя
тэатра—нешта зусім іншае.
Тут мучыцца ў рабочым парад-
ку...». Вось і пачалося спасці-
жэнне рамяства, галоўнае ў
якім—штодзённая работа ду-
шы, сэрца і думкі акцёра». Прагнае і
самае разнастайнае чытанне,
заняткі сцэнічнай мовай,
спортам—усё як абавязак,
як зарука будучага поспеху.

Прыкметнай удачай стала не-
вялікая роля ў спектаклі па
п'есе Л. Гаўрылка «Выпраба-
ванне». А неўзабаве У. Карака
зарэкаментаваў сябе як востра-
характарны акцёр, схільны да
псіхалагічнай заглябленасці ў
образ. Вельмі дарэчы прыдала-
ся і здольнасць артыста да спе-
ваў, танцаў.

Гомельскі тэатр праводзіць
вялікую шэфскую работу, у
якой У. Карака як сакратар
камсамольскай арганізацыі пры-

мае актыўны ўдзел. Сустрэча
з гледачамі, гутаркі ў школах,
на прадпрыемствах, у час якіх
выказваюцца жывыя, шчырыя
думкі гледачоў—гэта каштоў-
ныя гадзіны ўзаемаўзбагаачэн-
ня, яны абвастраюць пачуццё
адказнасці за тое, што артысты
прапануюць на суд залы... Як
усё гэта важна для акцёра!
Праўда, час, калі прафесійныя
здольнасці У. Карака выпрабоў-
валіся на жыццёўстойлівасць
(адбудзецца акцёр або не ад-
будзецца?)—даўно мінуў. Сёнь-
ня галоўны рэжысёр тэатра Вя-
часлаў Кручкоў характарызуе
яго так:

— Як акцёр—ён перспектыў-
ны. Набыты пэўны жыццёвы і
творчы багаж, выявіліся магчы-
масці, абазначыўся артыстыч-
ны дэяпаноз. Улад знайшоў ся-
бе ў ансамблі і набыў усё
большае ўменне паглыбляцца
ў стыхію відовішча пэўнага
жанру і пэўнай стылістыкі. У
гэтым яго рух, шлях да май-
стэрства.

Роляў—шмат, самых розных.
Сярод іх—Сямён у спектаклі
«Украі кодэкс» А. Петрашке-
віча, Шомпалаў у «Апошнім
парадзе» А. Штэйна, Сільва
ў «Спатканні ў прадмесці»
А.Вампілава, Міканор у інсцэні-
роўцы рамана І. Мележа «По-
дых навалніцы», у рабоце
над якімі Улад паступова ўба-
гачвае творчую палітру, рассоў-
вае рамкі сваёй акцёрскай спе-
цыфічнасці. Уладу хочацца, каб
выкананне кожнай наступнай
ролі было якасна іншым, чым
папярэдняе: новая роля—но-
вае акцёрскае набывццё. Іграю-
чы дона Лопэ ў «Жывым нар-
трэце» А. Марэта, У. Карака,
напрыклад, упершыню адчуў
поўную пластычную раскава-
насць. І да псіхалагічнай дак-
ладнасці прыйшоў ад сваёй эм-
цыянальнай прыроды. Праўда,
як акцёру, яму быў больш, ба-
дай, уласцівы адваротны, ра-
цыяналістычны ход спярша пра-
пусціць усё «праз галаву», каб
пасля абыгрываць вывераныя
сітуацыі. У імклівым рабочым

працэсе выпрацоўваецца яго
здольнасць творча «адгукваць»
на кожнае заданне рэжысуры.
Паступова прыйшло да яго
ўменне ствараць зусім акрэ-
сленыя абліччы і праз падсва-
домыя матывы паводзін, умен-
не «трымаць паўзу», выразнай
акрэсліліся індывідуальны па-
дыход да новых вобразаў і ра-
зуменне роляў, якія даўно ма-
юць традыцыйнае выканання на
сцэне. Упершыню я ўбачыла
У. Караку ў ролі дона Лопэ.
Першае ўражанне: акцёрскія
дадзеныя вельмі выразныя і на-
ват, як кажуць, ідуць «напера-
дзе» самога артыста. Яркая знеш-
насць, эмацыянальная выбу-
ховасць. Дынамічная пласты-
ка. Межы сцэнічных задач, як
і прастора сцэны, не скоўваюць
яго. Сваімі паводзінамі ў ролі
ён быццам пашырае наша ўяў-
ленне аб месцы дзеяння.

Сітуацыя не зусім дарэчная:
адведзены аўтарам п'есы час
герой У. Карака вымушаны да-
казваць уласнаму бацьку, што
ён, дон Лопэ,— яго сын. Ды
яшчэ і выкрываць самазванца,
які адначасова з'яўляецца яго,
дона Лопэ, смяротным ворагам.
Нарэшце—кахачь і быць ка-
ханым. Карацей кажучы, не ро-
ля, а шчодры феерверк пачуц-
цяў, раптоўных змен эмацыя-
нальнага стану, у якіх акцёру
трэба свабодна выяўляць рухо-
мы тэмперамент. Вось тут У. Ка-
рака і паказаў сябе так, што ў
гледача ні на хвіліну не ўні-
каюць сумненні ў праўдзе гэта-
га персанажа. Здаецца, быццам
ні ў асобных сітуацыях, ні ў
п'есе ўвогуле няма для яго ні-
чога нерэальнага.

У спектаклі «Вясновы дзень
30 красавіка» па п'есе А. Зака
і А. Кузняцова ён выконвае ро-
лю фанатыка-фашыста Гельму-

та. І ў гэтай рабоце праглядае-
цца парывістая, напорыстая
індывідуальнасць. Ён так аналі-
тычна і разам з тым унутрана
захоплены «жыве» сваім перса-
нажам, што нібы пануе над гэ-
тым характарам. Моцна сіцну-
тыя скулы, учэпісты і якісь,
здольны «свідраць», позірк,
шырока расставлены ногі—
такі знешні малюнак вобраза.
Яго псіхалагічнае напаўненне
акрэсленае: артыст ні ў чым не
хоча апраўдаць свайго Гельму-
та—і гэта не адназначнасць
рашэння, а чалавечая пазіцыя.

Найбольш любімай і блізкай
стала для У. Карака работа ў
«Подыху навалніцы». Галоў-
ным для сябе ў ролі Міканора
ён вызначыў свядомую аддэ-
насць Савецкай уладзе, веру ў
шчасліваю будучыню. Тую ве-
ру, што, як абавязковая ўмова
жыцця героя, кіруе яго ўчы-
нкамі. Артыст «чытае» не толькі
тэкст ролі, але ўсёвсё мележаў-
скі раман, знаходзячы ў ім ма-
тывы кожнай рэплікі, кожнага
руху.

Акцёр марыць аб заповітай
ролі. Калі і ў якой п'есе яна
яго чакае? Падчас да гэтай ро-
лі крокаць усё жыццё. Добра,
калі крок да яе—гэта пры-
ступка майстэрства. Улад шу-
кае сваю ролю праз няўтолькіе
жаданне іграць усё, праз абав-
язковае паглыбленне ў сут-
насць сваіх герояў, праз што-
дзённае ўзабагаачэнне нюансаў
ствараемага вобраза. А яшчэ
Улад ведае: акцёр павінен да-
кладна бачыць усё свае напе-
хоты, мець абвостранае пачу-
ццё самакрытычнасці. Без гэтага
пачуцця немагчымы пастаянны
творчы пошук і самаўдаскана-
ленне.

Людміла ГРАМЫКА.

Вялікім поспехам карыстаецца спектакль Гомельскага абласнога драматычнага тэатра «Подых навалніцы» паводле рамана І. Мележа (інсцэніроўка народнага артыста БССР І. Папова, рэжысёр В. Кручкоў).
НА ЗДЫМКУ—сцэна са спектакля.

Фота У. ТКАЧЭНкі.

КРЫНІЦА ЖЫВАТВОРНАЯ

У шэфскай камісіі нашага тэ-
атра часта ўспамінаюць словы
рабочай завода «Гомсельмаш»,
цяпер члена мастацкага савета
тэатра Л. Рохлі. Выступаючы на
сходзе работнікаў культуры і
мастацтва вобласці, яна сказа-
ла, што шэфская сувязь творча-
га калектыву тэатра з рабочымі
завода з'яўляецца жыватворнай
крыніцай ўзаемаўзбагаачэння
абодвух зацікаўленых баноў,
без якой немагчымы творчы
працэс, без якой нельга дабіцца
плённага саюза мастацтва і
працы.

Гэтыя словы прыгадалі зусім
нядаўна, калі нашаму ка-
лектыву ўручаўся пераходны
Чырвоны сцяг Беларускага рэ-
спубліканскага камітэта прафса-
юза работнікаў культуры і Мі-
ністэрства культуры за дася-
ненне лепшых паказчыкаў у
культурна-шэфскай рабоце на
вёсцы па выніках 1977 года.
Сапраўды, у апошнія 10—12 га-
доў шэфская работа стала не-
ад'емнай часткай усёй дзейна-
сці тэатра ў галіне эстэтычнага
і маральнага выхавання пра-
цоўных. І не толькі таму, што,
прыязджаючы ў вёску або ар-
ганізуючы выступленне на
прадпрыемствах, мы вучым гле-
дача разумець цудоўнае. Тры-
маючы сувязі з гледачом, мы,
акцёры, вучымся самі разу-
мець гледача, глыбей увахо-
дзіць ва ўнутраны, духоўны
свет тых людзей, вобразы якіх
мы ствараем на сцэне.

Штогод шэфская камісія су-
месна з адміністрацыяй тэатра,
партыйнай арганізацыяй рас-

працоўвае план культурна-шэф-
скай работы. Ён прадугледжвае
не толькі выяўныя спектаклі на
сельскіх сцэнах, але і творчыя
справаздачы, сустрэчы вядучых
акцёраў з гледачамі. Варта за-
значыць, што там мы іграем не
якія-небудзь «аблегчаныя» спе-
таклі, а лепшыя з тых, што ідуць
на нашай асноўнай сцэне. За
мінулы год намі паказана на
вёсцы 203 спектаклі, абслужана
больш чым 65 тысяч працаўні-
коў палёў і фермаў.

Папулярнымі сярод гледачоў
сталі дні і дэкады тэатра на вё-
сцы, сустрэчы-канцэрты ў цэ-
хах нашага «падшэфнага» прад-
прыемства—ордена Леніна за-
вода «Гомсельмаш», з якім што-
год заключаем дагавор аб твор-
чым супрацоўніцтве. Такія ж
сувязі ўстаноўлены і з калек-
тывам калгаса імя Урыцкага.
Шырока практыкуем запрашэн-
ні нашых падшэфных на прэ-
меры спектакляў, асабліва тых,
якія закранаюць тэмы рабочага
класа або калгаснай вёскі.

Але, напэўна, самай эфектыў-
най формай культурна-шэф-
скай сувязі сталі творчыя су-
стрэчы ў рабочых калектывах,
на ўдарных будоўлях вобласці,
у студэнцкіх клубах, маладзёж-
ных інтэрнатах. Такія сустрэчы
папулярныя і сярод акцёраў: у
правядзенні іх удзельнічае 90
працэнтаў творчага саставу.
Асабліва актыўна праводзіць
гэту работу заслужаныя арты-
сты рэспублікі М. Маліноўскі,
Ф. Іваноў, Я. Дашкоў, артысты
А. Лаўрыновіч, А. Бычкоў, У.
Карака, В. Драбышэўскі і ін-

шыя. За мінулы год калектывам
тэатра праведзена 60 творчых
сустрэч. Сёлета намі ўжо
абслугоўваліся ўдарныя будоўлі
вобласці—Мазырскі нафтапе-
рапрацоўчы завод і завод «Гом-
сельмаш».

Культурна-шэфская работа
мае і далёкую перспектыву. Мы
распачалі акт выхавання будуча-
га гледача. У гэтых мэтах ус-
тановлена цесная сувязь з сяр-
дзіннай школай № 21. Сустрэчы,
прагляды «праграмных» спе-
такляў, лекцыі на тэмы «Што
такое тэатр?» «Як глядзець спе-
такль», расказы пра творчасць
класікаў рускай, савецкай і
зарубежнай драматургіі, абмерка-
ванне навучцамі праглед-
жаных спектакляў, падрыхтоўка
і паказ урыўнаў са спектакляў
сіламі вучняў—усё гэта актыўна
фарміруе эстэтычны густы дзяцей,
уменне даць кваліфікаваную
ацэнку ўбачанага спектакля. Гэта, урэшце, і са-
дзейнічае падрыхтоўцы і выха-
ванню нашага будучага гледа-
ча, сапраўднага аматара тэатра.

Значная работа праводзіцца
шэфскай камісіяй па дапамозе
калектывам мастацкай сама-
дзейнасці як горада, так і вё-
скі. Пры тэатры сумесна з аб-
ласным Домам народнай твор-
часці створаны кансультацыйны
пункт па аказанню метадычнай
дапамогі кіраўнікам самадзей-
ных драматычных калектываў.
У яго рабоце актыўны ўдзел
прымае і галоўны рэжысёр
тэатра В. Кручкоў, старшыня

абласнога аддзялення БТА
Л. Эльстан, галоўны мастак, за-
служаны дзеяч мастацтваў Ка-
захскай ССР А. Кляўзер, загад-
чык пастановачнай часткі П.
Іваноў, заслужаныя артысты
БССР А. Каменская, М. Маліноў-
скі, Ф. Іваноў, творчая моладзь
тэатра.

Кансультацыйны пункт
удзельнічае ў арганізацыі і пра-
ведзенні аглядаў і семінараў,
накіроўвае вядучых акцёраў і
спецыялістаў тэатра ў раёны
для аказання практычнай дапа-
могі самадзейным драматыч-
ным калектывам на месцах.
Толькі за мінулы год артысты
і спецыялісты тэатра 36 разоў
выязджалі ў Светлагорскі, Бра-
гінскі, Мазырскі, Жлобінскі, Рэ-
чыцкі і Гомельскі раёны.

Мы часта запрашаем сама-
дзейных артыстаў і кіраўнікоў
драматычных калектываў і гур-
тоў на прэм'еры, абмеркаван-
ні новых спектакляў. Шэраг вяд-
учых спецыялістаў і акцёраў
тэатра замацаваны за калектывамі
народных тэатраў вобла-
сці. Практычную дапамогу ў
фарміраванні рэпертуару, па-
станоўцы і разборы спектакляў
аказваюць самадзейным тэат-
ральным калектывам рэжысёр
тэатра Г. Вагаў, акцёры М. Па-
ло, А. Аляксандрава, В. Смір-
ноў і іншыя.

У калектыве тэатра з вялікай
цікаваасцю былі сустрэты па-
станова ЦК КПСС і Савета Міні-
страў СССР «Аб мерах па да-

лейшаму паляпшэнню культурна-
га абслугоўвання сельскага
населенства» і пастанова ЦК
КПСС «Аб мерах па далейшаму
развіццю самадзейнай мастац-
кай творчасці». Вызначаючы
свой ўдзел у выкананні задач,
пастаўленых гэтымі важнейшымі
партыйнымі дакументамі, калек-
тыву тэатра, шэфскай камісія
вызначылі канкрэтныя меры
па ўдасканаленню усёй куль-
турна-шэфскай работы. Галоў-
най задачай мы лічым сёння
яшчэ больш актыўную прапа-
ганду тэатральнага мастацтва
на вёсцы. Створаны тры твор-
чыя брыгады, якія ў гэтыя лет-
нія дні абслугоўваюць насель-
ніцтва самых аддаленых раёнаў
—Брагінскага, Хойніцкага,
Жыткавіцкага і іншых. Для
працаўнікоў вёскі пакажам
спектаклі «Энергічныя людзі»
В. Шукшына, «Пастна» Э. Вала-
дарскага, «Апошні парад»
А. Штэйна. Плануецца правядзен-
не творчых сустрэч, прысвечаных
60-гаддзю ўтварэння
БССР і Кампартыі рэспублікі.
Мяркую перавыканаць наме-
чаныя рубяжы па спектаклях на
вёсцы. Толькі на працягу двух-
месячніка, які праходзіць пад
рубчыкай «Тэатр—вёсцы»,
творчымі брыгадамі будзе па-
казана 95 спектакляў для хле-
баробаў.

Н. КАРНЕЕВА,
старшыня культурна-шэфскай
камісіі Гомельскага тэатра,
заслужаная артыстка БССР.

Старадаўні і ў той жа час вечно малады Мазыр, горад, значна папрыгажэлы ў апошнія гады славіцца не толькі сваімі буйнымі сучаснымі нафтапрацоўчымі заводамі, перадавікамі вытворчасці, якія паспяхова ажыццяўляюць велічныя заданні дзесятай пяцігодкі, але і шматлікімі калектывамі мастацкай самадзейнасці. У гуртках, студыях, што працуюць пры клубах і школах, у сярэдніх спецыяльных навучальных установах і ў Мазырскім дзяржаўным педагагічным інстытуце імя Н. К. Крупскай, удасканальваюць сваё майстэрства сьпевакі і танцоры, дэкламатары і артысты, чаруюць з пэндзлем над першымі карцінамі мастака-пачаткоўцы. Аднак асабліва гордасць мазырчан — гарадскі народны тэатр, калектыву, што існуе ў гэтых прыгожых мясцінах над Прыпяццю ўжо больш як сорак гадоў.

Праўда, узрост гэты ў нечым чыста ўмоўны, бо адлік вядзецца часцей за ўсё з 1936 года — менавіта ў гэты час у Мазыры быў створаны налгасна-саўгасны тэатр, які, як дзесяткі іншых аналагічных тагачасных калектываў рэспублікі, абслугоўваў у асноўным вясновага глядача, далучаў тысячы сялян да лепшых дасягненняў айчынай і замежнай культуры, сярэд іх першыя зьявіліся мастацтва.

Калі ж гаварыць увогуле аб актывізацыі дзейнасці самадзейных актэраў, дык тут трэба называць першыя гады Савецкай улады. Рэвалюцыйны пераўтварэнні, якія прыйшлі і ў гэты правінцыяльны гарадок, надзвычай ажывілі творчасць народных мас. Ствараюцца тэатральныя гурткі, ставяцца спектаклі па гарадскіх сценах падзей. Тагачасным артыстам часта не хапала волі і майстэрства, але і ў іхніх сэрцах біла праз ірай энергія. І ўвесь жар душы яны пераносілі на сцэну, увасабляючы вобразы людзей, апантаных верай у светлае заўтра.

Далёкі ад сённяшняга дня час... Ён назаўсёды застаўся ў памяці людзей, што былі непасрэднымі ўдзельнікамі тых незабыўных падзей. Адзін з іх — сённяшні старэйшы артыст Мазырскага народнага тэатра А. Лазароўскі. Андрэю Іванавічу неўзабаве споўніцца восем дзесят гадоў, узрост далёка не тэатральны. Аднак так меркаваць, значыць, не ведаць Лазароўскага, бо дастаткова толькі мінуў-другую паназіраць за ягонай іграй, паглядзець, як хутка, а галоўнае — вельмі тонка пранікае ён у саму ролю і задуму рэжысёра, як скажам, у спектаклі «Трыбунал» па п'есе народнага пісьменніка Беларусі А. Макаёнка, дзе выконвае ролю Калабка, каб адразу сказаць: так — гэта сапраўдны артыст. Артыст па тэмпераменту, па ўменню адразу, неяк непрыкметна ўвасабляе ў той ці іншым вобразе, адчуць не толькі тое, што выпісана ў самой п'есе, а і своеасаблівы падтэкст, які рознымі выканаўцамі разумеецца не аднолькава, і значнасць, адметнасць якога ва ўсёй паўнаце і шматграннасці можа заўважаць толькі чалавек з прыроджанымі, прытым значнымі, творчымі дараваннямі.

Пачынаў свой сцэнічны шлях А. Лазароўскі яшчэ ў дваццаці гады. Тады ў Мазыры ў асноўным ставіліся п'есы не скажам каб заўсёды належнай

Рэжысёр народнага тэатра, заслужаны работнік культуры БССР М. Колас (у цэнтры) гаворыць з гурткоўцамі пасля спектакля «Конармія» па І. Бабелю.

Талоніца дэца захапленне..

мастацкай вартасці, але значны, актуальны сваёй праблематыкай, агульнай задумай. Безумоўна, маладому хлопцу вельмі цяжка было сарыентавацца ў абставінах, адрозніць асноўнае ад другараднага, лепшае ад горшага. Тут ужо сапраўды патрабавалася значная самастойнасць, каб не разгубіцца, не спатыкнуцца, не пайсці па няправільнаму шляху. І Андрэй Лазароўскі паступова вучыўся асама тэатральнай навуцы, уаходзячы ў складаны свет сцэнічнага мастацтва.

Гэты першапачатковы, часам яшчэ і не заўсёды дакладна асэнсаваны крокі, вельмі спатрэбіліся Лазароўскаму крыху пазней, калі ён перайшоў у толькі што створаны налгасна-саўгасны тэатр і стаў прафесійным артыстам. Спектаклі па п'есах «Любоў Яраваля» К. Трачэна, «Партызаны» і «Хто смяецца апошнім» К. Крапівы — гэта была школа, прайшоўшы іспыты якой лядзэй стала арыентавацца ў даволі шырокім рэпертуары, адбіраючы для самога сябе толькі найбольш істотнае і важнае, яно — гэтае лепшае — (а ролі, безумоўна, даводзілася выконваць розныя, і нават тыя, што патрэбны былі ў чыста «хадавых» спектаклях) — і садзейнічала фарміраванню густу актэра, яго станаўленню як мастака.

А што А. Лазароўскі не памыліўся ў выбары жыццёвага шляху, вельмі добра даказала само жыццё. Як вядома, пасля Вялікай Айчыннай вайны калгасна-саўгасныя тэатры перасталі існаваць. Працэс гэты сам па сабе зусім зразумелы і праўданы, бо калектывы ўжо выканалі тыя задачы, якія ўскладаліся на іх. Але ён дапамог адказаць і яшчэ на адно, вельмі важнае пытанне: хто сапраўдны артыст, а хто толькі спадарожнік у тэатральным мастацтве.

Андрэй Іванавіч аказаўся ме-

навіта артыстам. Гэта па яго непасрэднай ініцыятыве ў пасляваенным Мазыры быў створаны першы драматычны гурток, які пазней вырас у народны тэатр (высокае званне мазырчанам было прысвоена ў 1959 годзе).

Сапраўднае мастацтва ніколі не магчыма без акрыленасці, апантанасці. Гэта асабліва адчувальна ў самадзейных калектывах. І Мазырскі народны тэатр тут не выключэнне. Поруц з А. Лазароўскім таленавіта выступае ў шматлікіх спектаклях Ніна Ісакаўна Зальман, таксама яшчэ з таго, даваеннага прызыву. Сярод выкананых ёй роляў ёсць такія значныя, як Глушачыха ў «Людзях на балоне» І. Мележа, Яндрыхоўская ў «Партызанах» К. Крапівы. Яны патрабуюць не толькі высокага майстэрства, але і тонкага адчування ўсіх сцэнічных нюансаў, дакладнага ўжывання ў вобраз.

Шлях Аляксея Міронавіча Лаўнікевіча ў многім адрозніваецца ад дарогі яго калега, што пачыналі выступаць яшчэ ў прафесійным тэатры. Ён працаваў шмат гадоў галоўным інжынерам на шахтах Данбаса, а як пайшоў на пенсію, пераехаў у Мазыр. Чалавек, які дагэтуль ніколі не іграў на сцэне, па-сапраўднаму захапіўся тэатральным майстэрствам, і нягледзячы на свой узрост (семдзятка яшчэ ўжо размянуў), па-ранейшаму з'яўляецца адным з самых актыўных актэраў.

З поспехам выступаюць таксама пенсіянерка Марыя Анікеева, работнік кінапракату Зі-

наіда Нагорная, выкладчык вучылішча Пётр Перапеча, настаўніца Галіна Дашкевіч, надзвычайна выпускніца школы Неаніла Лапусціна... Каля трыццаці чалавек, большасць з якіх цэлы дзень заняты на сваёй асноўнай рабоце, увесь вольны час (а як яго часта не хапае!) аддаюць служэнню мастацтву. Аб'яднаная любоўю да прыгожага, яны збіраюцца разам, каб увасабіць на сцэне вобразы, якія варты ўвагі глядача, служаць своеасаблівай школай выхавання яго эстэтычных густаў.

У тым, што Мазырскі народны тэатр — адзін з самых лепшых у рэспубліцы, вялікая заслуга, вядома, і яго галоўнага рэжысёра, заслужанага работніка культуры БССР Міхаіла Яфімавіча Коласа. Ён правёў сапраўды тытанічную работу па згуртаванню калектыву, па фарміраванню яго правільнага мастацкага густу, па ўсяленню ў людзей веры ў свае здольнасці. А пачынаць сапраўды даводзілася нялёгка, бо, нягледзячы на тое, што тэатр існаваў, калектыву — творчага, жыццяздольнага, упэўненага ў самім сабе — яшчэ не было. У гэтым, безумоўна, сказвалася і тое, што часта мяняліся чарговыя рэжысёры (Колас прыйшоў у тэатр адзінаццатым), і кантакт яго з артыстамі, на ўстанаўленне якога трэба нямала часу, вельмі хутка абрываўся — новы чалавек пачынаў па сутнасці на новым месце.

М. Колас паверыў у здольнасці людзей, знайшоў сярод іх сваіх аднадумцаў — і таленаві-

тых актэраў, і не менш таленавітага мастака Пятра Захарова, гэтаксама ўлюбёнага ў тэатр, па-сапраўднаму захопленнага сцэнічным відовішчам. Мазырчане імкліва набіралі разгон, усё глыбей пранікалі ў сутнасць той ці іншай п'есы. І гэта прыносила поспехі, гэта радавала і акрыляла.

Сапраўдным творчым экзаменам для калектыву стаў Усесаюзны фестываль самадзейнага мастацтва, прысвечаны 50-годдзю Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, «Раскіданае гняздо» па драме народнага песняра Беларусі Янкі Купалы мазырчане паказвалі тады на сцэне Крамлёўскага тэатра. Праз пяць гадоў — новы значны поспех. На рэспубліканскім фестывалі мастацкай самадзейнасці, прысвечаным 50-годдзю СССР, Дыпламам першай ступені быў адзначаны спектакль «Краіна Айгуль» па п'есе вядомага башкірскага драматурга Мустая Карыма. Да 60-годдзя ўтварэння БССР і Кампартыі рэспублікі мазырчане мяркуюць паставіць «Браму неўміручасці» народнага пісьменніка Беларусі Кандрата Крапівы.

Усё гэта, так сказаць, асноўныя творчыя вехі тэатра. У яго набытку розныя спектаклі па творах як вядомых, так і маладых драматургаў. Гэта — «Людзі на балоне» І. Мележа, «Конармія» І. Бабеля, «Лявоніха на арбіце» А. Макаёнка, «Без віны вінаватыя» А. Астроўскага, «Любікі-дзевікі» Г. Марчука. Не забываюць мазырчане і пра дзіцей. Першы спектакль для іх яны паставілі яшчэ ў 1966 годзе па казцы Я. Шварца «Два клёны». Сёння ж юны глядач мае магчымасць пазнаёміцца з «Зайкам-зазнайкам» і «Турсахвосцікам» С. Міхалкова, «Двама майстрамі» Ю. Елісеева.

...Калі б патрэбна было адным словам вызначыць увесь нірунак работы гэтага самадзейнага калектыву, тыя прычыны, з якімі падыходзіць ён як да падбору рэпертуару, так і да сваёй актэрскай работы, дык тут, бадай што, больш за ўсё падыходзіць вось гэтае — ПАТРАБАВАЛЬНАСЦЬ. Дзякуючы ёй, а таксама вялікім творчым намаганням, умненню дзеліні кожнага сканцэнтравана ў рэчышча агульных патрабаванняў і тлумачыцца нязменны поспех народнага тэатра, яго пастаяльны аўтарытэт у свайго глядача.

Менавіта ў свайго. І дзеля гэтага неабавязкова, каб чарговы спектакль ставіўся ў Мазыры. Ён можа прайсці і ў іншым горадзе, і на перыферыі. Але нязменна з поспехам, нязменна з аншлагам. Бо гэты свой глядач — таксама чалавек патрабавальны, ён мае высокі мастацкі густ і умее па-сапраўднаму ацэньваць майстэрства прыгожага.

Яшчэ ж мазырчанам у штодзённай рабоце шмат дапамагае акрыленасць, апантанасць, тая творчая захопленасць, якая дазваляе ва ўсёй паўнаце і шматграннасці развівацца творчым задаткам савецкага чалавека. Дарэчы, гэта мелася на ўвазе, калі ў пастанове ЦК КПСС «Аб мерах па далейшаму развіццю самадзейнага мастацкай творчасці» гаварылася: «Масавы ўдзел рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыі, студэнтаў, навуачнай і армейскай моладзі ў мастацкай творчасці з'яўляецца характэрнай рысай сацыялістычнага ладу жыцця, яркім праяўленнем духоўнага багацця савецкага народа».

Алесь МАРЦІНОВІЧ.

Алег РУДЧАНКА

ПРЫПЯЦЬ

Вербалозы, як косы дзявочыя,
Нізка віснучы па-над вадою.
Прыпяць, Прыпяць мая сінявокая,
Я навек заручоны з табой.
Я люблю цябе весняй паводкаю,
Калі выльешся з берагоў,
Калі шэпчаш аб нечым з лодкамі,
Закаханая ў рыбакоў.
Я люблю цябе велічна-горду, я,
Калі хвалямі пеніць вада.

Прыпяць, Прыпяць навекі родная,
Майго краю і лёсу рака.

ПАЭЗІЯ

Не дужа проста ў скупыя радкі
Заклікаць песню жыцця і сэрца,
Ласку, пшчоту матуліных рук,
Звон калосся спелага,
Бяздонне блакітных вачэй
каханай.
Хвалі імклівай ракі,
Сінь чыстага неба,
Цішыню,

Пах свежага бохана хлеба.
Не дужа проста, паверце!

Яшчэ цяжэй у радкі
Адліваюцца словы
Пра смутак і боль,
Пра слёзы і гора,
Пра цяжкую страту.
Паэт гады патраціў,
Каб атрымалася песня:
Светлая, як кахайне,
Простая, як шчасце,
Прыгожая, як дзяўчына,
Трапяткая, як жаданне,
Неспакойная, як пачуццё,
Неўміручая, як жыццё.

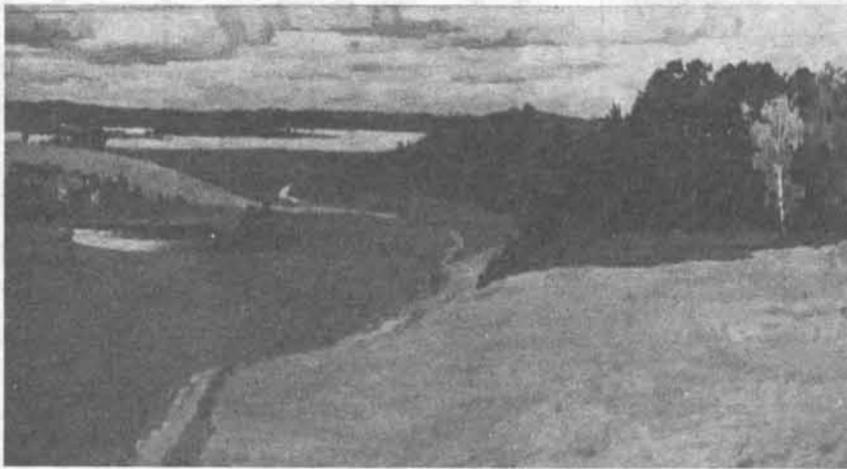
Іван КІРЭЙЧЫК

Ён залу позіркам акінуў.
Рух асцярожны скрыпача —
З палескай звонкае яліны
Прыпала скрыпка да пляча.
І павяла, калі запела,
Надсожжам, роднай стараной —
І сціхла зала, анямела,
Уміг скароная струной.
Вяла струна у свет вялікі
Вясёлым голасам, журбой...
...Шчаслівы той, хто ўмее клікаць,
Хто можа весці за сабой.

ГАЛОУНАЯ тэма творчасці вядомага беларускага мастака, гамельчаніна Мікалая Казакевіча — Беларусь, яе прырода, яе людзі, сённяшні дзень рэспублікі.

У творчасці Казакевіча праяўляецца характэрнае зараз для многіх беларускіх мастакоў імкненне выявіць у структуры вобраза свае асабствы адносіны да рэчаіснасці. Мастак не імкнецца да элементарнай праўдзівасці. Асновай яго творчага метаду з'яўляецца эмацыянальна акрэсленая думка, выяўленне сваіх візуальных уражанняў.

У працэсе творчага развіцця Казакевіч зразумеў, што каларыт павінен быць узгоднены з пэўнымі адносінамі да з'яў, як, між іншым, і ўся сукупнасць выяўленчых сродкаў. Гэты вывад рэалізаваны, магчыма, упершыню так ярка ў карціне «Юнацтва». Напісаная ў 1972 годзе, яна звязана па задуме з ранейшымі

М. Казакевіч. Азёрная далачынь.

«ФАРБАМІ ДУШЭЎНАГА АПТЫМІЗМУ...»

палотнамі мастака: «Вясна на Гомельшчыне», «Свята песні», «Азёрная далачынь». Гэта — працяг разважанняў жывапісца аб жыцці. Але ў «Юнацтва» гэтыя разважання выліліся ў сур'ёзную размову аб месцы маладых, аб іх адказнасці перад часам і сабой.

«Вельмі складана было спалучыць дзве фігуры ў карціне, — расказвае мастак. — У кампазіцыі яны не звязаны механічна — рухам або поглядам. Трэба было іх злучыць, калі можна так сказаць, «духоўнай дугою». Усю карціну хацелася будаваць на чырвона-бела-блакітных танах, размеркаваўшы іх арнаментальна па палатну. Усе дэталі карціны — воблакі, ствалы дрэў, зямля, словам, увесь пейзаж — павінны былі адпавядаць значнасці і абагуленасці постацей юнака і дзяўчын, якія толькі ўступаюць у жыццё. Працуючы над карцінай, пісаў паралельна пейзажы, якія быццам не мелі прамых адносін да чэ. Але пейзаж дапамагаў мне знайсці спосаб пабудовы аб'ёму, прастору, колеру, які выяўляе змест натуре...»

Пейзажы... Іх у Казакевіча дзесяткі. Тут Гомельшчына і Браслаўшчына, Карэлія і Ладага, белыя паўночныя ночы і салавейкія астравы, венгерскія матывы і нафтаправод «Дружба».

Яму было 7 гадоў, калі пачалася Вялікая Айчынная. Памятае сорак першы, смерць бацькі. Памятае, як у вёсцы Дулебы, што ў Чэрвеньскім раёне на Міншчыне, партызаны прыходзілі да маці Уліты Пятроўны — яна была партызанскай сувязной. Фашысты схопілі мужнюю жанчыну. У памяці назаўсёды застаўся жаклівы малюнак: чырвона-чорныя языкі палымя над хлевам. У тым палымі загінула і яго маці.

Памятае Мікалай і той Клічаўскі лес, дзе знаходзіўся ў партызанскім атрадзе разам з жыхарамі роднай вёскі. Ці не адсюль праз гады нарадзілася задума яго адзінай ваеннай карціны «У тыле ворага», на якой адлюстраваны партызанская кузня і рамонт гарматы? Мастак наспрабаваў востра і паглыблена пранікнуць у самую сутнасць мужных вобразаў партызан. Пазбягаючы схематызму, аўтар знайшоў індывідуальную характарыстыку для кожнага персанажа карціны. Адначасова ён імкнуўся скарыстаць і магчымае каларыту — «узняць» гаму колераў, «паглыбіць» яе гучанне, не ўпадаючы пры гэтым у стракатасць.

Палотны з поспехам экспанаваліся на Усесаюзнай выстаўцы «На варце міру» ў 1969 годзе. За плячамі ўжо былі Мінскае мастацкае вучылішча і БДТМІ, першая Усесаюзная выстаўка 1961 года, на якой была паказана яго дыпломная работа — «Збор капусты». Сёння Мікалай з удзячнасцю ўспамінае сваіх педагогаў В. Цвірко, А. Малішэўскага і А. Мазалёва, якія навучылі маладога жывапісца замацавацца ў праве на ўласныя адносіны да з'яў жыцця.

Карціны «Восень на Браслаўшчыне», «Вясна на Гомельшчыне», «Свята песні», «Азёрная далачынь», «Пасля дажджу» прысвечаны роднай Беларусі. Яны мажорныя, музычныя, шматпланавыя. У іх — родная зямля, якая загінула жаклівыя раны вайны, і вечная памяць аб тых, хто загінуў за Айчыну. Менавіта так можна ўспрымаць гэтыя работы Казакевіча. І яшчэ. У самой прыхільнасці мастака да пейзажных матываў — не толькі цікавасць да стыхіі народнага беларуска-

га жыцця, але і патрэбнасць у прамым адлюстраванні душы, сугучнай прыродзе.

Так, поўная патаемнай глыбіні беларуская вясна з белымі яблыневымі кронамі і зялёна-вохрыстым лужком, на якім разліта месяцавае святло («Вясна на Гомельшчыне»). Вялікай радасцю жыцця пераліваецца неба над шырокай роўнядзю рэчкі, над тэлеграфнымі правадамі з ластаўкамі («Пасля дажджу»).

Нязменная і яркая колеравая гамма мастака — вохрыстыя, белыя, блакітныя, ліловыя, зялёныя, ружовыя таны... У гэтых межах разгортваецца дзіўнае багацце адценняў і сугуччаў. Гэта ўжо не толькі асноўныя колеры прыроды — неба, вады, зямлі, дрэў, травы, але і колеры душэўнага водгуку, шчодрата і трапяткога.

Адносіны мастака да таго, што ён адлюстроўвае, заўсёды жывыя, натхнёныя. Ён умее зазірнуць у самую сутнасць з'явы, рашуча адмятаючы ўсё лішняе. І яго лепшыя пейзажы — гэта не пейзажы настрою, гэта пейзажы эпічныя, маштабныя, у якіх выявілася любоў жывапісца да роднай беларускай зямлі.

Ну, а што сёння? У Казакевіча шмат творчых задум, якія трэба ўвасобіць да рэспубліканскай мастацкай выстаўкі, прысвечанай 60-годдзю БССР і КП Беларусі, і да групавой выстаўкі твораў беларускіх жывапісцаў, якая адбудзецца ў будучым годзе ў Маскве...

Мастаку хочацца зрабіць многае. І, будзем спадзявацца, ён гэта зробіць.

Б. КРЭПАК.

Таіса МЕЛЬЧАНКА

Таіса Мельчанка выкладае родную мову і літаратуру ў адной са школ Гомеля. Яе вершы друкаваліся ў часопісе «Работніца і сялянка», «Навушніцкай газеце» і ў «Гомельскай праўдзе». У нашым штотыднёвіку выступае ўпершыню.

Люблю цябе, Радзіма
яснавокая,
Край непаўторных песень
і бароў,
Ты, як матуля, нараджаеш
сокалаў,
Каб людзям несці шчасце
і любоў.

У цябе усмешка адкрытая,
Сілай дыхае постаць заўжды,
Вочы, вылітыя з блакіту,
Без хмурынак і без бяды.
І хмялістае шчасце гэтае
З тваіх вуснаў я п'ю да дна.
Часам думаю і не ведаю,
Як я жыць без цябе магла?!
Мне дала вясна з блакіту вочы,
Мову гаманкога раўчука,
І пачула сэрцам я дзявочы
Музыку жывую жаўрука.
Мне дала вясна жывую сілу,
Трапяткое шчасце-пачуццё,
Каб яго пад сэрцам я насіла.
А яно—працягвала жыццё.

Ніна ШКЛЯРАВА

Бярозы

Аж свеціцца ад іх бацькоўскі
край,
Які я зноў убачыць так хацела.
І калі ёсць на белым свеце рай,
То ён схаваны ў гэтым царстве
белым,
Дзе лес святлом іх поўны
цераз край,
І кветак ля бяроз — ахапак
цэлы.

Уладзімір ВЕРАМЕЙЧЫК

Вёска, якую збіраюцца зносіць

Час не стаіць на адным
рубяжы.
Ветры нам новыя песні
прыносяць...
Покуль яшчэ прада мною
ляжыць
Вёска,
якую збіраюцца зносіць.

Толькі зрыхтован тэхнічны
нарог,
Хутка адсюль пераехаць
папросяць.
Значыць, бывай, расяністы
мурог
Вёска, якую
збіраюцца зносіць.

Значыць, бывай, наш
абтрушаны сад,
І пацалункаў далёкая
млоснасць!
Быў бласлаўён твой таемны
пагляд
Вёскай, якую збіраюцца
зносіць.

Будзеш ты жыць у высокім
муры,
Будзе табе ўсяго многа
і досыць...
Толькі працнешся не раз на
зары
У вёсцы,
якую
збіраюцца
зносіць...

Сяргей Сцяпанавіч Галдобін паказвае нам дзве рукапісныя кнігі з каларовымі і чорна-белымі ілюстрацыямі. Гэта звесткі аб грыбах. 300 назваў...

Чалавек, улюблены ў прыроду, сябрае з мастацтвам. Ён — разбяр па косці. На кватэры Сяргея Сцяпанавіча

ПРЫГАЖОСЦЬ РОДНАЙ ПРЫРОДЫ

— вялікая калекцыя зяроў, птушак, рыб і кветак. Вось на цыбатых нагах буслы. Яны «разгубляюць» па лузе. Побач — барсук, нейкі азлоблены, у руху. Відаць, хтосьці патрывожны яго «дом». А бабёр павольна напіроўваецца да вадаёма...

26 гадоў жыцця Сяргей Сцяпанавіч аддаў ваеннай авіяцыі. Звольніўшыся ў запас, ён не стаў сядзець без справы. Працаваў у Гомельскай школе-інтэрнаце № 3. Арганізаваў у ёй гурток разбы па косці, стаў вучыць дзяцей нялёгкай творчай справе.

Свае работы Сяргей Сцяпанавіч часта стварае з рога. Рог ужо сам па сабе, калі яго апрацаваць, адшліфаваць, адпаліраваць, пераліваецца перламутрам, робіцца «жывапісным». Толькі да-

сягнуць гэтага не вельмі проста. Але гэта пасляна таленту разбяр. «Любоў рыб», «Голуб», «Гусак» — творы астацтва, выкананыя з рога, гавораць самі за сябе.

А пра свае творчыя планы С. Галдобін гаворыць так: — Задума заўсёды адна: паказаць прыгажосць нашай прыроды.
А. ШНЫПАРКОВ.

Задзірыстыя пёўнікі.

ГУЧАЦЬ ПЕСНІ ДРУЖБЫ

Тут сышліся тры землі — Расіі, Украіны і Беларусі; адсюль разыходзіцца тры дарогі: у вёску Новыя Юркавічы Клімаўскага раёна Бранскай вобласці, у Сянькоўку — Гараднянскага раёна Чарнігаўскай вобласці і Кругавец-Калініна — Добрушскага раёна Гомельскай вобласці.

На гэтым месцы ў вясельным акаймаванні маладых бяроз стаіць манумент Дружбы народаў. Тры 20-метровыя пілоны, ахопленыя бронзавым колцам, — як сімвал братэрства і дружбы трох рэспублік-сясцёр, што прайшлі ўсе выпрабаванні, нягоды ў самыя чорныя дні нашай Радзімы і выйшлі з іх яшчэ больш моцнымі і з'яднанымі.

Манумент узведзены да 30-годдзя Перамогі над фашыскай Германіяй. Сёння ён яднае сэрцы жыхароў суседніх абласцей, ён сведка клопатаў і радасці іх стваральнай працы.

Адзінай сям'ёй вось ужо не першы год жыўць новаюркаўскі калгас «Савецкая Расія», сянькоўскі — «Дружба» і кругавец-калінінскі — імя Фрунзе. Тут не хаваюць сакрэтаў ад суседзяў. Вопыт адной гаспадаркі становіцца здабыткам усіх іншых. У сацыялістычным спарборніцтве, якое грунтуецца на ўзаемнай дапамозе, і рускія, і украінцы, і беларусы чэрпаюць сілы, багачы перспектыву свайго далейшага росквіту.

Брацкія сувязі, як і само жыццё, не абмяжоўваюцца толькі гаспадарчымі пытаннямі, а набываюць самыя разнастайныя формы. Ужо стала традыцыяй правядзенне сумесных семінараў, канферэнцый, вечароў ушаноўвання пераможцаў спарборніцтва, фестываляў, народных святаў і г. д.

Ля падножжа манумента падводзіцца вынікі спарборніцтва. Жыхары суседніх вёсак трох рэспублік адзначаюць тут святы і знамянальны падзеі. Штогод ля манумента ў Дзень моладзі адбываецца творчая справаздача калектываў мастацкай самадзейнасці трох раёнаў. І лунаюць тады над паркам Дружбы народаў, што закладзены побач з манументам у гонар 50-годдзя ўтварэння СССР, рускія, украінскія і беларускія песні, разносяць па зямлі радасць жыцця, цёплыню чалавечых сэрцаў, сагрэтых вялікай і шчырай дружбай. У такіх канцэртах, як заўсёды, прымае ўдзел зводны інтэрнацыянальны хор вёсак Усохская Буда (Добрушскі раён) і Дзеравіны (Гараднянскі раён), які

ўжо некалькі год радуе аматараў песні сваім майстэрствам. Кіруе гэтым хорам настаўнік Усоха-Будскай школы Іван Пятровіч Ільчоў. Асаблівай папулярнасцю ў працоўных карыстаецца інтэрнацыянальная агітбрыгада «Дружба» культурнага Клімаўскага, Гараднянскага і Добрушскага раёнаў. Зараз яна выступае ў населеных пунктах гэтых раёнаў з праграмай, прысвечанай 60-годдзю БССР і Кампартыі Беларусі.

Да юбілею рэспублікі ў Добрушскім раёне пройдуць тэматычныя дні раёнаў-суседзяў, адбудзецца фестываль калектываў мастацкай самадзейнасці, сумесная чытацкая канферэнцыя культурнага «Дарогай бацькоў», у якіх прымуць самы актыўны ўдзел госці з суседніх раёнаў Расіі і Украіны...

Ціха шпільчацца лісце маладых бярозак, шуміць пад цёплым летнім ветрам нядаўна народжаны парк, а над ім — тры маналітныя пілоны, па-братэрску заручаныя бронзавым «пярэсценкам». Яны стаяць, нібы вартавыя цішыні і спакою, і слухаюць песні гэтай зямлі, песні вечнай дружбы братоў-народаў.

САМАБЫТНАСЦЬ

Народны жаночы вакальны ансамбль «Рэчанька» Палаца культуры ўпраўлення бытавога абслугоўвання насельніцтва Гомеля (мастацкі кіраўнік П. Кірэйцаў) прайшоў яшчэ зусім кароткі творчы шлях. Нягледзячы на сваю маладосць, калектыв заваяваў ужо шырокую папулярнасць шматлікіх аматараў самадзейнага мастацтва не толькі на Гомельшчыне, але і далёка за яе межамі. Ансамбль вызначаецца самабытнай манерай выканання беларускіх народных песень, лепшых твораў рускіх класікаў, савецкіх і зарубежных аўтараў, а таксама песень самадзейных кампазітараў Гомельшчыны.

«Рэчанька» дэманстравала сваё выканаўчае майстэрства ў Чарнігаве, Кіеве, Брэсце, Мінску, Маскве, Чэхаславакіі. Ансамбль з'яўляецца дыпламан-

там тэлевізійнага конкурсу «Ало, мы шукаем таленты», лаўрэатам і Усесаюзнага фестывалю самадзейнай мастацкай творчасці працоўных, выступаў у канцэртнай праграме Цэнтральнага тэлебачання «Шырэй круг». Нядаўна калектыв вярнуўся з Ленінграда, дзе прымаў удзел ва Усесаюзным занальным конкурсе вакальных, вакальна-інструментальных ансамбляў і індывідуальных выканаўцаў. Конкурс праходзіў у рамках Усесаюзнага творчай эстафеты, прысвечанай XI Сусветнаму фестывалю моладзі і студэнтаў у Гаване. Там ён выканаў песні мастацкага кіраўніка «Рэчанькі» П. Кірэйцава «Алея Славы», Э. Ханка «Івушка», К. Арбеляна «Шум бяроз» (апрацоўка П. Кірэйцава) і вянкі з беларускіх на-

родных песень у апрацоўцы мастацкага кіраўніка Дзяржаўнага хору БССР М. Сіраты. Калектыву паказалі высокую выканаўчую культуру і быў удастоены звання лаўрэата.

Зараз «Рэчанька» рыхтуецца да паездкі з канцэртамі на камсамольна-маладзёжныя будоўлі Смаленскай вобласці, а ў жніўні яе будзе сустракаць Байкала-Амурская магістраль. Нас вельмі радуе і тое, што «Рэчанька» вылучана на атрыманне прэміі Ленінскага камсамола Беларусі. Хоцца паказаць гэтаму здольнаму калектыву плённай і творчай дзейнасці.

А. КОНЧЫЦ,
дырэктар Дома мастацкай самадзейнасці Гомельскага аблсаўпрофа.

У народным тэатры ідзе рэпетыцыя...

РАВЕСНІК РЭСПУБЛІКІ

У 1918 годзе гомельскія чыгуначнікі ў невялікім, барачнага тыпу, памішканні стварылі свой клуб. Прайшло шэсцьдзесят гадоў з таго часу. Сёння Палац культуры імя У. І. Леніна станцыі Гомель Беларускай ордэна Леніна чыгункі — выдатны камбінат культурна-масавай работы. У яго цудоўным будынку ёсць тэатральная зала на 1000 месцаў, вялікія кіна- і лекцыянальныя залы, працуе кіналекторый, ёсць шмат пакояў-класаў для работы мастацкай самадзейнасці.

Кожны дзень Палац культуры чыгуначнікаў наведвае ў сярэднім 5—7 тысяч чалавек, а ў асобныя дні і больш. У калектывах мастацкай самадзейнасці займаецца 700 удзельнікаў. Сем калектываў (з іх два дзіцячыя) удастоены звання народных. Першаму ў рэспубліцы гэтае званне было прысвоена ансамблю песні і танца, які сваё прэм'ерную праграму «Беларусь у сям'і братніх рэспублік» паназаў у Мінску ў дні святнавання 40-годдзя БССР. Старэйшым з'яўляецца і народны тэатр. Калектывы мастацкай самадзейнасці палаца прымалі ўдзел у дзвюх дэкадах беларускага мастацтва і літаратуры і ў тыднях Беларусі ў Маскве, выступалі ў Мінску, Рызе, Ленінградзе, Вільнюсе, Бранску, Чарнігаве і іншых гарадах краіны. Сістэматычна сустрэнаюцца артысты-аматары з працоўнымі чыгуначнага вузла, гараджанамі, воінамі Савецкай Арміі, працаўнікамі вёскі. Пабывалі яны ў ГДР і Чэхаславакіі. Многія калектывы і асобныя удзельнікі самадзейнасці палаца ўзнагароджаны за развіццё мастацкай творчасці і культурнае абслугоўванне працоўных Ганаровымі граматамі і Граматамі Вярхоўнага Савета БССР, Латвійскай ССР, граматамі і медалямі ВДНГ.

Танцую народны ансамбль песні і танца...

Фота У. КРУКА.

Шматлікія былыя артысты-аматары палаца сталі прафесіяналамі. Гэта кампазітар Р. Пукст, дацэнт Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі Г. Жыхараў і Я. Гладноў, заслужаныя артысты БССР В. Кавальчун, Р. Асіпенка, заслужаная артыстка РСФСР В. Барысенка. Многія сёння і самі кіруюць мастацкай самадзейнасцю.

Наша рэспубліка рыхтуецца адзначаць свой слаўны юбілей. Палац культуры чыгуначнікаў таксама з усёй адназначнасцю рыхтуецца да знамянальнай даты: рэпертуарныя праграмы калектываў мастацкай самадзейнасці папоўняцца новымі спектаклямі і канцэртамі.

А. РЫБАЛЬЧАНКА,
мастацкі кіраўнік Палаца культуры чыгуначнікаў імя У. І. Леніна, народны артыст БССР.

ШУМІ, ЯЛІНКА!

Улетку, таполі, што растуць каля будынка Літвінавіцкай сярэдняй школы імя П. М. Лепаўскага, шумяць лістотай пад ветрыкам, кідаюць на зямлю трапяткія цені. Пад восень лісце густа ўсцілае ўсю зямлю ля бюста Панцеляймона Мікалаевіча Лепаўскага.

Пры ўваходзе ў школу — мемарыяльная дошка. На ёй высечаны словы: «У вёсцы Літвінавічы жыві сям'я — бліжэйшы саратнік У. І. Леніна, член КПСС з 1898 года Панцеляймон Мікалаевіч Лепаўскі». У 1918 годзе ён арганізаваў тут першую ў Кармянскай воласці бальшавіцкую арганізацыю і доследна — паказальную школу-камуну...»

То быў нялёгкі час. Маладая Савецкая краіна, напружваючы ўсе сілы, адбівала напады шматлікіх ворагаў. Але, як зпад снегу ў вясновы дзень да сонца цягнуцца маладая рунь, так няўхільна і паступова набірала разгон, сілы новае жыццё.

Толькі што адбыўся першы Усерасійскі з'езд па пытаннях

народнай асветы. На ім былі выпрацаваны асновы савецкай працоўнай школы. Да святла навукі цягнуліся мільёны дзяцей абяздоленай беднаты. Каб правесці на практыцы свае тэарэтычныя палажэнні аб працоўным політэхнічным выхаванні ў савецкай школе. Панцеляймон Мікалаевіч Лепаўскі летам 1918 года заснаваў і ўзначаліў доследна — паказальную працоўную школу ў вёсцы Літвінавічы былой Магілёўскай губерні.

Чаму менавіта ў Літвінавічах? Мусіць, таму, што мясціны гэтыя і навакольных людзей Панцеляймон Мікалаевіч ведаў нядрэнна. Нарадзіўся ён, непадалёк, у вёсцы Студзенец Клімаўскага павета.

У пагодлівы асенні дзень на вуліцы Літвінавіч павяліліся тры падводы. Жыхары нямаюць дзівіліся на нязвыклых для іх вока прылады, што былі на падводах. А былі там піяніна, дынамамашына, глобусы, стосы старанна ўпакаваных кніг.

У Маскве паклапаціліся аб тым, каб першая савецкая школа-

камуна была забяспечана лепшым па тым часе навучальным абсталяваннем. Многія дапаможнікі былі перададзены з былога Маскоўскага ліцэя.

Разам з Панцеляймонам Мікалаевічам у Літвінавічы прыехалі яго жонка Вольга Барысаўна з дачкой Вольгай, піццэрскі слесар Яўген Пятровіч Розумаў і педагог Міхась Іванавіч Кернажыцкі...

Праз шмат гадоў дачка Лепаўскага Вольга Панцеляймонаўна зноў наведвае Літвінавічы. Яна ўспомніць незабыўныя гады, калі вучыла з бацькам і маці дзяцей у гэтай вялікай вёсцы. Колькі тут было перажыта! Назаўсёды ў памяці Вольгі Панцеляймонаўны застаўцца шчырыя, адкрытыя людзі з добрымі сэрцамі. На памяць аб Літвінавічах павязе яна ялінку, якую за Сожам для яе асцярожна выкапалі.

Нялёгка даводзілася тады маладым педагогам. Трэба было знайсці найбольш даступныя і эфектыўныя формы навучання, прывіць дзецям політэхнічныя навыкі, выхаваць пачуццё калектывізму, дружбы, нянавісць да ворагаў маладой Савецкай улады.

Час быў суровы. У цёмныя асеннія ночы па чарзе старэйшыя школьнікі разам з настаў-

нікамі вартавалі свой набытак. Неспакойна было ў воласці. Кулакі, якіх падбурвалі эсэры, не раз падкідвалі пад школьныя дзверы запіскі. У іх пагражалі: калі не выберацеся адсюль, дрэнна будзе...

Потым школу перавялі ў Маскву. Пазней гэтай доследна-паказальнай школе-камуне было прысвоена імя яе заснавальніка Панцеляймона Мікалаевіча Лепаўскага.

Цяпер у Літвінавічах працуе выдатная сярэдняя школа. У 1968 годзе тут адкрыты мемарыяльны музей П. М. Лепаўскага. Актыўны стваральнік музея і яго дырэктар завуч школы Іван Гаўрылавіч Якуш паказвае нам шматлікія экспанаты.

— Збіраць даводзілася літаральна па крупінках, — гаворыць ён. — Некалькі разоў ездзілі ў Маскву. Родныя і блізкія Панцеляймона Мікалаевіча перадалі шмат бяспечных дакументаў.

У музеі — звыш тысячы экспанатаў. Документы і матэрыялы расказваюць пра жыццёвы шлях, рэвалюцыйную, партыйную і дзяржаўную дзейнасць Панцеляймона Мікалаевіча. Да 60-годдзя Савецкай Беларусі і Кампартыі Беларусі экспазіцыі

музея абнаўляюцца, папаўняюцца новымі матэрыяламі.

Непазнавальна змяніліся Літвінавічы за апошнія гады. У мясцовым калгасе, які носіць таксама імя П. М. Лепаўскага, сотні высокапрадукцыйных машын, на збожжавых таках працуюць электраматоры. Унукі першых школьных камунараў працуюць у калгасе брыгадзірамі, аграномамі, механізатарамі. Амаль у кожным доме хлебароба — свая бібліятэка. Пацікаўцеся, што чытаюць сёння літвінаўцы. Гэта — творы Янкі Купалы, Якуба Коласа, Петруся Броўкі, Івана Шамякіна, Івана Мележа. У мясцовай бібліятэцы, напрыклад, не так даўно праведзена чытацкая канферэнцыя па раманы Івана Шамякіна «Атланты і карыятыды».

Што ж, час ляціць імкліва. Вось ужо і наша рэспубліка рыхтуецца адзначаць пару свайго сталасці. І вельмі дарэчы ў гэтыя дні ўспомніць тых, хто ў далёкім 1918 годзе сеяў тут «разумнае, добрае, вечнае».

Хай расце, шуміць у Маскве ялінка — напамінак, што растуць над Сожам яе старэйшыя сёстры. Яны цягнуцца кучаравымі вяршалінамі да высокіх абеліскаў.

М. ВОЛАХАЎ.

Юрый ФАТНЕЎ

ГОМЕЛЮ РАСЦІ,
ГОМЕЛЮ КВІТНЕЦЬ

На высокім маляўнічым беразе Сожа раскінуўся адзін з буйнейшых прамысловых і культурна-навуковых цэнтраў Беларусі — Гомель. Ён уражвае жылымі кварталамі, вуліцамі, паркамі, скверамі, новабудовамі. Але гамельчане хочучы бачыць свой горад яшчэ прыгажэйшым, а архітэктары больш утульным для яго жыхароў.

Летась Савет Міністраў Беларускай ССР зацвердзіў новы генеральны план забудовы Гомеля і праект планіроўкі яго прыгараднай зоны, які распрацаваны інстытутам «Гомельграмадзянпраект» на разліковы тэрмін да 2000 года.

Папярэдні генеральны план (другі пасляваенны) быў прыняты ў 1964 годзе на разліковы тэрмін да 1980 года. Па ім меркавалася, што к гэтай часу ў горадзе будзе пражываць 350 тысяч чалавек. Жыццё ўнесла свае карэктывы: зараз у Гомелі — каля 390 тысяч.

Што ўяўляе сабой новы генплан? Ён прадугледжвае далейшае фарміраванне і развіццё Гомеля як адміністрацыйна-гаспадарчага, прамысловага, навукова-тэхнічнага і культурнага цэнтра. Колькасць насельніцтва да разліковага перыяду павялічыцца да 600 тысяч чалавек. Па плану намячаецца далейшае развіццё галін прамысловасці, якія ўжо склакліся. Адначасова горад будзе развівацца як рэспубліканскі навукова-тэхнічны цэнтр на базе стварэння і далейшага развіцця праектных і тэхналагічных інстытутаў, канструктарскіх бюро, эксперыментальных вытворчасцей, навукова-даследчых і вучэбных устаноў.

Агульнагарадскі цэнтр вырашаецца як прасторавая сістэма шляхам яго значнага тэрытарыяльнага развіцця ўздоўж ракі Сож і ў заходнім напрамку да вуліцы В.Хмяльніцкага.

Генпланам прадугледжваецца стварэнне асноўнай кампазіцыйнай восі горада — вадзяльнага дыяметра ўздоўж ракі Сож. Тут будзе створана сістэма гарадскіх і раённых паркаў, зон адпачынку, агульнагарадскога спартыўнага комплексу.

Забудова горада будзе ажыццяўляцца комплексна шляхам стварэння закончаных жылых раёнаў і ансамбляў. І ў першую чаргу на пойменных тэрыторыях. Адзін з іх — Валатава. Гэты раён разлічаны на 130 тысяч жыхароў. Тут размесцяцца водны парк, возера з лодчай станцыяй, грамадскі цэнтр з культурна-гледзельнымі і бытавымі праграмістамі, спартыўны комплекс, універсітэцкі гарадок, батанічны сад, дзе будзе прадстаўлена багатая флора рэспублікі.

Вялікае месца генплан адводзіць удасканальванню магістральна-вулічнай сеткі і арганізацыі транспартнага і культурна-бытавога абслугоўвання насельніцтва. Будучы адкрыты новыя тэлебундны і аўтобундны лініі, пабудаваны новы мост праз раку Сож, што дазволіць палепшыць бяспеку руху за лік яго абмежавання ў цэнтры горада і павялічыць дубіруючыя трасы.

Намнога павялічыцца прыгарадная зона. Яна ствараецца на тэрыторыі Гомельскага, Добрушскага і часткова Веткаўскага, Рачыцкага, Вуда-Кашалёўскага, Лоеўскага і Чачэрскага раёнаў і развіваецца з Гомелем як адзіны планіровачны арганізм у якім цесна спалучаюцца ўстановы для адпачынку насельніцтва, камунальныя прадпрыемствы, прыгарадныя прадпрыемствы сельскай гаспадаркі.

Для аздаравлення гарадскога паветранага асяроддзя, паліпшэння мікракліматycznych умоў горада і прылеглага раёна і арганізацыі лесавага адпачынку працоўных вакол Гомеля ствараецца лесопаркавы пояс шырынёй ад 7 да 16 кіламетраў.

Горад хутка расце не толькі ў шырыню, але і ў вышыню. Такія магчымасці паявіліся ў сувязі з уводам у эксплуатацыю завода буйнапанельнага будавання.

У цэнтры горада ўзводзіцца шэраг будынкаў па індывідуальных праектах. Яны ствараюць непаўторнае аблічча горада.

...Пройдзе нямнога часу і Гомель — горад над Сожам — непазнавальна зменіцца. Ён стане яшчэ прыгажэйшым.
А. ІВАНЧАНКА,
галоўны архітэктар г. Гомеля.

3 ХВАЛЯВАННЕМ—
ДА СЛУХАЧА

Гомельская абласная філармонія рыхтуецца сустраць 60-годдзе БССР і Кампартыі Беларусі. Мы павялічылі аб'ём канцэртнай работы, і зараз колькасць канцэртаў складае 3050 у год, да 760 тысяч чалавек, узрасла колькасць слухачоў. Імкнёмся палепшыць якасць і эфэктывнасць канцэртнай работы, каб яна спрыяла фарміраванню духоўных запатрабаванняў, культурнаму адпачынку сельскага і гарадскога насельніцтва. На Гомельшчыну часта прыязджаюць майстры мастацтваў краіны. Але якімі б значымі ні былі канцэрты гасцей, асноўная нагрузка па абслугоўванню гамельчан іладзецца, усё ж, на плечы нашых філарманічных калектываў і салістаў. Гастрольны маршрут эстраднага ансамбля «Музыкі» прайшоў летась ад Брэста да Камчаткі; канцэртная група па абслугоўванню сельскіх гледачоў «Балалайка» пры ўдзеле Л. Вярбіцкай і сельская брыгада «Вясёлыя галасы» выступілі з канцэртнай амаль ва ўсіх калгасах і саўгасах Гомельшчыны; камерны хор філармоніі пад кіраўніцтвам заслужанага дзеяча культуры БССР А. Лукомскага паспяхова прапагандаваў лепшыя ўзоры класічнай харавой музыкі. Аснова філарманічных калектываў — літаратурна-музычны ленторый, дзве групы якога пад кіраўніцтвам музыкантаў Я. Іконнікавай і Л. Капуснікавай выступаюць з лекцыямі-канцэртамі ў сярэдніх школах, прафесійна-тэхнічных вучылішчах, універсітэтах культуры, на прадрыйствах, ва ўстановах горада і вобласці.

Артысты нашай філармоніі адзначылі новымі творчымі поспехамі значналіныя даты: 60-годдзе Вялікага Кастрычніка і 60-годдзе Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту. Валюна - інструментальны ансамбль «Сябры» пад кіраўніцтвам В. Бадзярава стаў лаўрэатам Усеазазнага конкурсу на лепшае выкананне савецкай песні, прысвечанага 60-годдзю Савецкай ўлады, а харэаграфічны ансамбль «Юнацтва» — лаўрэатам Рэспубліканскага конкурсу артыстаў эстрады. Або два гэтыя калектывы рэкамендаваны да ўдзелу ў VI Усеазазнам конкурсе артыстаў эстрады, які адбудзецца сёлетняй восенню ў Ленінградзе.

Рост наведванняў канцэртаў на вёсцы (а ў параўнанні з мінулай пяцігодняй гэты паказчык павялічыўся на адну трэць) радуе нас як вынік работы па павышэнню ідэйна-мастацкага ўзроўню выступленняў. Так, артысты ансамбля «Вясёлыя галасы» пад кіраўніцтвам Р. Іўшына падрыхтава-

лі цікавую праграму «Табе, чалавек рабочы!», з якой выступілі ў калгасах і саўгасах Брагінскага, Хойніцкага, Акцябрскага раёнаў, правялі 150 канцэртаў. У школьнай заўсёды выклікаюць цікавасць выступленні лляечнай групы пры ўдзеле артыстаў М. Сычанкі і В. Карпенкі (праграмы «Семафор», «Чырвоная Шапачка»). Дзеям артысты лекторыя паказваюць таксама літаратурна-музычную нампазіцыю «Радок, абарваны куляй».

Калектывы філармоніі ўжо даўно ўключылі ў эстафету культуры, якая праводзіцца ў вобласці. Ідэям Кастрычніка праякнута кожная праграма. Пастаянна асвойваючы новыя канцэртныя пляцоўкі, удзельнікі нашых брыгад у час паездак праводзяць гутаркі з кіраўнікамі сельскіх устаноў культуры, дапамагаюць у падборы рэпертуару, прымаюць удзел у выступленнях мясцовых агітбрыгад. Шэфскія канцэрты праходзяць і на ударных камсамольскіх будоўлях: перад будоўнікамі другой чаргі «Гомсельмаша», мазырскімі нафтабудоўнікамі, гомельскімі хімікамі. У бягучым годзе філармонія ўзмацніла шэфскую работу на вёсцы. Кіраўніцтва арганізацыі і вядучыя артысты, зыходзячы са сваіх індывідуальных творчых планаў, дапамагаюць самадзейным калектывам рыхтавацца да 60-годдзя БССР і Кампартыі Беларусі. Ідзе падрыхтоўка да тыдня «Майстры мастацтваў — працоўнікам вёскі» з удзелам прафесійных, самадзейных калектываў і салістаў, вядучых майстроў мастацтва братніх рэспублік, які адбудзецца ў кастрычніку. Хоць у гэты год бачыць больш актыўны ўдзел раённых і гарадскіх аддзелаў культуры ў арганізацыі музычнай прапаганды.

Наступіў летні канцэртны сезон. Дзіві яго — «Ураджай трыцяга года дзясцяй п'яцігодкі — натхнёную працу!» — магутны творчы стымул і для работнікаў мастацтва, і для хлебаробаў. Пераважная большасць канцэртаў філармоніі праходзіць на палёвых станах, адгонных пашах, у далёкіх брыгадах, на фермах. Праграма для сельскіх працоўнікоў уключае больш як 300 прадстаўленняў, на якіх мы мяркуюем, бывае каля 250 тысяч гледачоў.

З хваляваннем чакаем мы новых сустрэч з аматарамі музычнага мастацтва і спадзяёмся, што наша работа прынесе ім радасць, а значыць, нам — задавальненне.

М. БАНДАРЭНКА,
дырэктар Гомельскай абласной філармоніі.

Я цябе не забываю,
Ты вяртаеш сэрцу зрок:
Зноў па Сожы адплывае
Казка белая з аблок.

Пад зарой плыве удалеч,
Непрызнаная людзьмі.
Рукі белыя над хваляй
Ты ў самоце заламі.

Не патрэбна тут старанне.
І пакажа сэрцу зрок,
То глядзіць маё каханне
З акрываўленых аблок.

Я живу на Зямлі — людзі, вас
не забуду.
І прызнальна кажу ўсім
наступным вякам:
Падудадны заўжды я вялікаму
цуду —
Чалавечым вачам,
чалавечым рукам.

Па планеце маёй я з усмешкаю
кrouch.
Хай хадзіла не раз смерць
за мной на вайне,
Хай у голадзе гаслі блакітныя
вочы,
Я хачу, каб людзям шанцавала,
як мне:

Бо на вочы не раз накаціліся
слёзы,
Іх дарылі спаўна мне і шчасце,
і зло.

Я тапіўся ў траве:
Мне шапталі бярозы
І маленькае сонца радзімкай
плыло.

Я каханне пазнаў — ні апошні,
ні першы,
Як шчаслівы юнак, з ім стаю
над ракой.
Нарадзіла яно ўсхваляванія
вершы
І да зорак мяне дацягнула
рукой.

Сож вірлівы плыве...
Як кастрамі хазараў,
Плёт агнямі сваімі ў паўзмроку
мільгне.
Я живу на зямлі, дзе паэзіі
кара
З пазабытых вякоў даганяе
мяне.

Баюць казку вятры
старажытнаму полю,
У азёрах зары патанае крыло.
Людзі, вам аддаю
скарб пшчотнага болю —
Песні вам раздаю, сею ў душах
святло.

Пераклаў з рускай
М. МЯТЛІЦКІ.

3 АРХІЎНЫХ ПАЛІЦ

«ГОРАД
ПРЫГОЖЫ,
ГОРАД
ЦУДОЎНЫ...»

Слава пра Гомель як пра цудоўны, прыгожы горад, дзе жывуць працавітыя, мужныя людзі, і ў даўнія гады ішла далёка за межы нашай Радзімы. Адным са сведчанняў гэтага з'яўляецца артыкул «Гомель», апублікаваны ў польскім часопісе «Зярно» больш за сем дзесяцігоддзяў назад — 17 (30) кастрычніка 1902 года. Часопіс быў вядомы на Беларусі — іменна ў ім апублікаваў свае першыя вершы (на польскай мове) Янка Купала.

Аўтар артыкула пра Гомель (ён падпісаўся ініцыяламі Л. В. Я.) адзначаў: «Адзін з найпрыгажэйшых гарадоў Магілёўскай губерні, які налічвае каля 40.000 жыхароў і размешчаны на беразе ракі Сож пры Лібава-Роменскай чыгунцы, павінен затрымаць падарожніка ў яго вандруцы. Цудоўнае наваколле і сабраныя ў горадзе помнікі мінуўшчыны не дазваляць абмінуць горад падарожніку — ён шыра пашкадуе, калі ў манатоннай паездцы чыгункай праедзе міма гэтай людской сямлібы, дзе ўжо восем стагоддзяў жывуць розныя пакаленні славянскага народа».

Затым польскі публіцыст падае гістарычныя звесткі пра горад. Першае ўпамінанне ён датуе не 1142 годам, як устаноўлена цяпер, а 1159. Аб'ектывнасць здраджвае польскаму аўтару

Гомельскі Палац піянераў і школьнікаў — былы палац Паскевіча.

пачатку стагоддзя, калі ён апісвае «казацкую вайну, пачатую Багдана Хмяльніцім». Вымушаны прызнаць, што пасланцы Хмяльніцкага «здалелі раздзьмухаць полымі бунту сярод жыхароў горада», ён з жалем канстатуе, што яны «адважыліся ўзняць руку на караля Яна Казіміра».

«1856 год, — піша далей польскі даследчык, — застаўся жалобнай старонкай у гісторыі народа — пажар не толькі знішчыў усю цэнт-

ральную частку горада, але сярод 540 згарэўшых дамоў здабыткам агню сталі амаль усё будыні, якія надавалі гораду рысы старадаўнасці.

Варта нагадаць і пра маюментальнае збудаванне велізарнага значэння, якім смела можна назваць прыгожы мост, перакінуты праз раку ў 1857 годзе. Гэты цудоўны твор у 280 сажняў даўжыні абаяраецца на прыгожыя аркады, пад сцяпеннямі якіх свабодна праплываюць вялікія парусныя лод-

кі.

Цудоўны від нідаецца адразу ў вочы, — дамы патанаюць у зеляніне садоў, а над дахамі ўзвышаюцца вежы высокіх гмахоў, сярод якіх мы бачым прыгожы палац князёў Паскевічаў з вежай на адным з павільёнаў...»

Гораду аўтар прарочыў шырокае развіццё.

Магчымасці для самага шырокага развіцця дала гораду Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя.

А. МАЖЭЯКА.

Віктар ШАЎЧЭНКА

«КРЫШТАЛЬНАЯ» ДУША

Шчыра кажучы, я не аматар хадзіць па гасцях, але мой саслужывец Васіль Міхайлавіч, можна сказаць, сілком зацягнуў мяне да сябе. Ідзем, маўляў, ды ідзем, зірнеш, як жыву, пабачым футбол па каляроваму «Гарызонту»...

Ад каляровага футбола адмовіцца цяжка.

Пераступаем парог кватэры, і я адразу заўважаю: у прыгожай пярэдняй — старынная чысціня. На аздобленай ружовым з узорамі нафелем сценцы — паліцы з паліраванага арэха, а на іх — крышталныя сервізы, вазы, цукерніцы, салатніцы, попельніцы, пампезныя, як графіні, графіны, крышталныя птушкі, рыбкі і іншыя экзэмпляры фауны. Я глыбока ўражаны, Васіль Міхайлавіч яўна задаволены эфектам.

У прыхожую ўплывае пухнаценькая Вера Фёдарэўна — жонка Васіля Міхайлавіча. Мы знаёмімся і пераходзім у гасціную. Хачу нешта сказаць, але зноў на нейкі час нямею ад здзіўлення. З невысканай сталі амаль да падлогі звісае крышталная махіна-люстра. Я часопіснага століка вісіць крышталнае бра. На століку, тэлевізары, падаконніку, падлозе — крышталныя вазы, падносы і іншы посуд, прызначэнне якога, шчыра кажучы, я не ведаю. Фінская сценка ўся забіта крышталем.

— А шыбы ў вас таксама крышталныя? — іранізую я.

— А што? Есць крышталныя? — сур'ёзна пытаецца Вера Фёдарэўна, і вочы яе разгараюцца, як вугельчыкі, на якія падзямеш.

— Вядома, ёсць, — жартую я, як гавораць разведчыкі, адкрытым кодам, каб Вера Фёдарэўна ўлавіла іронію, — у Карпа Карпавіча, загадчыка базы, нават ракавіна крышталная і, прабачце, унітаз.

— Гэта ж, відаць, вельмі прыгожа, — уздыхае жанчына.

Васіль Міхайлавіч уключае тэлевізар. Я асцярожна, каб не зачэпаць крышталнага лебедзя з узнятымі амаль да столі крыламі, саджуся ў крэсла. А Вера Фёдарэўна ідзе на кухню, як яна сказала, «хімічыць закусіць».

Пакуль мы сочым за маруднымі, бы соннымі, футбалістамі, з'яўляецца Вера Фёдарэўна з падносам у руках. На падносе — бутэлка піва і... тры гранёныя шілінкі коштам сем капеек за штуку, а таксама пластмасавыя талерачкі з бутэраходамі.

Святаслаў КРУПЕНЬКА

ХТО ДЗЕ ХОДЗІЦЬ?

...Ходзіць сон ля акон,
А дрымота каля плота.
Слаў! — у гаі,
Ну, а пеўні — тут, напеўна.

Сцяпан ГАЎРУСЕЎ.

Не сядзіцца анікому
Ні на вуліцы, ні дома,
Паглядзіце, што выходзіць —
Усе ходзяць, ходзяць, ходзяць.
Ходзіць сон ля акон,
А дрымота каля плота.
Каля клеці ходзіць вецер,

Каля нашай бані — здані,
Па лапатках майго друга
Ходзіць бацнава папруга.
Але гэта ўсё не тое,
Дзе ж падзелася жывое?
Слаў! — у гаі,
На лузе — бугай,
Ну, а пеўні — тут, напеўна,
Як прыгожа, як напеўна!
І як ладна ўсё выходзіць —
Хто што робіць,
Хто дзе ходзіць.

Атрымалася гэта так. Сустрэў мяне на праходнай наш заўном і пытае:

— Ты не хочаш пудзіку на турбазу? Во база! — і ён паказваў вялікі палец.

— Вы што? — здзіўляўся я. — Які з мяне турыст? У мяне задышка, у мяне ж сэрца, у мяне радыкуліт, у мяне пуза, як у тэза!

Словам, упёрся рукамі і нагамі — ні з месца.

Аж прыходжу дамоў, а заўком ужо і жонцы пазваніў. Уся сям'я на мяне ў атаку: я, аказваецца, змарнеў над чарцяжамі, а там свежае паветра, там добрыя харчы, там праветрыцца галава, там я разамнуся, там я стану падобны на чалавеча, калі зараз не буду валяць дурня.

Давялося мне ўзяць пудзіку. Жонка рукзак і кеды купіла, а сын кампас падарыў, каб я ў паходзе не збіўся з дарогі.

Еду я на турбазу з такім настроём, як у ссылку. На кожным аўтобусным прыпынку думаю: «Выйсці, ці што?» І самыя чорныя прадчуванні точаць мае сэрца.

Са сваёй астмай я, зразумела, адстану ў паходзе па роднаму краі, заблуджуся ў глухім лесе і загіну галоднай смерцю. Калі мы паедзем на лодках па рэках Беларусі, вельмі можа быць, што я нейкім чынам упаду за борт. Верная смерць, бо плаваю я, нібы калун. Крый божа везці мяне ў нейкія горы: у мяне на балконе кружыцца галава. Як піць даць, разаб'юся. Ушчэнт. На кавалкі.

«І ў каго ж, — думаю, — спытаць, дзе тая чортава турбаза». Ні аднаго ж турыста на ўвесь аўтобус. Побач бабулька сядзіць, на ладан дышае. Наперадзе — мадама такой таўшчыні, што можна булку з'есці, пануль вакол абдызеш. А збону — такі ж, як і я, толькі лысы, як калена. Так і не спытаў, сам даўмеўся: вылез з аўтобуса, а тут стрэлка на слупе: «Турбаза».

Прыплёўся я ў рэгістратуру, і свет мне белы нялюбы. Сустрэкае мяне дзяжурны інструктар па турызму: шыя, як ко-

мін на нашым заводзе, плечы ў дзверы не лезуць, біцэпсы, як кавуны, і загарэлы, быццам хромавы бот.

— Таварышы турысты, — кажа ён, — паслліяецца і будзем збірацца!

— У паход? — нясмела закінуўся я.

— У паход, — усміхнуўся ён. У мяне і сэрца зайшлося. Перабуўся, рукзак падагнаў, каб плечы не намуляў, кампас на руку прычапіў.

І пайшлі. Інструктар наперадзе, а мы, турысты, чародкай следам. Звярнулі направа ў лес. Паглядзеў я на кампас і сам сабе думаю: «Дудкі, як хто, а я — па стрэлцы. Не завядзеш».

Прышлі да сталавой.

— Абед у 15 нуль-нуль, — ськазаў інструктар. Гляджу: салат з агуркоў, боршч украінскі, бульба з мясам, узвар з ізіому.

«Далёна ж, — думаю, — павя-

дуць, калі так нормаць». Узварам запіў, папяровай сурвэткай уцёрся, паглядзеў на кампас, засек армянціры.

Гляджу — і бабулька за сталом сядзіць і на ладан дышае. Але пасля абеду я павесялеў, мабыць, таму весела так і пытаю:

— Ну што, бабулька, у паход?

— У паход, дарожнікі, у паход! — як сініца, весела шчабеча яна.

— А не заблудзіцеся? — са здэклівай усмешкай пытаюся я, паглядаючы на свой кампас.

— Што ты, што ты! — махнула рукою бабулька. — Ці я першы раз? Увесь маршрут ведаю, як пяць пальцаў. Я старая турыстка.

Кепскі мой настрой рукою зняла, з'явіўся новы настрой, навалерскі.

— А вы? — спытаў я ў дамы страшэннай таўшчыні.

— Гэта навічок, — прашаптала дама сваёй суседцы.

— А вы? — з іроніяй спытаў я ў старога, які быў лысы, як калена.

— Буфет за вуглом направа, — адказаў мне стары, — дзе тут заблудзіцца!

Прыемную нашу размову перабіў інструктар па турызму, у якога была магутная шыя, неабсяжныя плечы, жалезныя біцэпсы і загар колеру ваксы.

— Спадзяюся, што дарогу назад вы знойдзеце і без мяне, — бадзёра пракрычаў ён.

— Знойдзем! — адгукнуўся я самы першы і паглядзеў на свой кампас. Стрэлка паказвала на поўнач. Справа — усход, злева — заход.

— Паходаў, таварышы турысты, будзе многа, — перабіў мяне інструктар. — Па тры ў дзень!

І ён не схлусіў. Так і было: на сьнеданне, на абед і на вячэру. Некаторыя рабілі па чатыры: яшчэ і на падвечорак.

З той пары я самы задылы турыст. Паветра свежае, харчы добрыя. Заблудзіцца — не заблудзіцца, утапіцца няма дзе і са сналы не зваліцца. На турбазу еджу ўжо тры год. Думаю здаваць на майстра спорту, Праўда, перашкаднае вагавая катэгорыя.

ФРАЗЫ

Даваць волю доўгім думкам і доўгім рукам — гэта не адно і тое ж.

Іншы раз лягчэй перамагчы кагосьці, чым самога сябе.

Ён і стоячы мог смяцца да ўпаду.

Не кожнага, у каго нос кручком, можна лічыць рыбаловам.

М. ШУЛЬГА.

Опус вытрымай некалькі выданняў. Чытач — ні аднаго!..

Беднасць думак не схавала і багацце афармлення.

Пісаў вершы «лесвіцай» — лічыў, што лягчэй узняцца на Парнас.

Р. РУМКО.

Л. КАРАЧУН

ЗАВ'ЯЗАЎ

Пазваніў Фёдар Канстанцінавіч:

— Прывітанне!
— Прывітанне!
— Скінемся?
— Ды не, — адказваю, — Здароўе не дазваляе. Ды і, наогул, я ўжо зав'язваў.
— Кінь шуткаваць! — крычыць Фёдар Канстанцінавіч, — Канчай дрыхнуць, давай памяркуем.

— Не, — кажу, — зав'язваў.

— Гэта ўжо штосьці новае! — смяецца Фёдар Канстанцінавіч. — Няўжо ні грамулькі?

— Ні паўграмулькі, — натэгарычна адказваю я.

— Тады бывай! — кажа Фёдар Канстанцінавіч, і я адчуваю, з якой злосцю ён кінуў трубку.

Праз дзесціх мінут званок ад Пятра Сідаравіча:

— А ну, дыхні ў трубку!..

Я набіраю поўныя грудзі паветра і раблю глыбокі выдых.

— Ужо глынуў! — весела рагоча Пятро Сідаравіч. — На адлегласці чую.

— Ды не, — адказваю, — і не нюхаў.

— Няўжо?!

— Дальбогі!

— Дык чаго ж ты сядзіш дома? Імчы да мяне. У мяне ўсё падрыхтавана.

— Не магу.

— Не прыкідвайся, а хутчэй бяжы.

— Прабач, але я сапраўды не магу, — адказваю я.

— Гэта як разумець? — шчыра здзіўляецца Пятро Сідаравіч.

— А так і зразумей... — спрабую апраўдацца я, але Пятро Сідаравіч мяне ўжо не слухае.

«Ну і чорт з табой!» — са злосцю кажу я і, расстроены, сяду за газету.

Не паспеў прабець па загалюнках — на провадзе Анатоль Уладзіміравіч.

— Ты што, вырашыў сёння адляжацца?

— Адпачыць, — удакладняю я.

— Нічога не выйдзе! Хутчэй прыязджай да Пятра Сідаравіча.

— Не паеду, — расшуча заяўляю я.

— Значыць, нас пазбягаеш? Зазнаешся? Зразумела...

— Не кажы глупства!..

— Вось-вось... Мы кажам глупства, мы робім глупствы, а ты — святая нявінасць?

Ён мармыта яшчэ штосьці, але я не слухаю — непрыемна.

Назаўтра раніцай у калідоры сустракаюся з Сідарам Львовічам:

— Ты што — захварэў?

— Ды не, здаровы.

— Тады чаго бастуеш?

— Проста вырашыў крыху перадыхнуць.

— Ой, Павел Паўлавіч, па вачах бачу, што задумаў ты нешта не тое.

У абед падыходзіць Сямён Мікалаевіч:

— Ты што, зазнавацца пачаў?

— Злітуйся, божа! — здзіўляюся я.

— Ты не цімні, мне ўсё вядома! Знаеш, што я табе скажу: не так ты пачаў. З калентывам жыць трэба.

І пайшоў. Нават не азірнуўся.

Паступова я пачынаю заўважаць, што мяне цураюцца, за майой спіной шосьці абмяркуюваюць. Часам, калі я іду па пакоі, адчуваю на сабе цяжкія недружалюбныя позіркы.

Праз некаторы час кліча Вадзім Кірылавіч:

— Што гэта ў вас з калентывам атрымалася?

— Здаецца, нічога, — адказваю я.

— Дзіўна, дзіўна, — паціскае плячамі Вадзім Кірылавіч. — А да мяне дайшлі чуткі, што ў вас трэніне з калентывам.

— Я ні з кім не сварыўся, — апраўдваюся я, хаця ў гэтым і не упэўнены.

— Тады добра. Ідзіце працаваць, — і, крыху падумаўшы, дадае: — А ад калентыву не адрываецца. Калентыў цяніць трэба. І паважайце. — І паглядзеў на мяне ўважліва, быццам прашчупаў: а ці не брэшаш ты?

Знаёмства. Фота Э. ЭЛЬКСІНА.

«Літаратура і искусство» — орган Міністэрства культуры і правлення Саюза пісатэлей БССР. Мінск.

«ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА»

Выходзіць па пятніцах на шаснаццаці старонках.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Індэкс 63856 АТ 07253 12345678

Адрас рэдакцыі: 220600, ГСП, Мінск, вул. Захарава, 19.

Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 33-24-61, намесніка галоўнага рэдактара — 33-25-25, адзнака сабратора — 33-44-04, аддзела грамадска-палітычнага жыцця і інфармацыі — 33-22-04, аддзела прозы і паэзіі — 33-24-62, аддзела крытыкі і бібліяграфіі — 33-24-62, аддзела тэатра, кіно і музыкі — 33-21-53, аддзела вывучэнчага мастацтва, архітэктуры і вытворчай эстэтыкі — 33-24-62, аддзела культуры — 33-24-62, аддзела пісем і масавай работы — 33-22-04, выдавецтва — 23-52-85, бухгалтэрыі — 23-77-65.

Рукапісаў рэдакцыя не вяртае.

Галоўны рэдактар Алесь АСІПЕНКА.

Рэдакцыйная калегія:

Заір АЗГУР, Ефрасіння БОНДАРАВА, Барыс БУР'ЯН, Мікола ГІЛЬ (адказны сакратар), Уладзімір ГНІЛАМЕДАЎ, Юрый ГРЫГОР'ЕЎ, Канстанцін ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Віктар КАВАЛЕНКА, Аляксандр КАПУСЦІН (намеснік галоўнага рэдактара), Уладзімір НЯФЁД, Нічыпар ПАШКЕВІЧ, Аляксей ПЫСІН, Міхайл САВІЦКІ, Барыс САЧАНКА, Язэп СЕМАЖОН, Юрый СЕМАНЯКА, Мікола ТКАЧОЎ, Юлія ЧУРКО.